

– et aktuelt læremiddel
i tidsskriftform

NORSKnytt

ISSN 0801 5368

- Færre får sidemålsfritak
- Ny veiledning til læreplanen
- Les korrektur for naboen
- Nynorsk rettenøkkel
- Vanlige nynorskfeil
- Hull i stavekontrollen
- Å bygge opp et avsnitt

- Råd om muntlige aktiviteter
- Slik vurderes muntlig eksamen
- Antonymer og synonymer
- Manglende ordledd
- Motsetningskryssord
- En-skal-ut-oppgaver
- Kryssord med forkortelser

Norsknytt

gir variasjon og liv til norskundervisningen

NORSKFAGET/NORSKNYTT:

Årgang 1990:	«Norsknytt 1/90, 2/90 og 3/90»	50,-
Årgang 1991:	«Norsknytt 1/91, 2/91 og 3/91»	50,-
Årgang 1992:	«Norsknytt 1/92, 2/92, 3/92 og 4/92»	50,-

NORSKFAGET/NORSKNYTT:

Årgang 1993:	«Norsknytt 1/93, 2/93, 3/93 og 4/93»	200,-
Årgang 1994:	«Norsknytt 1/94, 2/94, 3/94 og 4/94»	200,-
Årgang 1995:	«Norsknytt 1/95, 2/95, 3/95 og 4/95»	200,-
Årgang 1996:	«Norsknytt 1/96, 2/96, 3/96 og 4/96»	200,-
Årgang 1997:	«Norsknytt 1/97, 2/97, 3/97 og 4/97»	200,-
Årgang 1998:	«Norsknytt 1/98, 2/98, 3/98 og 4/98»	200,-
Årgang 1999:	«Norsknytt 1/99, 2/99, 3/99 og 4/99»	200,-
Årgang 2000:	«Norsknytt 1/00, 2/00, 3/00 og 4/00»	200,-
Årgang 2001:	«Norsknytt 1/01, 2/01, 3/01 og 4/01»	200,-
Årgang 2002:	«Norsknytt 1/02, 2/02, 3/02 og 4/02»	200,-
Årgang 2003:	«Norsknytt 1/03, 2/03, 3/03 og 4/03»	200,-
Årgang 2004:	«Norsknytt 1/04, 2/04, 3/04 og 4/04»	200,-
Årgang 2005:	«Norsknytt 1/05, 2/05, 3/05 og 4/05»	200,-
Årgang 2006:	«Norsknytt 1/06, 2/06, 3/06 og 4/06»	200,-
Årgang 2007:	«Norsknytt 1/07, 2/07, 3-4 /07»	350,-
Årgang 2008:	«Norsknytt 1/08, 2/08, 3/08 og 4/08»	350,-

NB: Porto og forsendelseskostnader kommer i tillegg.

Ønskes et større antall av enkelte hefter, be om pristilbud!

Send bestillingen til:

Norsknytt
Postboks 303 Levanger
7601 LEVANGER

Eller bruk epost:

post@norsknytt.no

NESTE NUMMER:

Norsknytt nummer 3-2009 vil blant annet inneholde stoff om skriverammer, den nasjonale leseprøven og film i undervisningen.

Utgiver: Norsknytt ANS

Redaksjon: Norsknytt, Øystein Jetne, Landingsveien 86, 0767 OSLO

Abonnement: Norsknytt, postboks 303, 7601 LEVANGER (tlf. 917 73 534)

Epost: post@norsknytt.no – Internett: www.norsknytt.no

Redaktør: Øystein Jetne © Kopiering av stoff som er tilrettelagt for elever, er tillatt.

Årsabonnement (fire numre per år): 500,- kroner

Norsknytt

Skrivesenteret i Trondheim ble offisielt åpnet den 21. august, og dermed har Norge fått et nasjonalt senter for skriveopplæring og skrivingforskning. Senteret skal ha en tverrfaglig karakter og arbeide med skriving som grunnleggende ferdighet i ulike fag og på ulike opplæringsnivåer. På skrivesenterets nettsider slås det fast at skriving er et fenomen i sterkt endring. Framveksten av nye medier, IKT og multimodale tekster forandrer måten å forholde seg til tekster på, og det er et stort behov for mer kunnskap på feltet.

En av senterets mange oppgaver vil bli å utvikle det nasjonale vurderingssystemet i skriving. Fra regjeringshold er det allerede varslet at nasjonale utvalgsprøver er på trappene. En kan se for seg en modell der det hvert år trekkes klasser på bestemte årstrinn som skal gjennomføre utvalgsprøvene. De tekstene som elevene skriver, kan først vurderes av klassens egne lærere, deretter av særlig kvalifiserte tekstbedømmere. En liknende modell blir nå innført i Sverige, og noe av hensikten er at det ikke skal utvikle seg lokale vurderingskulturer.

Hvis skrivingforskerne i Trondheim gløtter til Island, vil de finne at den skriftlige eksamenen for ungdomstrinnet der er avviklet. Myndighetene fant kort og godt ut at eksamenen ikke lenger fungerte som viktig informasjon til framtidige arbeidsgivere, slik begrunnelsen var da eksamenen ble innført. Og når det heller ikke fantes særlig dokumentasjon for at eksamenskarakteren var mer treffsikker enn standpunkt-karakteren, ble eksamensordningen vanskelig å forsvare.

Danskenes eksamensmodell likner den norske, men to grep er tatt for å sikre at eksamenskarakteren gir et mer helhetlig og mer rettferdig bilde av elevens danskfaglige ferdigheter. Danske ungdommer må nemlig gjennomføre en 60 minutters rettskrivningsprøve som en del av eksamensbesvarelsen – og dessuten en leseprøve. Man kan mene mye om flervalgsoppgaver i norskfaget, men visse delferdigheter kan måles på en tilfredsstillende måte, og elevene kan i alle fall skyldes på at de var «uheldige» med sensor.

Eksamensordningen i norsk på ungdomstrinnet vil også til våren omfatte to eksamensdager, en sakprosadag og en skjønnlitterær dag. På den ene dagen skal elevene skrive på hovedmålet. På den andre dagen skal elevene skrive på sidemålet. Det at elevene får godt med tid til å skrive lange tekster, er en svært verdifull side ved dagens eksamensordning. Likevel finnes forbedringsmuligheter. Den nye ordningen med teksthæfte og tid til forberedelser på den ene siden, og spissede oppgaver på selve eksamensdagen, fortører seg litt rar. Eleven som satser på feil hest, kan oppdage at de grundige forberedelsene er null verdt når eksamensoppgavene deles ut. Eleven som har fått foreldre eller bekjente til å skrive ferdige tekster som passer til teksthæftet, kan dra fram minnepinnen (lovelig hjelpemiddel) og leve etter én time. Lærerne på skolen kan ha sterkt mistanke om juks, men sitter egentlig maktefrie dersom minnepinnen er eid av eleven selv, for skolen har ingen juridisk rett til å undersøke innholdet på elevenes minnepinner. Sensorene på sin side vil ikke vite at de deler ut toppkarakterer til eleven som hører til i den andre enden av skalaen. Slik sett virker svenskenes løsning med nasjonale prøver i skriving fristende: Der utarbeider skolemyndighetene skriveoppgaver som elevenes faglærere selv retter. Hvis enkelte stilbunker i etterkant ble trukket ut til ekstern sensur, ville kontrollbehovet være ivaretatt.

Kraftig innstramming: Nesten alle skal ha karakter i sidemålet

Frå hausten 2009 blir det langt vanskelegare for elevane å få fritak frå karakter i sidemålet. Det held ikkje lenger med ein far eller ei mor med utanlandsk statsborgarskap.

Dei nye forskriftene til opplæringslova tok til å gjelde den 1. august 2009. Frå no av er det berre fire elevgrupper som kan sleppe karakter i sidemålet:

- Elevar som har fritak frå opplæring i sidemålet, skal naturleg nok ikkje ha karakter. Unnataket frå opplæring gjeld elevar med opplæring i samisk, finsk og teiknspråk – og elevar som får særskild språkopplæring etter opplæringslova.
- Elevar som har rett til særskild språkopplæring på ungdomstrinnet, kan få fritak frå karakter. Kven som har rett til særskild språkopplæring, går fram av paragraf 2-8 i opplæringslova. Her heiter det at elevar «med anna morsmål enn norsk og samisk har rett til særskild norskopplæring til dei har tilstrekkeleg dugleik i norsk til å følge den vanlege opplæringa i skulen» (våre uthevingar).
- Når ein elev får opplæring etter individuell opplæringsplan, avgjer foreldra om eleven skal ha vurdering med karakter i skriftleg sidemål. Valretten gjeld berre dersom enkeltvedtaket om spesialundervisning omfattar skriftleg sidemål.
- Elevar som har problem med å klare begge målformene på grunn av sjukdom, skade eller dysfunksjon som er diagnostisert av ein sakkunnig, kan også få fritak.

Styrking av sidemålet

Kva er det som ligg bak dei endringane som Utdanningsdirektoratet no har kunngjort?

Ved fleire skular har det vore ein tradisjon for at dei elevane som slepp karakter i sidemålet, også «slepp unna» opplæringa. I praksis tyder dette at mange ungdomsskuleelevar ikkje har fått opplæring i nynorsk – sjølv om dei er flinke nok til å lære seg begge målformene.

Dessutan har mange norsklærarar meldt frå om at det er vanskeleg å halde elevmotivasjonen oppe når ein stor del av elevane veit at dei ikkje

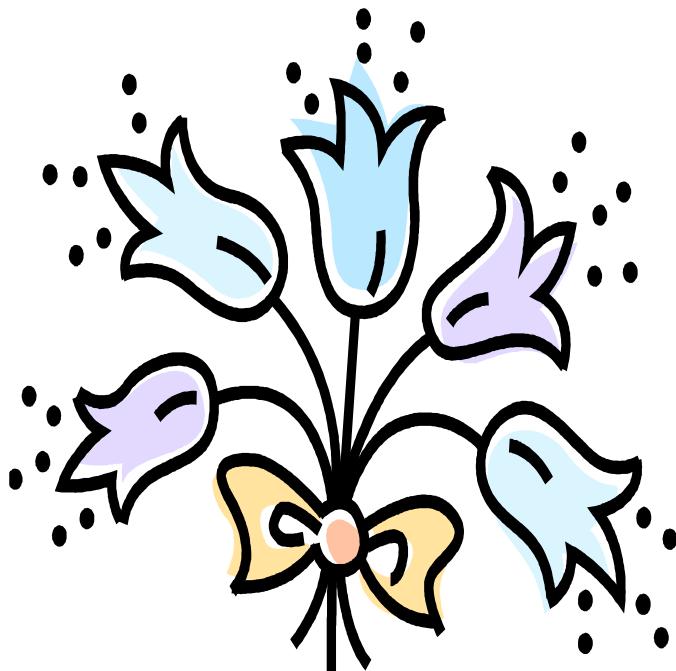
skal få karakter i sidemålet. Denne mangelen på motivasjon smittar lett over også på dei elevane som faktisk skal ha karakter. Når fleire elevar no vil oppleve at nynorsk og bokmål tel like mykje på karakterkortet, er det mykje mogleg at den samla innsatsen stig i norsktimane.

Språkrådet godt nøgd

Når Utdanningsdirektoratet no endrar reglane for kven som skal slepp karakter i sidemålet, ligg det mange diskusjonar og høyringsfråsegner bak. Blant dei høyringsinstansane som er godt tilfredse med innstramminga, er Språkrådet.

I ei pressemelding skriv Språkrådet at det har vore eit problem i sidemålsopplæringa at dei elevane som har hatt rett til fritak frå vurdering med karakter, i praksis har fått fritak for opplæring i sidemålet. Språkrådet meiner at denne praksisen har senka kvaliteten på norskopplæringa i skulen, sidan allsidig skrivetrening er ei søyle i moderne norskdidaktikk.

Språkrådet understrekar vidare at den tidlegare regelen om at morsmålet til eleven skulle vere avgjerande, ikkje var ein god regel. Det som bør avgjere om eleven får unntak eller ikkje, er den kompetansen som eleven sit igjen med etter barneskulen.

Utdanningsdirektoratet med veiledning til læreplanen i norsk

Tre år etter innføringen av Kunnskapsløftet kommer Utdanningsdirektoratet med veiledninger til læreplanene i norsk, matematikk og kroppsøving. Veiledningene viser hvordan konkrete undervisningsopplegg kan knyttes til læringsmål, kjennetegn på måloppnåelse, underveisvurdering og tilpasset opplæring.

Den nye veiledningen i norskfaget, som i juni 2009 ble lagt ut på direktoratets hjemmesider, gir lærere god hjelp til å forstå hvordan kompetanse-målene i læreplanen kan angripes. For hvert klassetrinn, fra førsteklasse på barneskolen til avgangsklassen på videregående, inneholder veiledningen eksempler på undervisningsopplegg. Oppleggene er gjennom hele det 13-årige løpet knyttet til hovedområdene skriftlige og sammensatte tekster.

Skille mellom kompetanse-mål og læringsmål
Hva er nytt? I veiledningen til læreplanen skiller det tydelig mellom de kompetanse-målene som står nedskrevet i læreplanen, og de læringsmålene som lærerne selv formulerer. Læringsmålene knytter seg til konkrete undervisningsopplegg og skal være mer spesifikke og målbare enn kompetanse-målene.

Et eksempel: Læreren kan ta utgangspunkt i kompetanse-målet om at elevene skal kunne «bruke ulike medier, kilder og estetiske uttrykk i egne norskfaglige og tverrfaglige tekster». Når dette kompetanse-målet brytes ned til et læringsmål, kan formuleringen bli slik: «Eleven skal kunne velge ut bilder som underbygger temaet i romanen» eller «Eleven skal kunne velge ut musikk som underbygger temaet i romanen».

Arbeidet med å formulere lokale læringsmål glir naturlig over i arbeidet med å utforme kjennetegn på måloppnåelse. Slike kjennetegn kan læreren lage selv, men det kan også være verdifullt for elevene å være med, for på den måten kan elevene lettere forstå hva som skiller de halvgode prestasjonene fra de knallgode.

Tydeligere om underveisvurdering

Veiledningen til læreplanen i norsk er tilpasset de nye begrepene som nå er blitt sentrale i forskriftene til opplæringsloven. Begrepet underveisvurdering omfatter «all vurdering som gis i løpet av opplæringen fram til slutten 10. års-

trinn». Det som kalles sluttvurdering, omfatter både eksamen og standpunktvurdering.

Hvor slutter underveisvurderingen, og hvor begynner sluttvurderingen? Veiledningen sier at «den løpende underveisvurderingen vil være en del av grunnlaget for sluttvurderingen». På møter for lærerutdannere har direktoratet poengtatt at sluttvurderingen ikke må avgrense seg til den siste måneden av tiende trinn: Hvis standpunkt-karakteren i norsk skal vise bredden i elevens kompetanse, må norsklærere få anledning til å samle karaktergrunnlag gjennom hele vårhalvåret.

Veiledningen tar opp sammenhengen mellom de tre norskkarakterene og de fire hovedområdene i norskfaget. Hvor skal elevene få uttelling for gode prestasjoner i hovedområdet sammensatte tekster? På nynorskkarakteren, bokmåls-karakteren eller på karakteren i norsk muntlig? Alle løsninger er mulige. Det viktige er at eleven i forkant får beskjed om hvilke prestasjoner som vil telle inn på hvilke karakterer.

Et prinsipp som ikke er kommet med i veiledningen, er formidlet av direktoratet i andre sammenhenger: Når læreren skal begrunne sine halvårskarakterer og standpunkt-karakterer, bør lærerne vise til kompetanse-mål fra minst tre hovedområder for hver karakter. Nynorskkarakteren skal altså ikke bare begrunnes ut fra kompetanse-målene i hovedområdet «skriftlige tekster», men også ut fra kompetanse-mål fra hovedområdet «sammensatte tekster» og fra hovedområdet «språk og kultur».

Tilpasset opplæring i norskfaget

Flere av de foreslalte undervisningsoppleggene fra Utdanningsdirektoratet gir tips om hvordan læreren kan nå målet om tilpasset opplæring. Lista legges likevel forholdsvis lavt, og begrepet «tilpasset opplæring» brukes like mye om forhold på klassenivå som forhold på individnivå. Læreren må «tilpasse» undervisningen sin til elevenes evner, interesser og bakgrunn – og sørge for en mangfoldig og variert opplæring.

Korrekturopdrag på lokale nettsteder

Elever synes ofte det er motiverende å arbeide med tekster som blir lest utenfor klasserommet. Kanskje kan det være en idé å la elevene lese korrektur på nettsidene til lokale klubber og foreninger?

Mange idrettsklubber og musikkorps har funnet ut at det er praktisk å samle informasjon til medlemmer og foreldre på egne nettsteder. Ivrig skribenter legger ut tekster i høyt tempo, og da er det ikke rart at det noen ganger oppstår skrivefeil og tegnsettingsfeil på nettsidene.

Ungdomsskolelever kan ha både ha glede og nytte av å hjelpe den lokale idrettsklubben med å få skikk på rettskrivningen.

Korrekturlesing på ekte nettestededer kan dessuten være mer motiverende enn korrekturlesing på eksempelsetninger i en lærebok, for feilene som bli funnet på nettet, kan faktisk rettes opp. Hvis elevene arbeider med å finne feil på et nettsted én dag, kan elevene oppleve at alle feilene er fjernet dagen etterpå. Når elevene på denne måten kan se konkrete resultater av arbeid med korrekturlesing, er det all grunn til å tro at elevene kan bli litt stolte av seg selv.

Korrekturlesing på nett

Mange nettsteder er bygd opp på en komplisert måte, og derfor er det viktig at elevene kan fortelle eierne av nettstedet helt nøyaktig hvor de har funnet feilene som bør rettes opp.

Én løsning er at elevene får ta papir-utskrift av nettsidene og markere feilene direkte på utskriftene. Denne metoden kan medføre høyt papirforbruk, særlig elever ta hver sine utskrifter av den samme teksten. Hvis det ikke er plass til å beskrive feilen på selve utskriften, kan elevene benytte tallkoder og skrive ned tallkodene med forklaringer i et nytt dokument. (Se rettenøkkelen på side 8.)

En annen framgangsmåte går ut på at elevene oppretter et korrekturskjema i et tekstbehandlingsprogram. Et slikt skjema er gjengitt som eksempel nederst på siden. Skjemaet kan gjerne inneholde fire kolonner:

- Første kolonne kan inneholde den nøyaktige adressen til den nettsiden der feilen forekommer.

- Andre kolonne kan inneholde en avskrift av den feilen som er funnet (slik at eieren av nettstedet kan skrive det feilstavede ordet inn i et søkefelt og bli ført til riktig sted i dokumentet).
- Tredje kolonne kan inneholde den korrekte stavemåten – eller et forslag til en ny formulering.
- Fjerde kolonne kan inneholde en beskrivelse av feilen eller en beskrivelse av den regelen som er fulgt (for eksempel «Husk stor bokstav i egnnavn»).

Internettkunnskap på kjøpet

Elever som leser korrektur på nettestedere, blir ikke bare flinkere i rettskrivning, men de lærer også noe om tekster og språk på internett. Hvis elevene helt presist skal beskrive hvor en feil befinner seg, må elevene forstå at et nettsted er bygd opp av mange nettsider. Og siden tekstbredden kan variere fra maskin til maskin, må elevene forstå at det er bedre å vise til «avsnitt nummer tre» enn til «linje nummer 13».

Elevene vil dessuten kunne bli mer bevisste på at tekster på nettet er annerledes: Nettekster har blant annet kortere avsnitt og flere punktlister enn papirtekster.

Gjør avtaler i forkant

Hvis elevene får i oppdrag å lese korrektur på bestemte nettsider, er det lurt om læreren i forkant varsler eieren av nettsiden. Da kan læreren forklare at hensikten med oppdraget bare er av det gode: Elevene skal hjelpe til med å forbedre et produkt – de skal ikke henge ut noen for å skrive feil!

En annen fordel med å varsle er at eieren av nettstedet kan sette av tid til å fjerne feil og skrive om på avsnitt. Jo raskere feilene blir fjernet, desto morsommere for elevene!

Hvor er feilen?	Hva er feil?	Hva er riktig?	Kommentar
www.heming.no/aktiviteter (brødtekst, første avsnitt)	12–16 åringer	12–16-åringer	Bindestrek mangler.
www.heming.no/aktiviteter (brødtekst, tredje avsnitt)	hjerneteppe	jernteppe	Stavefeil

Eksempel på korrekturskjema

NORSK NYTT 1/2–2009

Bredspektret sakprosakanon fra LNU

Landslaget for Norskundervisning (LNU) kunngjorde et forslag til sakprosakanon for skolen på sin landskonferanse i Tromsø våren 2009. Hensikten er å styrke undervisningen i sakprosa på ungdomstrinnet og i den videregående skolen.

Til sammen 45 tekster har fått plass i den nye sakprosakanonen. Et overordnet prinsipp i utvelgelsen var at tekstene skulle egne seg svært godt for undervisning i skolen: Tekstene skal kunne engasjere og utfordre unge mennesker. Dessuten la juryen vekt på å finne tekster som var litterært verdifulle og historisk betydningsfulle.

Tekstene i sakprosakanonen vil bli samlet mellom to permer og utgitt vinteren 2010. Forfatter og jurymedlem Ivo de Figueiredo bidrar med kommentarer til de ulike tekstene.

Eldre tekster:

- **Ludvig Holberg:** *Forberedelse til Zenobia* (essay fra 1739)
- **Gerhard Schøning:** *Norges Riiges Historie* (utdrag fra historieverk fra 1771–1773)
- Paragrafer i Grunnloven: §§ 1–10, 50–53, 93, 100 og 108 (lovtekst fra 1814)
- **Ivar Aasen:** *Om vort skriftspråk* (artikkell fra 1836)
- **Henrik Wergeland:** Kjærlighetsbrev til Amalie Bekkevold (brev fra 1838)
- **Camilla Collett:** *Strikketøis-betrægtninger* (artikkell fra 1842)
- **Eilert Sundt:** *Beretning om Fante- eller Landstrygerfolket i Norge* (utdrag fra samfunnsvitenskapelig fagtekst fra 1850)
- **Aasmund Olavsson Vinje:** *Ferdaminni frå sumaren 1860* (utdrag fra reiseskildring)

- **Peter Christian Asbjørnsen:** *Darwins nye skabningslære* (populærvitenskapelig artikkell fra 1861)
- **Arne Garborg:** *Avstengjingtanken* (artikkell fra 1878)
- **Knut Hamsun:** *Fra det ubevisste sjelliv* (artikkell/manifest fra 1890)
- Arbeiderpartiets program (utdrag fra partiprogram fra 1891)
- **Katti Anker Møller:** *Moderskabets frigjørelse* (tale fra 1915)
- **Karl Evang:** *Onani* (artikkell fra 1932)
- **Arnulf Øverland:** *Kristendommen – den tiende landeplage* (foredrag fra 1933)
- **Lise Lindbæk:** *Jarama* (krigsreportasje fra 1938)
- **Åsa Gruda Skard:** *Oppseding til menneskevyrdnad* (foredrag fra 1938)
- **Halldis Neegård Østbye:** *Jødenes krig* (bokkapittel fra 1943)
- **Ole Hallesby:** *Omvend deg – nå* (radiotale fra 1953)
- **Georg Johannessen:** *Vi går ikke i fakkeltog for Albert Schwitzer* (oppdrag fra 1954)
- **Tarjei Vesaas:** *Ved tunnelgapet* (artikkell fra 1958)
- **Peter Wessel Zapffe:** *Grue Kirkes Brand* (radiokåseri fra 1972)
- **Einar Økland:** *Ny vurdering av bilbeltet* (epistel fra 1979)
- **Gro Harlem Brundtland m.fl.:** *Vår felles framtid* (utdrag fra rapport fra 1987)

Nyere tekster:

- *Det skapende menneske* (utdrag fra læreplan fra 1994)
- **Torill Moi:** *Simone de Beauvoir – en intellektuell kvinne blir til* (utdrag fra 1995)
- **Øystein Rottem:** *Utspekulert naivisme* (bokanmeldelse fra 1996)
- **Truls Dæhlie:** *Århundrets fotballprestasjon* (sportsreportasje fra Norges seier over Brasil i 1998)
- **Nalubega Asta Busingye Lydersen:** *Sjoko-sjokk* (personlig essay fra 1999)
- **Haakon Magnus:** *Bryllupstale til Mette-Marit* (festtale fra 2001)
- **Brita Møystad Engseth:** *Eksemframkallende kjedelig* (filmanmeldelse fra 2002)
- **Per Holck:** *Nesen – mer verdt enn et kongerike* (populærvitenskapelig artikkell fra 2003)
- *Svømmer man raskere i sirup?* (fagtekst fra 2005)
- **Gry Thune og Pål Bentdal (foto):** *Linda reiste seg fra helvete* (ukebladartikkell fra 2008)
- **Olaug Nilssen:** *Målkvinner med såpevaska fjes* (kronikk fra 2008)
- **Erling Lae:** *Kvardagsfordommar* (debattinnlegg fra 2008)
- **Dag O. Hessen:** *Naiv fjellsanger* (fagtekst fra 2008)

NYNORSK RETTENØKKEL

Desse kodane gir deg eit oversyn over vanlege feiltypar i nynorske tekstar.

«K» står for komma, «R» for rettskriving, «V» for verb, «S» for substantiv og «G» for andre grammatiske feil. Nokre gonger kan fleire kodar passe til den same skrivefeilen.

BM	Her har du brukt eit bokmålsord (BM).
FE	Framandelement (FE). Her har du brukt eit ord som korkje finst på bokmål eller nynorsk: <i>Døme: ann<u>or</u>lunda, me<u>ist</u>, fle<u>ist</u></i>
OF	Ordforvirring (OF). Dette ordet betyr noko anna enn det ordet som du er på jakt etter. <i>Døme: Eg <u>kviste</u> alt → Eg visste alt</i>
TF	Teiknsettingsfeil.
K1	Vi set komma etter leddsetninga når leddsetninga kjem først i heilsetninga. <i>Døme: Når eg blir stor, skal eg flytte til Bø.</i>
K2	Vi set komma mellom heilsetningar som er bundne saman med orda <i>og</i> , <i>eller</i> , <i>men</i> og <i>for</i> . <i>Døme: Edgar fekk vondt, men Elsa lo høgt.</i>
K3	Vi set komma etter som-setningar: <i>Døme: Boka som låg på bordet, var mi.</i>
K4	Vi set komma før og etter innskotne leddsetningar som ikkje er naudsynte i heilsetninga: <i>Døme: Angrepillene, som motverka graviditet, fekk ho kjøpt på apoteket.</i>
K5	Vi set komma før og etter forklarande tillegg: <i>Døme: Naboen, Einar Gran, er ordførar.</i>
K6	Vi set komma ved tiltaleord, svarord og utropsord: <i>Døme: Hei, Erna! Åhh, den tullebukken!</i>
K7	Vi set komma i oppramsingar der det ikkje står nokon konjunksjon: <i>Døme: Anna, Ea, Ali og Flamin drakk vatn.</i>
K8	Vi set komma mellom replikkar (utsegn) og utsegnsverb: <i>Døme: «Eg vil ikkje,» skrek treåringen.</i>

R1	Stavefeil.
R2	Gal bruk av stor og liten forbokstav. <i>Døme: elisabet, «Eg se<u>R</u> ein <u>Hund.</u>»</i>
R3	Særskivingsfeil. Dette ordet skal du ikkje dele i to med eit mellomrom. <i>Døme: lamme_lår, sykkel_reparasjonen</i>
R4	Feilaktig orddeling ved linjeslutt. <i>Døme: ste-n<u>ge</u>, sup<u>er</u>s-piss, fraver-s<u>lapp</u></i>
R5	Gal bruk av enkelt- og dobbeltnkonsonant.
R6	Samanblanding av å/og.
R7	Gal bruk av siffer og talord: Bruk talord på tal under tolv. Bruk siffer på større tal. <i>Døme: Vi er <u>4</u> menn → Vi er fire menn</i>
V1	Dette a-verbet er galt bøygd.
V2	Dette e-verbet er galt bøygd.
V3	Dette verbet er galt bøygd.
V4	Unngå helst passivformer på nynorsk: <i>Døme: Puta pressast. → Ho pressar puta.</i>
S1	Dette hankjønnsordet er galt bøygd.
S2	Dette hokjønnsordet er galt bøygd.
S3	Dette inkjekjønnsordet er galt bøygd.
G1	Gal artikkel (<i>ein/ei/eit</i>).
G2	Mangefull samsvarbøyning: <i>Døme: ein lit<u>a</u> gut → ein lit<u>en</u> gut</i>
G3	Gal pronomenform.
G4	Skriv <i>han</i> når du viser til hankjønnsord, <i>ho/henne</i> når du viser til hokjønnsord.
G5	Uheldig bruk av genitiv. Skriv om til ein preposisjonsfrase eller ei setning.
G6	Plasser eigedomsordet bak substantivet. <i>Døme: hans bok → boka hans</i>
G7	Bruk dobbelt bestemt form på nynorsk: <i>Døme: → Elin tok opp den store sekken sin.</i>

Søk-og-erstatt-lista

Stavekontrollen i Word oppdagar mange feilstavingar. Diverre slepp ein del vanlege feil gjennom kontrollen, fordi ei ordform kan ha fleire tydingar. Når vi skriv på datamaskin, kan det vere fornuftig å bruke søk-og-erstatt-funksjonen for å leite opp slike feil. Pass likevel på at du ikkje godtar forslag utan å tenkje deg om, for da kan du fort rette noko som er riktig til noko som blir feil!!!

NB: Søk-og-erstatt-funksjonen i Word får du fram ved å trykke inn CTRL-tasten og H-tasten samstundes.

4 (og andre siffer)

Tips: Bruk talord, ikkje siffer, for verdiar som er lågare enn tolv. Byt ut «4» med «fire», «5» med «fem», osb.

ARMA

Tips: Ønskjer du å bruke «ein arm» i bestemt form fleirtal, byter du ut «arma» med «armane».

BLE

Tips: Ønskjer du å bruke preteritumsforma av «å bli», byter du ut «ble» med «blei».

BRETT

Tips: Ønskjer du å bruke adjektivet «brei» om eit inkjekjønnsord, byter du ut «brett» med «breitt».

BRØYT

Tips: Ønskjer du å bruke preteritumsforma av «å bryte», byter du ut «brøyt» med «braut».

DE/DEM

Tips: Ønskjer du å bruke det personlege pronomenet i bestemt form fleirtal («de/dem» på bokmål), byter du ut «de» og «dem» med «dei».

DEKKA

Tips: Ønskjer du å bruke preteritumsforma av «å dekkje», byter du ut «dekka» med «dekte».

DEN

Tips: Ønskjer du å bruke pronomenet «den» for å vise til eit hankjønnsord, kan du bytte du «den» med «han». Eksempel: «Eg hadde kjøpt meg ein bil. Han var raud.»

Bruker du pronomenet «den» for å vise til eit hokjønnsord, kan du bytte du «den» med «ho» eller «henne».

Eksempel: «For å finne ut kva klokka var, måtte eg sjå på henne.»

DISSE

Tips: Ønskjer du å bruke peikeordet «disse» (bokmål), byter du ut «disse» med «desse».

DOKKE

Tips: Ønskjer du å bruke det personlege pronomenet i 2. person fleirtal (objektsforma), byter du ut «dokke» med «dykk».

DOM

Tips: Ønskjer du å bruke det personlege pronomenet i bestemt form fleirtal, byter du ut «dom» med «dei».

EN

Tips: Ønskjer du å bruke artikkelen «en» (bokmål) framfor eit hankjønnsord i ubestemt form eintal, byter du ut «en» med «ein».

ET

Tips: Ønskjer du å bruke artikkelen «et» (bokmål) framfor eit inkjekjønnsord i ubestemt form eintal, byter du ut «et» med «eit».

FALT

Tips: Ønskjer du å bruke preteritumsforma av «å falle», byter du ut «falt» med «fall».

FANT

Tips: Ønskjer du å bruke preteritumsforma av «å finne», byter du ut «fant» med «fann».

FLAUT

Tips: Ønskjer du å la adjektivet «flau» stå til eit inkjekjønnsord, byter du ut «flaut» med «flautt».

FLØY

Tips: Ønskjer du å bruke preteritumsforma av «å fly», byter du ut «fløy» med «flaug».

FREM

Tips: Ønskjer du å bruke adverbet «frem» (bokmål), byter du ut «frem» med «fram».

FUNNET

Tips: Ønskjer du å bruke «å finne» i perfektum, byter du ut «funnet» med «funne».

GANG/GANGEN

Tips: Ønskjer du å omtale ei hending i fortida ved å bruke uttrykk som «det var en gang» (bokmål), byter du ut «gang» med «gong».

GLEDA

Tips: Ønskjer du å bruke preteritumsforma av «å glede», byter du ut «gleda» med «gledde».

HAM

Tips: Ønskjer du å bruke pronomenet «ham» (bokmål) for å vise til ein mannsperson, byter du ut «ham» med «han».

HEIT

Tips: Ønskjer du å bruke preteritumsforma av «å hete» («å heite» på nynorsk), byter du ut «heit» med «heitte».

HOLDE

Tips: Ønskjer du å bruke verbet «å holde» (bokmål), byter du ut «å holde» med «å halde».

HOVE

Tips: Ønskjer du å bruke inkjekjønnsordet «eit hovud» i bestemt form eintal, byter du ut «hove» med «hovudet».

HUN

Tips: Ønskjer du å bruke det personlege pronomenet «hun» (bokmål), byter du ut «hun» med «ho».

HUSKE/HUSKAR

Tips: Ønskjer du å bruke verbet «å huske» (bokmål) om noko du kjem i hug, byter du ut «huske»/«huskar» med «hugse»/«hugsar».

HØY

Tips: Ønskjer du å bruke adjektivet «høy» (bokmål), byter du ut «høy» med «høg».

KJEM

Tips: Ønskjer du å bruke preteritumsforma av «å kome», byter du ut «kjem» med «kom».

PS: Der du bruker «kom» på bokmål, skal du bruke «kom» på nynorsk. Der du bruker «kommer» på bokmål, skal du bruke «kjem» på nynorsk.

KOMMA

Tips: Ønskjer du å bruke verbet «å kome» i perfektum, byter du «har komma» med «har kome» eller «har komme».

KOMMER

Tips: Ønskjer du å bruke presensforma «kommer» (bokmål) på nynorsk, byter du ut «kommer» med «kjem».

KVISTE/VISTE

Tips: Ønskjer du å bruke preteritumsforma av «å vite» i bestemt form eintal, byter du ut «kviste» og «viste» med «visste».

LATA

Tips: Ønskjer du å bruke preteritumsforma av «å late (som om)», byter du ut «lata» med «lét».

LAV

Tips: Ønskjer du å bruke adjektivet «lav» (bokmål), byter du ut «lav» med «låg».

LEKTE

Tips: Ønskjer du å bruke preteritumsforma av «å leike», byter du ut «lekte» med «leikte».

LESTE

Tips: Ønskjer du å bruke preteritumsforma av «å lese», byter du ut «leste» med «las».

LETTE

Tips: Ønskjer du å bruke preteritumsforma av «å leite (etter noko/nokon)», byter du ut «lette» med «leita».

LØP/LØYP

Tips: Ønskjer du å bruke preteritumsforma av «å løpe» (bokmål), byter du ut «løp» og «løyp» med «sprang».

LØYS

Tips: Ønskjer du å bruke adjektivet «løs» (bokmål), byter du ut «løys» med «laus».

MAN

Tips: Ønskjer du å bruke det ubestemte pronomenet «man» (bokmål), kan du til dømes bytte ut «man» med «ein», «du» eller «vi».

NB: Ver konsekvent gjennom teksten. Vend deg ikkje til «du» i den eine setninga, for så å snakke om «ein» i den neste.

NESA

Tips: Ønskjer du å omtale lukteorganet vårt i bestemt form eintal, byter du ut «nesa» med «nasen».

PLEIAR

Tips: Ønskjer du å bruke presensforma av «å pleie» (bokmål), byter du ut «pleiar» med «pleier».

REGNE/REGNA

Tips: Ønskjer du å bruke verbet «å regne» (bokmål) om ein matematisk operasjon, byter du ut «regne»/«regnar»/«regna» med «rekne»/«reknar»/«rekna».

RØD

Tips: Ønskjer du å bruke adjektivet «rød» (bokmål), byter du ut «rød» med «raud».

SANK

Tips: Ønskjer du å bruke preteritumsforma av «å synke» (bokmål), byter du ut «sank» med «sokk».

HUSKE/HUSKAR

Tips: Ønskjer du å bruke verbet «å huske» (bokmål) om noko du kjem i hug, byter du ut «huske»/«huskar» med «hugse»/«hugsar».

SAT

Tips: Ønskjer du å bruke preteritumsforma av «å setje», byter du ut «sat» med «sette».

NB: Det er viktig å skilje mellom parverba «å sitje» og «å setje».

SAVNE

Tips: Ønskjer du å bruke infinitivsforma «å savne» på nynorsk, byter du ut «savne» med «sakne».

SI

Tips: Ønskjer du å bruke infinitivsforma «å si» på nynorsk, byter du ut «si» med «seie».

SIDA

Tips: Ønskjer du å bruke tidsadverbet «siden» (bokmål), byter du ut «sida» med «sia» eller «sidan».

SIKKAR

Tips: Ønskjer du å bruke adjektivet «sikker», byter du ut «sikkar» med «sikker».

SPILLE

Tips: Ønskjer du å bruke verbet «å spille» (bokmål), byter du ut «spille» med «spele», «spiller» med «speler» eller «spelar», «spilte» med «spelte» – og «har spilt» med «har spelt» eller «har spelat».

SPILL

Tips: Ønskjer du å bruke inkjekjønnsordet «et spill» (bokmål), byter du ut «spill» med «spel».

SPIST

Tips: Ønskjer du å bruke verbet «å spise» (bokmål) i perfektum, byter du ut «spist» med «ete».

STED

Tips: Ønskjer du å bruke inkjekjønnsordet «sted» (bokmål), byter du ut «sted» med «stad».

SÅ

Tips: Ønskjer du å bruke preteritumsforma av «å sjå», byter du ut «så» med «såg».

TEL

Tips: Ønskjer du å bruke preposisjonen «til» (bokmål), byter du ut «tel» med «til».

TRO

Tips: Ønskjer du å bruke inkjekjønnsordet «tro» (bokmål) eller infinitivsforma «å tro» (bokmål), byter du ut «tro» med «tru».

TROSS

Tips: Ønskjer du å bruke adverbet «tross» (bokmål), byter du ut «tross» med «trass».

TURTE

Tips: Ønskjer du å bruke preteritumsforma av «å tote» («å tørre» på bokmål), byter du ut «turte» med «torde».

TØRRE

Tips: Ønskjer du å bruke verbet «å tørre» (bokmål), byter du ut «tørre» med «tore».

UKE

Tips: Ønskjer du å bruke hokjønnsordet «uke» (bokmål), byter du ut «uke» med «veke».

UTSENDE

Tips: Ønskjer du å bruke inkjekjønnsordet «utseende» (bokmål), byter du ut «utsende» med «utsjånad» – eller så skriv du om setninga.

VALGENE

Tips: Ønskjer du å bruke inkjekjønnsordet «valgene» (bokmål), byter du ut «valgene» med «vala».

VEI

Tips: Ønskjer du å bruke hankjønnsordet «vei» (bokmål), byter du ut «vei» med «veg».

VERT

Tips: Ønskjer du å bruke verbet «å vere» i perfektum, byter du ut «vert» med (har) «vore».

VET

Tips: Ønskjer du å bruke verbet «å vite» i presens, byter du ut «vet» med «veit».

VIRKE/VIRKA

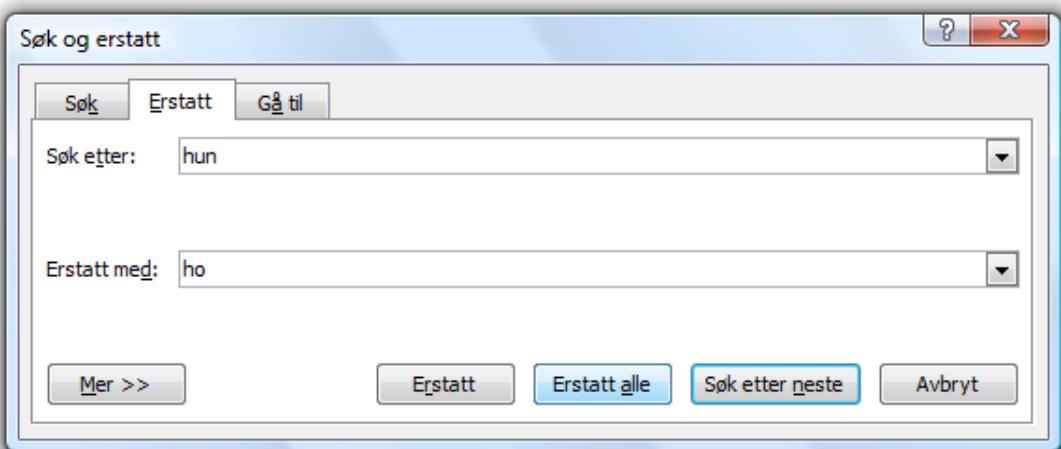
Tips: Ønskjer du å bruke verbet «å virke» (bokmål), byter du ut «virke» med «verke» og «virka»/«virket» med «verka».

VOKSE/VOKS

Tips: Ønskjer du å bruke verbet «å vokse» (bokmål), byter du ut «vokse» med «vekse». Byt også ut «voks» med «vaks».

VÆRE

Tips: Ønskjer du å bruke verbet «å være» (bokmål), byter du ut «være» med «vere».

Språksjekk på dataen

I stadig større grad får elevene anledning til å bruke datamaskin på større norskfaglige arbeider. Men klarer elevene å utnytte alle de mulighetene som datamaskinen gir?

Dagens eksamsensordning i norsk tilskjer at elever skal få bruke «alle hjelpebidrifter» til eksamen, også tekstbehandlingsprogrammene stave- og grammatikkontroll. Elevene får på denne måten hjelp til å oppdage ord og ordformer som ikke finnes i noen ordliste.

Som alle norsklærere vet, oppdager stavekontrollen ikke alt. Blant annet har stavekontrollen vondt for å oppdage ord som forveksles og brukes på feil måte. For eksempel kan elevene skrive følgende setning i et nynorsk-dokument uten å få opp noe feilvarsel: «Hun så en hest.»

Systematisk feilfinning

Elever som har mye tid til overs på en heldags-prøve, kan oppfordres til å gå systematisk til verks for å finne feil.

Hvis eleven har tatt vare på gamle tekster som er kommentert av medelever og lærere, kan eleven notere ned gjengangerfeil fra disse tekstene. Når eleven senere ønsker å finne feil i sine nye tekster, ta fram feilsamlingen og åpne tekstbehandlingsprogrammets «søk- og erstatt»-

funksjon. Hvis den samme stavefeilen finnes i det nye dokumentet, vil eleven straks få beskjed og mulighet til å rette opp feilen. Men eleven må være kritisk til denne framgangsmåten, for søkefunksjonen kan også lede fram til ord som er riktig skrevet!

I dette nummeret av Norsknytt bringer vi en rekke mulige ord som elevene kan søke etter når de leter etter feil i nynorsktekster. Ordene stammer fra nynorsktekster skrevet av bokmåls-elever: Eleven med nynorsk som hovedmål vil nok kunne stusse både en og to ganger over hvilke forvekslingsmuligheter som finnes ...

Ved å arbeide med Språksjekk-arkene kan elevene bli mer bevisste på at datamaskinens stavekontroll ikke er et perfekt hjelpebidriff – selv om mange feil blir oppdaget. Arbeid med Språksjekk-arkene vil også kunne hjelpe elevene til å oppdage nyanser i språket og at noen ord har flere bruksmåter.

I Word kan en få fram «søk og erstatt»-funksjonen ved å trykke på CTRL-tasten samtidig med bokstaven «H».

Språksjekken 1

Ein skulelev søker etter bestemte ord i datamappa der alle tekstane hennar ligg. For kvart søkerord får ho opp tre treff. Stavekontrollen i Word markerer ingen feil, men eleven føler på seg at ho har brukte nokre av søkerorda på gal måte. Kan du hjelpe henne? Skriv «R» eller «G» for å markere om ho har brukt ordet på riktig eller gal måte.

Søkerord	Treff i elevtekstarkivet	R for riktig bruk, G for gal bruk	Kva er riktig skrivemåte?
arma	Muskelbunten såg på arma sine endå ein gong.	G	armane
	Tyrannane arma ut folket sitt.	R	—
	Kenneth hadde fått tatoveringar på arma sine.	G	armane
ble	Portugisaren ble skuffa da han kom inn som nummer fem.		
	Geirmund begynte å ble i boka.		
	«Det ble ikkje regn denne veka heller,» sukka bonden.		
brett	Etterforskarane gjekk brett ut for å finne spor.		
	Serveringsdama bar plasserte kakene på eit raudfarga brett .		
	Det var ein brett på arket, og det irriterte meg.		
brøyt	« Brøyt vegen no, ikkje vent til i morgen!» trygla Steinfinn.		
	«Det der var stygt sagt!» brøyt mora han av.		
	Peter brøyt opp døra for å kome seg inn.		
de	Eg såg på de stygge hendene mine.		
	De mest erfarne av oss drog til Kabul.		
	«Kan ikkje de kome over til meg i morgen?» spurde mor.		
dekka	Reparatøren dekka over det han hadde gjort feil.		
	Pappa tok fram jekken og bil dekka .		
	Passasjerane fekk gå fritt på dei to øvste dekka .		
disse	Det var disse problema Stoltenberg prøvde å løyse.		
	Likevel meiner eg ikkje at disse pengane bør gå til skulemat.		
	Eg var lukkeleg, for eg kunne kjenne flesket disse .		
dokke	«Kva er det dokke er så sure for?»		
	Laura hadde alltid hatt lyst på ei Barbie- dokke .		
	Nestleiaaren var ei nikke dokke , heilt utan eigne meiningar.		
dom	«Ein dom er eit gudshus,» forklarte biskopen i Nidaros.		
	Ransmannen meinte at han hadde fått ein mild dom .		
	Badevaktene trudde dom skulle ha slappe dagar.		

Språksjekken 2

Ein skulelev søker etter bestemte ord i datamappa der alle tekstane hennar ligg. For kvart søkerord får ho opp tre treff. Stavekontrollen i Word markerer ingen feil, men eleven føler på seg at nokre av søkerorda er brukt på gal måte. Kan du hjelpe henne? Skriv «R» eller «G» for å markere om setningane er riktige eller gale.

Søkerord	Treff i elevtekstarkivet	R for riktig bruk, G for gal bruk	Kva er riktig skrivemåte?
arma	Muskelbunten såg på arma sine endå ein gong.	G	armane
	Tyrannane arma ut folket sitt.	R	—
	Kenneth hadde fått tatoveringar på arma sine.	G	armane
eiter	Tre månader eiter skilsmissa flytta den nye «mora» mi inn.		
	Draken spruta ut livsfarleg eiter .		
	«Ormee eiter er det same som ormegift,» forklarte jenta.		
en	Butikken hans kunne handle en gros frå varehuset.		
	Sant å seie var han en kjernekars.		
	Eg hadde aldri hatt en sykkel som var så avansert.		
et	Det var et meisterstykke, ein prestasjon utan sidestykke.		
	« Et maten din,» sa mor mi.		
	Postboden hadde et ønske om å gjere nytte for seg.		
falt	Han falt ned i den brusande elva.		
	Det falt han ikkje inn å opne døra til soverommet.		
	«Du bør ikkje bli eit falt menneske,» åtvara presten.		
fant	Oldefaren min var ein ekte fant , ein landstrykar frå Os.		
	Til slutt fant dei han Ole Johann, men han var ikkje i live.		
	Bak skuret fant eg dei seks ølflaskene.		
flaut	Tenåringar synest nesten alltid at det er flaut med foreldre.		
	Det flaut med søppel i badevatnet.		
	Blodet flaut i strie straumar nedover brystkassa.		
fløy	Eg tok med meg dama og fløy til Kreta på eit flygande teppe.		
	Tankane mine fløy til sjokoladereklamen på TV2.		
	Kristin Halvorsen høyrer til på venstre fløy i politikken.		
frem	Maurice henta frem ei ostekake og to koppar te.		
	« Frem saka for retten!» oppfordra rektor.		
	Eg lover å pugge mykje på verb frem mot eksamen.		

Språksjekken 3

Ein skulelev søker etter bestemte ord i datamappa der alle tekstane hennar ligg. For kvart søkerord får ho opp tre treff. Stavekontrollen i Word markerer ingen feil, men eleven føler på seg at ho har brukte nokre av søkerorda på gal måte. Kan du hjelpe henne? Skriv «R» eller «G» for å markere om ho har brukt ordet på riktig eller gal måte.

Søkerord	Treff i elevtekstarkivet	R for riktig bruk, G for gal bruk	Kva er riktig skrivemåte?
arma	Muskelbunten såg på arma sine endå ein gong.	G	armane
	Tyrannane arma ut folket sitt.	R	—
	Kenneth hadde fått tatoveringar på arma sine.	G	armane
funnet	Obama hadde funnet fram gode argument til debatten.		
	Har du funnet fram PIN-koden din? spurde mora.		
	Narkotika funnet er det største som er gjort i Trøndelag.		
gang	Onkel ville byggje ein gang mellom stua og kjøkkenet.		
	Matt Damon gjekk dei andre skodespelarane ein høg gang .		
	Det var ein gang ein konge som var utan hus og slott.		
gleda	Gleda var større enn sorga.		
	Ho gleda seg som ein unge til at Hassan skulle kome heim.		
	Jula vil alltid vere noko å gleda seg til.		
ham	Fru Davidsen såg ham klatre opp fasaden.		
	Haren skiftar ham både vår og haust.		
	«Hør på meg, eg meinte ikkje å treffen ham i brystet!»		
heit	Feberen gjorde meg heit i kroppen.		
	Det var ein heit strid mellom voldingar og ørstingar.		
	Den nye guten heit Øyvind, og han var berre god.		
holde	«Du skal holde deg for god til å snakke med naboane!»		
	Han prøvde å holde fingrane av fatet, men det var ikkje lett.		
	Nynorskordboka seier at å « holde » tyder å «få hold».		
hove	«Eg har så vondt i hove mitt,» jamra torturofferet.		
	Ein hoven person og eit hove menneske, det er det same.		
	Er det heilt hol i hove å forby lommereknarar?		
hun	Hun kom mot meg med eit smil om munnen.		
	Ein hun er ein person av eit sentralasiatisk ryttarfolk.		
	Eg likar det best når hun syng i timane.		

Språksjekken 4

Ein skulelev søker etter bestemte ord i datamappa der alle tekstane hennar ligg. For kvart søker får ho opp tre treff. Stavekontrollen i Word markerer ingen feil, men eleven føler på seg at ho har brukte nokre av søkerorda på gal måte. Kan du hjelpe henne? Skriv «R» eller «G» for å markere om ho har brukt ordet på riktig eller gal måte.

Søkjeord	Treff i elevtekstarkivet	R for riktig bruk, G for gal bruk	Kva er riktig skrivemåte?
arma	Muskelbunten såg på arma sine endå ein gong.	G	armane
	Tyrannane arma ut folket sitt.	R	—
	Kenneth hadde fått tatoveringar på arma sine.	G	armane
huskar	Båten huskar stygt i bølgjene.	—	—
	Steingrim var huskar hos høvdingen.	—	—
	« Huskar du kor eg la frå meg pizzabiten min?» spurde Oliver.	—	—
høy	Edvard påstod at han arbeidde best med høy musikk.	—	—
	Vi har høy til sals.	—	—
	Til sommaren skal eg vere med på å køyre høy .	—	—
kjem	Eg kjem , eg såg, eg drog.	—	—
	Me reknar med at vi kjem om lag 28 elevar neste sundag.	—	—
	Han kjem for ein månad sidan.	—	—
komma	Eg veit ikkje heilt skilnaden på tankestrek og komma .	—	—
	Dagen var komma da eg skulle reise til Spania.	—	—
	Når vi set komma på rett plass, blir teksten enklare å forstå.	—	—
kviste	Kviste du at gutar som brukar snus, ofte har urein hud?	—	—
	Pensjonistlaget hadde ansvaret for å kviste skiløypene.	—	—
	Ein god skogbrukar kan kunsten å kviste eit tre.	—	—
lata	Gardbrukaren skjønte at han hadde lata spøken gå for langt.	—	—
	Boromir lata som ingenting og såg ut i lufta.	—	—
	Onkelen min låg som vanleg på sofaen og lata seg.	—	—
lav	Vitsane hans heldt ganske lav standard.	—	—
	Tilsynsvakta var så lav at ho ikkje greidde å nå tak i nøkkelen.	—	—
	Vinterstid et reinsdyra mykje lav for å overleve.	—	—
leda	Etter tre veker på sjukehuset leda alpinisten på fingrane.	—	—
	Napoleon leda troppane sine fram til siger.	—	—
	Da det var tre kilometer att, leda eg med ti sekund.	—	—

Språksjekken 5

Ein skulelev søker etter bestemte ord i datamappa der alle tekstane hennar ligg. For kvart sökjeord får ho opp tre treff. Stavekontrollen i Word markerer ingen feil, men eleven føler på seg at ho har brukte nokre av sökjeorda på gal måte. Kan du hjelpe henne? Skriv «R» eller «G» for å markere om ho har brukt ordet på riktig eller gal måte.

Sökjeord	Treff i elevtekstarkivet	R for riktig bruk, G for gal bruk	Kva er riktig skrivemåte?
arma	Muskelbunten såg på arma sine endå ein gong.	G	armane
	Tyrannane arma ut folket sitt.	R	—
	Kenneth hadde fått tatoveringar på arma sine.	G	armane
lekte	På trevarehandelen fann dei fram ei lekte som var lang nok.		
	Soldaten lekte seg med geværet.		
	Vatnet lekte inn i båten.		
lest	Eg leste mellom linjene slik eg skulle, men fann eg noko?		
	Polakken leste all sanda på tilhengjaren.		
	Christoffer leste ut boka før neste trening.		
lette	Ho lette fram ganske reine sokkar frå skittentøyskorga.		
	Matematikkstykkja var passe lette .		
	«Eg skal lette ei bør få skuldrene dine,» smilte advokaten.		
lærer	Eg lærer mest når eg forstår kva som er vitsen med leksene.		
	Bestevenen min er flink på skulen, så han bør bli lærer .		
	Eg lærer nok å spele piano før Lillestrøm vinn serien.		
lop	Dommaren påstod at det var dødt lop .		
	Usain Bolt lop så raskt at alle andre såg treige ut.		
	Myklebust-ungane lop om kapp kvar laurdag.		
loyp	« Løyp tømmeret utfor stupet!» buldra høvdingen.		
	Gymlærarane arrangerte eit loyp for dei nye elevane.		
	Siri loyp så fort beina kunne bere henne.		
løys	« Løys denne oppgåva, så skal du få det raude eplet ditt!»		
	Schæferen gjekk løys på drittungane.		
	Arkitekten hadde løys mage og måtte bryte av foredraget.		
man	Man får ta verda som ho er og tida som ho kjem.		
	Ei man er dei lange, stride håra langs oversida av halsen.		
	Det var meir å rydde enn man skulle tru.		

Språksjekken 6

Ein skulelev søker etter bestemte ord i datamappa der alle tekstane hennar ligg. For kvart sökjeord får ho opp tre treff. Stavekontrollen i Word markerer ingen feil, men eleven føler på seg at nokre av sökjeorda er brukt på gal måte. Kan du hjelpe henne? Skriv «R» eller «G» for å markere om setningane er riktige eller gale.

Sökjeord	Treff i elevtekstarkivet	R for riktig bruk, G for gal bruk	Kva er riktig skrivemåte?
arma	Muskelbunten såg på arma sine endå ein gong.	G	armane
	Tyrannane arma ut folket sitt.	R	—
	Kenneth hadde fått tatoveringar på arma sine.	G	armane
mitt	Innleget mitt er kort, så eg er ikkje redd for å gløyme meg.		
	Skotet trefte mitt i blinken.		
	Butikkeigaren stod mitt på golvet.		
nesa	Sjåføren pirka seg i nesa og studerte fangsten nøyne.		
	Den tyske turisten padla rundt nesa og inn i solnedgangen.		
	«Ikkje putt ertra i nesa ,» sa mor, «så det gjorde eg.»		
pleiar	Tanta mi er pleiar på sjukeheimen.		
	Eg pleiar å sprute meg inn med godlukt før eg går på kino.		
	«Båteigarane pleiar berre interessene sine,» hevda Jan Ås.		
regnar	Når det regnar på presten, dryp det på klokken.		
	Vi regnar kronprins Haakon blant dei fremste i Noreg.		
	Frå rike himmelen regnar det gåver i ditt fang.		
rekna	Eg rekna i hovudet raskare enn Jenny brukte kalkulatoren.		
	Flyktningen rekna dagane på asylmottaket.		
	Det rekna i 75 dagar utan stopp før bergensaren vart lei.		
sank	Eit skip med over 2000 russarar sank på helgelandskysten.		
	Båtane støyte i hop og sank til botnar.		
	« Sank bølingen så fort som råd!» skreik Store-Jon.		
sat	Tilskodarane sat som på nåler.		
	Tre dagar seinare sat han pengane i banken.		
	Forslaget sat sinna i kok.		
savne	«Eg kjem til å savne latteren din, småen.»		
	Du skal ikkje bruke tida på å savne det du aldri kan få.		
	Når er seier at fiskane var savne , så var dei smaklause.		

Språksjekken 7

Ein skulelev søker etter bestemte ord i datamappa der alle tekstane hennar ligg. For kvart sökjeord får ho opp tre treff. Stavekontrollen i Word markerer ingen feil, men eleven føler på seg at ho har brukte nokre av sökjeorda på gal måte. Kan du hjelpe henne? Skriv «R» eller «G» for å markere om ho har brukt ordet på riktig eller gal måte.

Sökjeord	Treff i elevtekstarkivet	R for riktig bruk, G for gal bruk	Kva er riktig skrivemåte?
arma	Muskelbunten såg på arma sine endå ein gong.	G	armane
	Tyrannane arma ut folket sitt.	R	—
	Kenneth hadde fått tatoveringar på arma sine.	G	armane
si	«Ikkje fortel det til Sara, men eg har ei dame på si .»		
	« Si meg kva du tenkjer på, så skal eg fortelje kva du blir.»		
	Det har ikkje noko å si kva du har på deg.		
sida	For tre år sida tenkte eg aldri på karakterar.		
	Ho må lære seg å snu den andre sida til.		
	« Sida du tok pengar frå meg, tek eg klede frå deg!»		
skaua	Etter krigen såg alle opp til gutane på skaua .		
	Politiet jakta på nokon som gøynde seg i skaua .		
	Veterinæren sa at forhuda til hesten vert kalla for skaua .		
skule	Du skule aldri ha brote deg inn i bilen og støle den hunden.		
	Tolvåringane såg fram til å begynne på ein ny skule .		
	Snikkaren hadde for vane å skule omkring seg.		
skvetta	Kona skvetta litt da ho hørde hunden bjøffe.		
	Sjåføren kørde så fort at det skvetta vatn på fotgjengarane.		
	Sjåføren kørde så fort at vatnet skvetta .		
spille	Heile formuen gjekk til spille .		
	Slektingane ville spille Super-Mario til langt på natt.		
	Onkel Tom ville ikkje spille tida med snakk.		
spist	Har du spist frukost, er du godt budd for skuledagen.		
	Kjerringa kunne ikkje noko for at ho hadde eit spist andlet.		
	Læraren fekk eit spist svar da han tok opp leggjetidene.		
sto	Eva sto og grunda på kva ho skulle ta seg til.		
	Vi fotograferte ei sto , ein kvileplass for krøter.		
	Hunden følgde han kvar han gjekk og sto .		

Språksjekken 8

Ein skulelev søker etter bestemte ord i datamappa der alle tekstane hennar ligg. For kvart sökjeord får ho opp tre treff. Stavekontrollen i Word markerer ingen feil, men eleven føler på seg at ho har brukte nokre av sökjeorda på gal måte. Kan du hjelpe henne? Skriv «R» eller «G» for å markere om ho har brukt ordet på riktig eller gal måte.

Sökjeord	Treff i elevtekstarkivet	R for riktig bruk, G for gal bruk	Kva er riktig skrivemåte?
arma	Muskelbunten såg på arma sine endå ein gong.	G	armane
	Tyrannane arma ut folket sitt.	R	—
	Kenneth hadde fått tatoveringar på arma sine.	G	armane
så	Eg har mista mykje, men så fekk eg noko att!		
	Eg hadde bestemt meg for å så gulrot i skulegarden.		
	Det var mørkt. Eg så ikkje handa framfor meg.		
tel	Kva meiner dei med at rektor « tel på knappane»?		
	Storebror hadde skaffa seg nok pengar tel å kjøpe bil.		
	Eg har det gøy. Eg tel bilane på riksvegen.		
trette	Pensionistane vart trette av å høyre på Dagsrevyen.		
	Naboane hadde ei trette gåande om nokre furutre.		
	Elevane påstod dei var trette av tv-fotball.		
tro	Museumsstyraren tok fram ei tro , eit avlangt kar.		
	Det er mi faste tro at det finst eit liv etter døden.		
	Du skal vite, ikkje tro .		
tross	Femåringen nekta å ta seg støvlane, berre på tross .		
	Tross mange vanskar heldt dei ruta.		
	Kva er tross , om ikkje materiell, ammunisjon og drivstoff?		
turte	Ho turte korkje å svare ja eller nei på spørsmålet hans.		
	Eg pukka turte , ei korgblomstra plante med blå blomstrar.		
	Turte og Tvilling var blånissar.		
vart	Korleis vart du sjukepleiar, bestemor?		
	Kva vart det som stod på?		
	Kvar vart det av alle pengane mine?		
veske	Spionen la dokumenta i ei lita veske og sneik seg ut døra.		
	Ho putta pennen i ei veske som ho hadde under armen.		
	Elevane fekk i seg litt veske etter den lange marsjen.		

Språksjekken 9

Ein skulelev søker etter bestemte ord i datamappa der alle tekstane hennar ligg. For kvart sökjeord får ho opp tre treff. Stavekontrollen i Word markerer ingen feil, men eleven føler på seg at nokre av sökjeorda er brukt på gal måte. Kan du hjelpe henne? Skriv «R» eller «G» for å markere om setningane er riktige eller gale.

Sökjeord	Treff i elevtekstarkivet	R for riktig bruk, G for gal bruk	Kva er riktig skrivemåte?
arma	Muskelbunten såg på arma sine endå ein gong.	G	armane
	Tyrannane arma ut folket sitt.	R	—
	Kenneth hadde fått tatoveringar på arma sine.	G	armane
virka	Det virka ikkje som ho skjønte dette med blomstrar og bier.		
	Verdsøkonomien virka inn på den nasjonale økonomien.		
	Han fortalte om virka sine som lærar og journalist.		
viste	«Vi viste verda vintervegen!» jubla lillehamringane.		
	Ei av jentene i klassen viste meg korleis det skal gjerast.		
	Viste president Bush at CIA torturerte fangane sine?		
vokse	Jenta har vokse ti centimeter på eitt år.		
	Tobias fekk ein tusenlapp for å vokse skia mine.		
	Borna mine skal vokse opp i ein god heim.		
vær	Vær einaste ku var ute på jordet for å sjå på kunstverket.		
	Vær glad for at du er i live!		
	Ein vær hadde hoppa opp i lufta og hengt seg fast i ei grein.		
vårast	Det vårast først på solsida av dalen.		
	Bilane vårast skal vi køyre til Polen.		
	Jennifer tok med skorne vårast til loppemarknaden.		
øst	Bestevenen spurde i øst og fekk svar i vest.		
	Hurpane hadde øst seg skikkeleg opp før møtet.		
	Kjærasten min ville flytte langt øst i landet, heilt til Vardø.		
øyane	Eg såg at ho hadde tårer i øyane da ho vraka meg.		
	Det var fint å segle mellom øyane .		
	Endeleg fekk den nye guten øyane opp for henne.		
årane	Dei siste årane hadde livet vore eit helvete.		
	Men kva om blodårane var for tronge?		
	Erik Mykland drog inn årane . Han ville slutte med fotball.		

UTDRAG FRA ET LESERINNLEGG:

(...) har vi fått høre at skolen vil innføre en rekke nye regler fra årsskiftet.

❶ Forslaget om å stenge gymsalene i storefriminuttet kan fort vise seg å være uheldig. ❷ Hvorfor er det ikke lenger en god idé å la skolens hormonfylte tenåringer å løpe av seg litt energi midt på dagen? ❸ Vil skolens ledelse at elevene heller skal løpe til nærmeste butikk og fylle lommene med snop? ❹ Er det ikke egentlig synd at skolen stenger det eneste tilbudet som fører sammen elevene fra de ulike trinnene? ❺ Dessverre er ikke forslaget om å stenge gymsalene det eneste som virker like gjennomtenkt.

Like ille er det at rektor foreslår å kutte ut (...)

2 3 4

STØTTESETNINGER

De setningene som følger etter startsetningen, kaller vi ofte for **støtte-setninger**. Siden startsetningen ofte presenterer en tanke på en kortfattet og poengtret måte, trenger vi støtte-setningene for å utdype, nyansere og forklare innholdet i startsetningen.

Det finnes ikke noen faste regler for hvor mange støttesetninger et avsnitt bør inneholde, men for å øve seg kan ungdomsskolelever gjerne prøve å lage tre støttesetninger i hvert avsnitt.

AVSNITTETS BYGGEKLOSSER

1

STARTSETNINGER

Den første setningen i et avsnitt kalles for en **startsetning**. En slik startsetning fungerer som en innledning til et avsnitt og forteller leseren hva avsnittet skal handle om.

Hvis vi bare har tid til å skumlese et leserinnlegg, kan det være lurt å lese startsetningen i hvert avsnitt. Da får vi en oversikt over hvordan innlegget er bygd opp.

Startsetningen i et avsnitt henger ofte sammen med sluttsetningen i avsnittet over. Se på utdraget. Hvordan er denne sammenhengen her?

5

SLUTTSETNINGER

Den siste setningen i et avsnitt kalles for en **sluttsetning**. Sluttsetningen avrunder en tankerekke og fungerer som en avslutning på avsnittet.

Sluttsetningen kan inneholde en konklusjon på det undertemaet som avsnittet tar opp.

Gode forfattere klarer ofte å lage sluttsetninger som naturlig følger etter startsetningen og støtte-setningene, samtidig som sluttsetningen peker framover mot neste avsnitt.

Se på tekstuddraget øverst. Hvilke ord i sluttsetningen synes du peker framover mot neste avsnitt?

*Et avsnitt er som en hamburger:
Maten som gir smak, er plassert i midten.
To brød holder det hele sammen.*

OPPGAVE:
Skriv et avsnitt om hamburgere,
én setning i hver figur.

AVSNITTETS BYGGEKLOSSER

STARTSETNING

FØRSTE STOTTESETNING

ANDRE STOTTESETNING

TREDJE STOTTESETNING

SLUTTSETNING

Den gode starten

Korleis kan du gje lesaren lyst til å lese teksten din? Dei første linjene er utan tvil dei aller viktigaste, også når du skriv artiklar og lesarinnlegg. Klarer du å gjere lesaren nysgjerrig, er du på rett veg.

Hugs på at det ikkje finst noko fasistsvar som fortel korleis du skal skrive innleiinga di. Her syner vi deg ti ulike måtar å starte eit lesarinnlegg på. Alle døma handlar om kriminalitet:

1) Ver aktuell

Start med noko som nyleg har skjedd. Dersom du ikkje hugsar nokre nyheter frå fjernsynet eller frå avisene, kan du kanskje nemne noko som du sjølv har opplevd.

Døme:

Dei nyaste tala frå Statistisk Sentralbyrå syner at norske tenåringer aldri har vore så lite kriminelle som no. Justisministeren trur den viktigaste årsaka er betre etterforsking. Sjølv held eg ein knapp på at vi ungdommar har betre haldningar enn tidlegare ungdomskull, og dette synspunktet skal eg no grunngje.

2) Fortel om ei anna tid

Kanskje kan du vekkje interessa til lesaren ved å bruke kunnskapar frå historietimane? I ein del tekstar kan det vere verdifullt å samanlikne fortida med notida. Klarer du å vende tilbake til det historiske perspektivet i avslutninga, får lesaren inntrykk av at du har planlagt teksten din godt!

Døme:

Da Olav Tryggvason var konge i Noreg, fann han sjølv ut korleis han skulle straffe lovbrutarane i landet. Ganske oppfinnsam var han da han lét Øyvind Kjelda og folka hans binde ute på eit skjer som sjøen gjekk over når det var flod. Lovbrutarane drukna, og dei siste timane deira var fulle av frykt.

Dei som bryt norske lover i dag, treng ikkje å frykte ...

3) Fortel om ein annan stad

Har du gode kunnskapar om andre kommunar eller om andre land, kan du trekke fram nokre av desse kunnskapane i innleiinga di. Seinare i teksten kan du skrive om situasjonen slik han er på heimstaden din.

Døme:

Sør-Afrikas president Jacob Zuma (67) har to koner, ei jamaldrande og ei som er halvparten så gammal. På det meste hadde Zuma fire koner, og til saman skal han ha 19 born. Ulikt kva mange trur, er fleirkoneri framleis lovleg i Sør-Afrika. Spørsmålet mitt er om vi bør gjere fleirkoneri lovleg også i Noreg.

4) Fortel om deg sjølv eller om noko du har opplevd

Trekk gjerne fram noko som du sjølv har opplevd i innleiinga. Det er ei ærleg sak å fortelje om erfaringar som har påverka synspunkta dine. Eit lite råd: Er du personleg i innleiinga til ein tekst, er det ein god regel å vere personleg også seinare i teksten.

Døme:

Da eg var elleve år gammal, opna eg ei e-postmelding til far min. Brevtittelen var så fantastisk at eg ikkje kunne la det vere. Ein engelsk advokat hadde i tre år leita etter arvingar til ein milliardformue, og no hadde advokaten endeleg funne ut at far min var den einaste med arverett. Alt advokaten trengte, var eit kontonummer, så eg lånte lommeboka til far min og mata inn alle opplysningane eg kunne. Ei veke seinare var kontoen hans tømt ...

5) Beskriv ein situasjon som leseren kan kjenne seg att i

Kast leseren inn i ein situasjon som han eller ho kan kjenne seg att i (*in medias res*). Sjølv om du skriv ein artikkel eller eit lesarinnlegg, kan du både skildre og fortelje i innleiinga di.

Døme:

Musikken er så høg at passasjerane i baksetet held seg for øyra. Bilføraren nekta å skru ned lyden, for han vil halde seg vaken. Fartsmålaren nærmar seg 200 km/h. Noko anna som nærmar seg, er fjellveggen på høgre side.

6) Vend deg direkte til leseren

For å få leseren på kroken kan du vende deg direkte til han eller henne. Bruk pronomenet «du» når du skriv.

Døme:

Tenk deg at alle dei store dagsavisene trykkjer bilet av huset ditt med overskrifter som «Skammens hus», «Rotttereiret» og «Her bur dei». I bildeteksten kan du lese at du er «mistenkt for barnepornografi». Er det greitt at avisene får skrive slikt, sjølv om du er uskuldig?

7) Still spørsmål

Ønskjer du at leseren skal undre seg over noko, er det ei god løysing å stille spørsmål i innleiinga. Hugs på at leseren forventar eit svar på dei spørsmåla som du stiller ...

Døme:

Politiet skal stanse ulovleg fildeling, skriv Bergens Tidende på førstesida si. Men kva skal politiet eigentleg gjere? Skal dei undersøkje all trafikken på internett? Skal dei beslagleggje PC-ar og undersøkje kva dei inneheld? Skal dei leggje til sides all anna etterforsking?

8) Provoser

Spissformuleringar og sterke påstandar i innleiinga er godt eigna til å fange merksemda til leseren. Seinare i teksten kan du utdjupe påstandane og leggje fram bevis.

Døme:

Terroristar i Asia og Latin-Amerika skaffar seg pengar til våpen ved å selje narkotika. Norske narkotikabrukstrar er altså indirekte skuldige i terrorisme og dei bør straffast deretter. Inga straff er for streng.

9) Bruk eit sitat

Startar du teksten med eit sitat, viser du at du ikkje er den einaste som er opptatt av det temaet som du skriv om. Det er eit krav at sitatet er godt, og det bør vere ein klar samanheng mellom sitatet og resten av teksten.

Døme:

«Lova er ei som ein telefonstolpe. Du kan ikkje hoppe over, men du kan gå rundt.» Dette russiske ordtaket ser ut til å ha festa seg som ein leveregel blant norske advokatar. I staden for å følgje opp dei tankane som ligg innbakt i lovverket, verkar det som om advokatane gjer alt dei kan for å finne smotthol. Eit nytt døme er saka om eksamensjuks ved Gråkammen vidaregåande skule.

10) Trekk fram motsetningar

Gode motsetningar gjer det lett for leseren å forstå teksten din. Teiknar du opp eit bilet av ein konflikt der to partar står steilt mot kvarandre, kan du sjølv framstå som den kloke ved å foreslå eit kompromiss.

Døme:

Grov forenkla er debatten slik. Den eine sida ønskjer å stengje grensene til Noreg for å hindre at kriminelle aust-europearar reiser på «forbrytarferie» til Noreg. Den andre sida ønskjer å sende meir pengar til Aust-Europa for at innbyggjarane der skal få mindre lyst til å reise til Noreg. Kanskje finst det ei tredje løysing?

OPPGÅVER – OPPGÅVER – OPPGÅVER – OPPGÅVER – OPPGÅVER

- 1) Skriv vidare på eit av lesarbreva. Pass på at avslutninga heng saman med innleiinga!
- 2) Skriv minst fem innleiingar til lesarbrev om skuleprøver. Kvar innleiing bør innehalde fem setningar.
- 3) Skriv minst fem innleiingar til lesarbrev om miljøvern. Kvar innleiing bør innehalde mellom 40 og 60 ord.

SKRIVERÅD

Ellev råd om hvordan du kan gjøre det godt på heldagsprøver (sakprosa)

- 1. Svar på den oppgaven som du har fått, ikke på en oppgave som du skulle ønske at du hadde fått. Pass på at du avgrenser oppgaven på en akseptabel måte.**
- 2. Sett strek under de viktigste ordene i oppgaveteksten, sånn at det blir lettere for deg å fokusere på det oppgaven spør etter.**
- 3. Lag en disposisjon hvis du har tenkt å skrive en artikkel med mange faktatopplysninger. Unngå gjentakelser og rotete rekkefølge på momentene.**
- 4. Unngå tomme ord og løssnakk i innledningen. Vær konkret helt fra starten av.**
- 5. Lag tydelige koblinger mellom avsnittene, slik at leseren forstår hvordan teksten henger sammen.**
- 6. Sørg for at hvert enkelt avsnitt henger sammen.**
Start gjerne med en setning som inneholder hovedpoenget i avsnittet. *Utdyp* dette poenget, gjerne med en presisering eller et eksempel. *Lag en avslutning* til avsnittet, for eksempel med en foreløpig konklusjon eller med et spørsmål som peker framover mot neste avsnitt.
- 7. Bind setninger og avsnitt sammen ved å bruke ord og uttrykk som forklarer hvordan setningene og avsnittene hører sammen (eksempler: «derfor», «likevel», «på den andre siden», «alt i alt»).**
- 8. Avslutt artikkelen med et avsnitt som binder hele teksten sammen. Husk på at det siste avsnittet gjerne kan inneholde elementer fra tittelen eller fra innledningen.**
- 9. Når du omtaler en tekst, bør du vise til bestemte steder i denne teksten for å underbygge synspunktene dine. Bruk gjerne sitater.**
- 10. Lag fullverdige setninger når du skriver artikler, men sørg for variasjon i setningslengder og setningstyper.**
- 11. Finn ut hvordan læreren din ønsker at du skal føre opp kilder. Følg lærerens beskrivelse til punkt og prikke.**

SKRIVERÅD

Ellev råd om korleis du kan gjere det godt på heildagsprøver (sakprosa)

- 1. Svar på den oppgåva som du har fått, ikkje på ei oppgåve som du skulle ønskje at du hadde fått. Pass på at du avgrensar oppgåva på ein akseptabel måte.**
- 2. Sett strek under dei viktigaste orda i oppgåveteksten, slik at det blir lettare for deg å fokusere på det oppgåva spør etter.**
- 3. Lag ein disposisjon viss du har tenkt å skrive ein artikkel med mange faktalopplysningar. Unngå gjentakingar og rotete rekjkjefølgje på momenta dine.**
- 4. Unngå tomme ord og lausprat i innleiinga. Ver konkret heilt frå starten av.**
- 5. Lag tydelege koplingar mellom avsnitta, slik at lesaren forstår korleis teksten heng saman.**
- 6. Sørg for at kvart enkelt avsnitt heng saman.**
Start gjerne med ei setning som inneheld hovudpoenget i avsnittet. *Utdjup* dette poenget, gjerne med ei presisering eller eit døme. *Lag ei avslutning* til avsnittet, til dømes med ein førebels konklusjon eller med eit spørsmål som peikar framover mot neste avsnitt.
- 7. Bind setningar og avsnitt saman ved å bruke ord og uttrykk som forklarer korleis setningane og avsnitta høyrer saman (døme: «derfor», «likevel», «på den andre sida», «alt i alt»).**
- 8. Avslutt artikkelen med eit avsnitt som bind heile teksten saman. Hugs på at det siste avsnittet gjerne kan innehalde element frå tittelen eller frå innleiinga.**
- 9. Når du omtalar ein tekst, bør du vise til bestemte stader i denne teksten for å underbygge synspunkta dine. Bruk gjerne sitat.**
- 10. Lag fullverdige setningar når du skriv artiklar, men sørg for variasjon i setningslengder og setningstypar.**
- 11. Finn ut korleis læraren din ønskjer at du skal føre opp kjelder. Følg råda frå læraren din til punkt og prikke.**

Mange råd om nynorskopplæringa

Landslaget for norskundervisning (LNU) står bak ei idébok for lærarstudentar og lærarar om korleis nynorskundervisninga kan bli meir fengjande. Sørg for meir moro og mindre mas, rår forfattarane.

Førsteamanuensis Norunn Askeland og lærebokforfattar Cecilie Falck-Ytter har skrive «Nynorsk på nytt», ei bok som særleg er retta inn mot dei som underviser i nynorsk som sidemål. Mest sannsynleg er det dei lærarane som har lite erfaring med å undervise i nynorsk, som vil ha størst glede av den 185 sider lange boka.

Viktig å starte tidleg med nynorsk

Den første delen av boka tek for seg nynorsk som skulefag, og forfattarane gjer greie for noko av den forskinga som er gjort på nynorskdidaktikk dei siste åra.

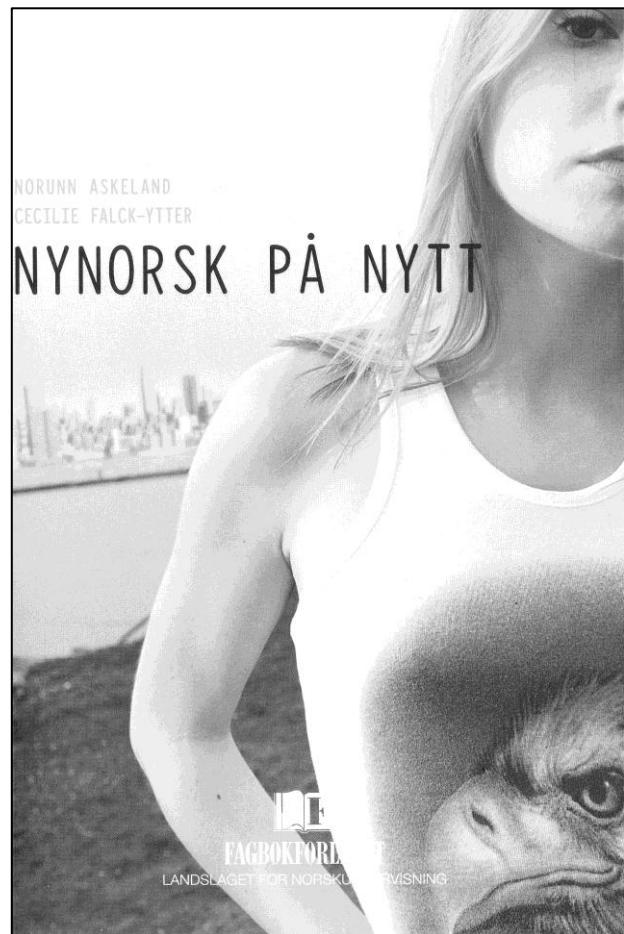
Eit tydeleg råd er å byrje med nynorsk-opplæringa så tidleg som mogleg. Det er viktig å skape «språkvennlege» miljø både i barnehage og skule: Språkleg mangfald er ein ressurs meir enn eit problem. Forfattarane syner mellom anna til dei liberale og positive haldningane som EU viser til fleirspråklegheit.

Når det gjeld ungdomsskulen, legg forfattarane mykje vekt på motivasjon. Lærarane får råd om å vente til niandeklasse med å strø om seg med karakterar. I åttandeklasse bør lærarane satse på at elevane framleis har mykje lærelyst. Svake karakterar til jul i åttandeklasse kan skape fleire negative haldningar enn det som godt er.

Råd om oppstart

Størstedelen av «Nynorsk på nytt» er praktisk retta, men ikkje berre mot den klassiske undervisningssituasjonen. Lesarane får til dømes tips om korleis ein kan prøve å spele på lag med foreldregruppa på det første foreldremøtet. Kanskje kan det vere ein idé å liste opp nynorsk-argument for foreldra – utan å opne for ein diskusjon? Kanskje kan lærarane oppmode foreldra om ikkje å snakke skit om nynorsken heime?

«Nynorsk på nytt» inneheld eigne kapittel om å lese og skrive på nynorsk. Moderne leseforsking legg vekt på at læraren bør ha ei tydeleg

rolle i klasserommet, og slike råd finn vi att i boka til Askeland og Falck-Ytter. Høgtlesinga kan gjerne læraren sjølv stå for, slik at elevane får inn riktig uttale av nynorskorda. Særleg for dei litt svake elevane kan det vere godt å vere i lytterrolla. Er teksten fengjande nok, hender det ofte at elevane gløymer om dei høyrer bokmåltekstar eller nynorsktekstar.

Nytt og gammalt

I ei lita bokmelding vil det føre for langt å gi smakebitar frå alle kapitla. Men boka er breispektra. Eitt kapittel handlar om dei ressursane som etter kvart finst på nettet. Eit anna kapittel tar for seg metodar som mange meiner er gått ut på dato, sjølv om metodane har vist seg slitesterke over lang tid. Kanskje kan det enno vere meiningsfullt med avskrift, omsetjing, diktatar og attforteljingar? Forfattarane er inne på tanken ...

Alt i alt verkar «Nynorsk på nytt» å vere ei god bruksbok for ferske lærarar. Språket er lett tilgjengeleg, og mykje vesentleg stoff om nynorsk er her samla på ein plass.

Norunn Askeland og Cecilie Falck-Ytter:
«Nynorsk på nytt» (187 sider)
Fagbokforlaget 2009
Pris: 278,- kroner

Slik lager du en kildeliste

Når du leverer større skriftlige arbeider på skolen, vil lærerne dine ofte kreve at du lager en liste over de kildene som du har brukt i arbeidet. Denne listen plasserer du aller bakerst i innleveringen din.

Kildelisten skal være sortert i alfabetisk rekkefølge. Listen skal være så oversiktlig som mulig.

Hvis du har brukt ulike typer kilder i arbeidet med artikkelen din, for eksempel både aviser, bøker og internett, er det greit å dele kildelisten opp i mindre biter. Lag undertitler for hver kildetype:

Kildeliste

Aviser

- Opsahl, Nina Kalvatn: – *Time trenger nynorskopplæring*. I: *Jærbladet* 15.06.2009, s. 9.
- Wigestrød, Heidi Hjorteland: *Ein eksklusiv bukett*. I: *Stavanger Aftenblad Pluss* 12.06.2009, s. 10–17.

Bøker

- Grepstad, Ottar: *Viljen til språk. Ei nynorsk kulturhistorie*. Oslo, Det Norske Samlaget, 2006. 318 s.
- Shjerven, Petter (m.fl.): *Typisk norsk*. Lysaker, Dinamo Forlag, 2005. 319 s.
- Skjøng, Synnøve og Vederhus, Inger: *Synleg og meir nynorsk = betre nynorsk*. 13 s. I: Nergård, Mette Elisabeth og Tonje, Ingebjørg (red.): *Språkdidaktikk for norsklærere. Mangfold og tekster i undervisningen*. Oslo, Universitetsforlaget, 2008. 176 s.

Internett

- Weberg, Bent: *Nynorsk golfordliste*. I: *aftenposten.no* 02-07.2005
<http://www.aftenposten.no/nyheter/sport/golf/article1073027.ece> [Lastet ned 20.07.2009]
- *Valfridomen i nynorsk*. http://www.sprakrad.no/Tema/Sprakbruk-i-staten/Administrativ_nynorsk/Om_valfridomen_i_nynorsk/ [Lastet ned 20.07.2009]

OPPGAVER

- 1) Se på kildelisten ovenfor. Skriv ned minst fem spørsmål om listens form og innhold.
- 2) Skriv ned minst sju regler som forteller hvordan en kildeliste skal skrives.
- 3) Lag en kildeliste som inneholder alle skolebøkene dine.

Hva er vitsen med kildelister?

- Kildelister handler om **respekt** og **ærlighet**. Ved å oppgi kildene dine, viser du respekt for dem som først fant fram de opplysningene som du har brukt. Husk på at det ikke er flaut å bruke kilder! Det er faktisk bedre å hente faktaopplysninger fra en troverdig kilde enn å finne på faktaopplysningene selv ...
- Kildelister handler om **åpenhet**. Hvis leserne dine har lyst til å lære mer om temaet som du har skrevet om, kan de bruke kildelisten for å finne fram til aktuelle tekster. Leserne dine kan også bruke kildelisten for å undersøke om du har brukt kildene dine på en god måte.
- Kildelister handler om **omdømme**. En lang kildeliste er et signal til leseren om at du har gjort et godt forarbeid. Hvis leseren forstår at du har benyttet deg av relevante og troverdige kilder, vil leseren sannsynligvis få større tiltro til innholdet i artikkelen.

Tre former for litteraturlister

En **kildeliste** er en liste over de kildene som det er vist til i teksten. Slike lister kalles også for referanselister.

En **bibliografi** viser til tekster som forfatteren har hatt nytte av under skrivingen. Bibliografier kalles også for støtte-litteratur.

Hvis forfatteren vil anbefale spesielle bøker eller artikler for leseren, kan forfatteren lage et **forslag til videre lesing**.

Fire former for muntlig aktivitet

I dette nummeret av Norsknytt bringer vi konkrete tips og råd om hvordan norsklærere kan arbeide med den muntlige delen av norskfaget.

PISA-undersøkelsene viser at norske elever skårer spesielt dårlig i bruken av læringsstrategier. Elevene oppgir at de bare anvender et lite utvalg læringsstrategier, og elevene oppgir videre at de i liten grad veksler mellom ulike læringsstrategier avhengig av hvilken oppgave de er satt til å løse.

Arbeidet med læringsstrategier knyttes ofte til lese- og skriveferdighetene, men bør stå sentralt også når det gjelder de muntlige ferdighetene. Hvilke strategier som er fruktbare, vil variere med den arbeidsformen som er valgt:

1. Parsamtaler gir elevene en mulighet til å «tenke høyt» sammen med en annen. Parsamtaler kan den ene gangen være i ett minutt og neste gang i fem minutter. Hensikten vil ofte være at elevene får fram før-kunnskaper og venner seg til å bruke noe som likner på et fagspråk når de snakker med andre elever. Det vil være lurt av læreren å gå rundt i klasserommet for å lytte til samtalene, for på den måten øker sjansen for at elevene holder seg til saken. Dessuten kan inntrykkene brukes som en del av vurderingsgrunnlaget når læreren skal beskrive elevens nivå og peke på mulige vekstpunkter. For mange elever er «parsamtalen» ufarlig i den forstand at de slipper å snakke med hele klassen som tilhørere.

2. Smågruppediskusjoner og gruppearbeid gir elevene enda flere muligheter til å utvikle sine muntlige ferdigheter. Klare instruksjoner og klare forventninger er viktig for å unngå at elevene spører av. På de neste sidene er beskrevet flere undervisningsopplegg som kan tvinge eller oppmuntre elevene til å arbeide seriøst.

3. Klasseromsdiskusjoner er viktige blant annet fordi elevene skal få trening i å uttrykke seg for et publikum av en viss størrelse. Dessuten vil klasseromsdiskusjoner være en felles opplevelse for elevene i klassen. I beste fall kan slike diskusjoner være med på å styrke et allerede godt klassemiljø.

Det kan nesten ikke understrekkes godt nok at alle klassens lærere må være med på å skape et godt diskusjonsmiljø blant elevene: Lærerne må lære elevene å lytte til hverandre, å respektere hverandre og å våge å si fram sine egne meninger.

4. Elevpresentasjoner utgjør tradisjonelt en viktig del av vurderingsgrunnlaget for den muntlige karakteren i norskfaget. Mange elever ser fram til elevpresentasjonene med skrekk og gru: De er nervøse og egentlig ganske usikre på hva som er forskjellen på en god og en dårlig presentasjon.

Læreren kan gjøre elevene en stor tjeneste ved å holde en presentasjon selv – med innlagte feil og mangler. Etterpå kan elevene få i oppgave å skrive ned punkter til forbedring, og læreren kan holde en ny presentasjon der han eller hun prøver å ta hensyn til innspillene. Til slutt kan elevene holde presentasjoner for hverandre i par og øve seg på å gi og motta kritikk.

MUNTLIGE FERDIGHETER

Tips om samtaler i par

Når elevene får samttale i par, får alle elevene både lytte- og taletrening. I gode parsamtaler vil elevene lytte til hverandre, vente på tur, vurdere hverandres innspill, stille oppklarende spørsmål og gjenta med sine egne ord hva makkeren sier for å sjekke sin egen forståelse.

Ofte kan det være lurt å la elevene summe litt seg imellom etter at de har lest en tekst eller fått et grublespørsmål. Eleven som klarer å sette ord på noe for makkeren sin, får kanskje selvtillit nok til å ville gjenta formuleringene sine for klassen. Eleven som ikke får en slik sjanse til å teste ut tankene sine på en medelev, vil oftere velge å tie i en klassesamtale – selv om han eller hun faktisk kunne ha tilført klassesamtalen noe verdifullt.

Læreren kan gjerne be hvert par notere ned stikkord når de summer i par. En fordel med slike notater er at elevene vanskeligere kan vri seg unna hvis læreren spør hva paret har tenkt.

Hva slags spørsmål egner seg best for summing? Spørsmålene bør ikke ha fasitsvar, men tvert imot åpne for refleksjon og diskusjon.

Dueller: For og imot på samme par

Språk, film og litteratur rommer stridsspørsmål som også eleven kan forholde seg til. «Gir filmen om Max Manus et riktig bilde av krigen?» «Er det greit at eleven framstiller vennene sine på en usympatisk måte når de skriver fortellinger i norsktimene?» Slike spørsmål kan avstedkomme både ja- og nei-svar, og nettopp slike spørsmål egner seg for «dueller» mellom to elevene.

Duell-metoden er slik: Del elevene inn i par. La elev A forsvare et ja-standpunkt i ett minutt. Elev B lytter oppmerksomt og gjenforteller deretter partnerens argumenter med egne ord. Deretter byttes rollene, slik at elev B argumenterer for et nei-standpunkt i ett minutt, mens elev A lytter og gjenforteller.

La deretter elevene skrive et kort leserbrev ut fra partnerens argumenter. Eleven skal til slutt lese innlegget for partneren, som eventuelt påpeker innholdsmessige feil og mangler, eventuelt også rettskrivningsfeil og dårlig språk.

Repetisjon i par

Hvis skoletimene henger sammen i et nøytralt planlagt undervisningsløp, er det sjeldent dumt å repetere stoff fra forrige fagtime.

En «repetisjonsrunde» kan gå ut på at elevene blir inndelt i par. De to makkerne på hvert par får hvert sitt spørsmål – og fem minutter til å forberede et svar på spørsmålet. De to spørsmålene kan for eksempel være slik: «Hva er et kunsteventyr?» og «Hva er et folkeeventyr?». I de fem minuttene kan elevene for eksempel få lov til å bruke notatene sine fra forrige skoletime, og kanskje bør elevene få bruke lærebøkene også.

Når de fem minuttene er gått, skal den ene eleven forklare sitt svar for den andre eleven. Etterpå snus rollene, slik at begge får øvd seg på å forklare. Hvis eleven som lytter, ikke er tilfreds med svaret, bør elevene diskutere seg fram til hva som er et godt svar.

Den siste etappen i repetisjonsrunden innebærer at læreren roper fram et par som skal svare på spørsmålene foran hele klassen. Eleven må være kjent med denne siste etappen i forkant, for da vil elevene underveis være bedre motivert for å diskutere hverandres svar. Når paret presenterer svarene sine for klassen, kan de to makkerne hjelpe hverandre litt, men elevene skal i utgangspunktet svare på hvert sitt spørsmål.

Gjennomgående er det lurt om makkerne i et par ikke står altfor langt fra hverandre når det gjelder faglig nivå. Hvis klassen består av eleven med forskjellige morsmål, kan det være lurt om elevene med samme morsmål får arbeide i par.

Repetisjon i par kan med fordel benyttes i flere fag, slik at elevene blir godt kjent med metoden.

MUNTLIGE FERDIGHETER

Rollekort i gruppdiskusjoner

Med diskusjoner i smågrupper mister læreren litt oversikt over hvem som sier hva, men gevinsten er at langt flere elever deltar muntlig enn i klassediskusjoner. Rollekort kan hjelpe elevene til å lære god møtekultur.

Når elever settes sammen for å diskutere et tema, kan hver elev få en rolle – i tillegg til rollen som vanlig gruppemedlem. Hensikten med slike roller er å sikre at flest mulig elever deltar aktivt i gruppdiskusjonene.

Et eksempel med fem rollekort

På motsatt side ser du fem rollekort som kan brukes i grupper med fem deltakere. Hvis gruppene er mindre, kan roller slås sammen.

De fem rollene som er beskrevet, er alle positive roller. Hvis elevene etter hvert får rollene under huden, vil resultatet ofte bli bedre gruppdiskusjoner. For eksempel skal referenten passe på at han eller hun virkelig forstå det som de andre gruppemedlemmene prøve å formidle – og eventuelt stille oppklarende spørsmål hvis noe er uklart. Det som referenten skriver, blir ikke mat for papirkurven: Referatet leveres videre til gruppens talsmann, som formidler videre til resten av klassen hva gruppen har kommet fram til.

Rollekort er nyttige for å strukturere de diskusjonene som foregår i smågrupper, for uten en noenlunde fast struktur kan slike samtaler lett flyte ut. Legg merke til at rollekortene ikke bare bygge på elevenes taleferdigheter, men også på deres lytteferdigheter og deres sosiale ferdigheter:

- ✓ **Diskusjonslederen** definerer oppgaven, holder gruppen på rett spor og foreslår nye utveier hvis diskusjonen låser seg.
- ✓ **Sekretæren** tar hånd om eventuelle avisartikler eller andre tekster som elevene har fått for å skaffe seg bakgrunnskunnskaper. For å skape en livlig diskusjon i etterkant,

kan læreren sørge for at gruppene får ulike bakgrunnskunnskaper ved å dele ut ulike avisartikler til gruppene. Sekretæren passer også på tiden og sørger for at det blir ryddet opp.

- ✓ **Referenten** skriver ned argumenter som gruppen kommer fram til og oppklarer utsagn som er uklare.
- ✓ **Talsmannen** formidler videre til resten av klassen hva gruppen som helhet har kommet fram til.
- ✓ **Støttespilleren** sørger for at alle gruppemedlemmene får positiv tilbakemelding på noe av det de sier. Støttespilleren sørger for å trekke inn alle gruppemedlemmene i diskusjonen, selv om noen liker å være tause eller av andre grunner er passive. Støttespilleren skal også påtale eventuell negativ oppførsel.

Når elevene sitter i gruppene sine og diskuterer, kan læreren sirkulere i rommet og følge med på om elevene klarer å fylle rollene sine. Læreren må gjerne gi konstruktive kommentarer til de ulike gruppene, for nettopp slike kommentarer kan elevene lære mye av.

Forandring fra gang til gang

Gjennom skoleåret er det lurt å variere sammensettningen av smågrupper, for elevene bør få bryne seg på elever med ulik væremåte, ulik bakgrunn og ulike holdninger. Hvis også rollene forandrer seg fra diskusjon til diskusjon, får elevene øvd opp ulike ferdigheter. Men selv om variasjon er viktig, bør en huske på at elever som strever, kan ha særlige behov.

Diskusjonsleder

Typiske kommentarer fra diskusjonslederen

- Har alle forstått hva oppgaven går ut på?
- Hvordan tenker du om dette?
- Ooops! Nå snakker vi oss bort. Vi får holde oss til saken!
- Kan vi bli enige om et kompromiss?

Sekretær

Typiske kommentarer fra sekretæren

- Her er bakgrunnsstoffet vårt. Du tar den, og du den.
- Nå har vi bare fem minutter igjen!
- Nå som vi er ferdige, vil jeg gjerne ha tilbake alle arkene.

Referent

Typiske kommentarer fra referenten

- Kan du si det en gang til sånn at jeg får skrevet det ned?
- Nå skjønner jeg ikke helt hva du mener ... Forklar på nyt!
- La meg lese høyt det vi har foreløpig.

Talsmann

Typiske kommentarer fra talsmannen

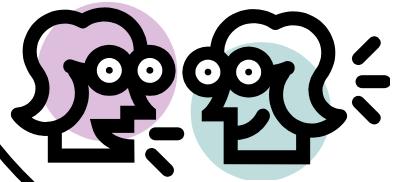
- La oss få høre hva referenten har skrevet ned så langt.
- Vil noen tilføye noe før jeg leser høyt for klassen?
- Er det noen som har ideer om **hvordan** vi skal rapportere?

Støttespiller

Typiske kommentarer fra støttespilleren

- Godt poeng! Det hadde jeg ikke tenkt på.
- Ikke avbryt! Alle skal få snakke.
- Eva, nå må vi få høre hva DU mener!

På jakt etter viktige poenger

Hvis elever på ungdomstrinnet skal arbeide med fagartikler, lederartikler eller debattartikler, kan det være en idé å utstyre hver enkelt elev med fem papirlapper å notere på. Elevene noterer først ned hovedpoenger fra artiklene på sine egne lappere. Etterpå går elevene sammen i par og grupper for å diskutere innholdet på lappene.

Mange norsklærere bruker gjerne ferske avisartikler i undervisningen, for det ferske og det nære kan friste elevene langt mer enn tidløse artikler i norskbøkene. Men hvordan kan en sørge for at elevene virkelig borer seg ned i de artiklene som de har fått utdelt?

Fra enearbeid via pararbeid til gruppearbeid

Den metoden som her presenteres, vil kunne hjelpe elevene med å få en dypere forståelse av tekstene som de arbeider med. Elevene skal dele kunnskaper med hverandre, lytte til hverandre og forsøke å overbevise hverandre om hva som er den beste oppsummeringen av en tekst.

Den utvalgte teksten er ikke nødvendigvis en nyhetsartikkel. Teksten kan også være en debattartikkel, en eksamensbesvarelse i norskfaget eller et kapittel i læreboka. Poenget er at teksten må være så lang at den kan avstedkomme fruktbare diskusjoner, men samtidig så kort at elevene klarer å pløye seg gjennom.

Framgangsmåte

Følg gjerne denne oppskriften:

1. Gi hver elev fem lapper å notere på, for eksempel «post it»-lapper.
2. Fortell elevene hvilken tekst de skal arbeide med.
3. Be elevene finne fram til hovedpoenger i teksten. Be elevene skrive ned de fem hovedpoengene på de fem lappene (ett hovedpoeng på hver lapp).
4. Når elevene har jobbet en stund, setter du elevene sammen i par. Gi hvert par fire nye lapper og be dem bli enige om hvilke hovedpoenger som skal skrives ned på de nye lappene. Kanskje kan noen av poengene omformuleres?
5. Når parene har forhandlet seg fram til innholdet på de fire lappene, settes to og to par sammen til firergrupper. Hver gruppe får bare to lapper, og på disse to lappene skal elevene skrive ned de to viktigste poengene fra teksten.
6. Be en elev fra hver gruppe om å formidle til hele klassen hva gruppen er blitt enig om.

Andre oppgaver og teksttyper

Opplegget ovenfor kan gjentas i ulike varianter. Istedetfor å oppsummere de viktigste poengene i en artikkel, kan elevene få i oppgave å lete etter budskap i et dikt, symbolbruk i en fortelling – eller frampek i en novelle.

MUNTLIGE FERDIGHETER

Klassemøte om møtekultur

Et godt og trygt klassemiljø er avgjørende for den muntlige delen av norskfaget. På starten av skoleåret kan det derfor være på sin plass med en diskusjon om hva som kjennetegner gode klassesamtaler. Når diskusjonen er avsluttet, kan klassen lage en liste med diskusjonsregler.

Elever som selv får være med på lage diskusjonsregler, har lettere for å forstå og følge de reglene som skal gjelde for klassen. Derfor er det viktig at alle elevene er med på å lage slike regler.

Læreren kan starte med å be elevene skrive ned forslag til regler hver for seg. Etter en liten stund, for eksempel fem minutter, kan læreren skrive ned stikkord fra elevene på tavla. Etterpå kan klassen samarbeide om å lage en regelliste ut fra stikkordene på tavla.

Ikke alltid er det nok med regler. En del elever kan ha nytte av en konkret gjennomgang av hva som er forskjellen på en klassediskusjon og en diskusjon i vennegjengen. For å klargjøre forskjellen for elevene, kan det vært lurt å lage én liste med formuleringer som passer i klasserommet – og én liste med formuleringer som kan passere i vennegjengen. Elevene kan deretter sortere replikker i to grupper – i høflige og uhøflige formuleringer:

- *Hæhh?*
- *Det er dustete sagt.*
- *På den andre siden ...*
- *Jeg er uenig, for ...*
- *Gi deg, da!*
- *Tøyser du nå, ellers?*
- *Jeg tviler på det du sier, for ...*
- *Ikke faen.*

Når elevene skal lage selve regellisten, er det bra om elevene føler at de selv kommer opp med punktene på listen. Samtidig kan det være en god idé å lede elevene på rett vei ...

Her er en liste med punkter som kan passe inn i en regelliste for klassediskusjoner:

- ✓ Delta fullt og helt.
- ✓ Vent på din tur – én person snakker av gangen.
- ✓ Lytt oppmerksomt til de andre som har ordet. Vis gjennom ansiktsuttrykk og kroppsspråk at du følger med og verdsetter det som blir sagt.
- ✓ Vis respekt for den som snakker. Unngå nedlatende blikk og spydige kommentarer.
- ✓ Uttrykk deg på en høflig måte – selv om du er helt uenig i de synspunktene som kommer fram.
- ✓ Vær åpen for nye tanker.
- ✓ Hold deg til saken.
- ✓ Still spørsmål når det er noe du ikke forstår.
- ✓ Sørg for at andre slipper til i samtalen, selv om du skulle være den som vet aller mest.
- ✓ La andre forstå at du ikke er helt ferdig med å snakke, for eksempel ved å varsle hvor mange punkter du vil nevne: «Jeg har tre argumenter som jeg vil nevne», «Før jeg kommer til sluttspoenget mitt, vil jeg si at ...», «Jeg har to spørsmål til innlegget ditt. For det første ...».

Karakterbeskrivelser:

Hva ser lærerne etter på muntlig eksamen i norsk?

På dette arket finner du fire tabeller som viser hva som skal til for å oppnå de ulike karakterene ved en muntlig eksamen i norskfaget. Til sammen fire områder blir her vurdert: innhold, språkbruk, tekstoppbygging og presentasjon. Læreren gjør en helhetsvurdering av de fire områdene før hun/han setter en endelig karakter.

Vurderingsområde 1: Innhold

Karakter	Kjennetegn:
2	<ul style="list-style-type: none">Du besvarer deler av oppgaven tilfredsstillende. Et klart flertall av faktaopplysningene som du nevner, er korrekte eller nesten korrekte.Du kan formulere påstander og forklare enkle sammenhenger om det temaet/fagområdet som du har fordypet deg i.Du bruker i hovedsak én kilde, som du støtter deg til i svært stor grad.
3 og 4	<ul style="list-style-type: none">Du besvarer oppgaven og viser bredde- og dybdekunnskaper innenfor det temaet/fagområdet som du har fordypet deg i.Du kan begrunne påstander ved å bygge opp enkle tankerekker, eller ved å vise til eksempler og faktaopplysninger. Du kan forklare viktige sammenhenger og vurdere spørsmål knyttet til form og innhold.Du oppgir kilder og viser en viss selvstendighet i forhold til disse kildene. Du viser tydelig hvilke opplysninger som stammer fra hvilke kilder.
5 og 6	<ul style="list-style-type: none">Du avgrenser og besvarer oppgaven på en overbevisende måte, og du viser gode bredde- og dybdekunnskaper innenfor det temaet/fagområdet som du har fordypet deg i. Dine norskfaglige kunnskaper virker overbevisende.Du forklarer sammenhenger og trekker slutninger på en overbevisende måte. Du bruker gode og relevante eksempler for å underbygge synspunktene dine.Du finner fram til sentrale og svært relevante kilder, som du bruker på en selvstendig og kritisk måte. Du kan sammenligne kilder og vurdere om kildene er troverdige.

Vurderingsområde 2: Språkbruk

Karakter	Kjennetegn:
2	<ul style="list-style-type: none">Du bruker et hverdagsslag språk, med noe innslag av upassende ord (slangord, bannord og moteord, for eksempel «lissom», «as», «faen»).Du kommuniserer med publikum.
3 og 4	<ul style="list-style-type: none">Du bruker sentrale faguttrykk, stort sett på en riktig måte og der det faller seg naturlig. Bruken av faguttrykk gjør som oftest innholdet i presentasjonen klarere.Du framviser et normalt godt og variert ordforråd, og bare en sjeldent gang må du starte en setning på nytt eller reparere noe du har sagt.
5 og 6	<ul style="list-style-type: none">Du bruker faguttrykk på en riktig måte og bare der det faller seg naturlig. Bruken av faguttrykk gjør innholdet i presentasjonen klarere.Du framviser et svært godt og variert ordforråd, og du snakker i grammatiske sammenhengende setninger.

Vurderingsområde 3: Tekstoppbygging

Karakter	Kjennetegn:
2	<ul style="list-style-type: none"> • Du sier fra når du begynner og når du slutter. • Du tar pause for å vise at du hopper til en ny del av presentasjonen. • Du planlegger presentasjonen din slik at du fyller mesteparten av den tiden du har fått tildelt.
3 og 4	<ul style="list-style-type: none"> • Du har en form for innledning, hoveddel og avslutning. • Du forbereder til en viss grad publikum på hva som skal komme, for eksempel ved å bruke uttrykk som «for det første» og «for det andre» for å markere overganger fra én tanke til den neste. • Du veksler mellom ulike framføringsmåter og viser evne til å sette av rimelig tid til de enkelte delene av presentasjonen. Du greier til en viss grad å skille det viktige fra det uviktige, for eksempel ved å fokusere på enkelte undertemaer eller ved å oppsummere en tekst med få ord.
5 og 6	<ul style="list-style-type: none"> • Du har en tydelig innledning, hoveddel og avslutning, og de tre delene henger tydelig sammen. • Du er flink til å forberede publikum på hva som skal komme. I starten forteller du hvordan presentasjonen din er bygd opp. Underveis skaper du gode overganger mellom de ulike delene av presentasjonen. • Du avpasser forholdet mellom de ulike delene av presentasjonen, slik at du får vist fram både bredde kunnskaper og dybde kunnskaper. Underveis veksler du gjerne mellom ulike framføringsmåter (for eksempel foredrag og rollespill/opplesning) på en måte som passer til stoffet og tiden du har fått tildelt.

Vurderingsområde 4: Presentasjon

Karakter	Kjennetegn:
2	<ul style="list-style-type: none"> • Innimellom viser du en viss interesse for stoffet som du legger fram. • I korte glimt viser du et bevisst forhold til hvordan du bruker stemme, ansiktsuttrykk og kroppsspråk. • Du bruker hjelpe middler for å huske hva du skal si, og i korte glimt klarer du å frigjøre deg fra hjelpe middlene. • Hvis dere framfører sammen, har dere i forkant diskutert hvem som sier hva.
3 og 4	<ul style="list-style-type: none"> • Du virker engasjert i stoffet som du legger fram, og publikum får inntrykk av at du har lagt noe av deg selv ned i arbeidet som du presenterer. • Du varierer stemmebruken, ansiktsuttrykk og kroppsspråk til en viss grad. • Du bruker hjelpe middler først og fremst som en støtte for deg selv, men hjelpe middlene kan også gjøre det litt lettere for publikum å oppfatte budskapet ditt. • Hvis dere framfører sammen, forsøker dere å utnytte de mulighetene som en felles framføring gir.
5 og 6	<ul style="list-style-type: none"> • Du virker engasjert i stoffet som du legger fram, og publikum er overbevist om at det er ditt eget arbeid som du presenterer. • Du bruker stemme, ansiktsuttrykk og kroppsspråk på en overbevisende måte. Under presentasjonen viser du evne til å variere stemmehøyde, tempo, pausebruk og stemmekvalitet etter innholdet. • Du bruker hjelpe middler slik at publikum lettere oppfatter budskapet ditt på en bedre måte. • Hvis dere framfører sammen, utnytter dere på en god og hensiktsmessig måte de mulighetene som en felles framføring gir.

FORLEDD OG ETTERLEDD

På norsk kan vi lett danne nye ord ved å sette sammen to gamle ord til et nytt. For eksempel kan vi sette sammen de to ordene «hytte» og «bok» til ordet «hyttebok». Da kaller vi «hytte» for forledd og «bok» for etterledd i det nye ordet.

Nedenfor har vi gjort den første oppgaven for deg. Her ble de sammensatte ordene «snøball», «tullball», «ballfølse» og «ballkjole». Klarer du å lage flere sammensatte ord ved å fylle ut ledet som mangler? Ordene til venstre skal være forledd i de nye ordene, mens ordene til høyre skal være etterledd.

PS: Kanskje klarer du også å forklare hva de nye ordene betyr?

BOKMÅL

SNØ
TULL

B	A	L	L
---	---	---	---

 FØLELSE
KJOLE

BRANN
OLA

--	--	--	--

 BELTE
FØRER

KUNSTNER
NESE

--	--	--	--

 BAD
TYPE

BLIND
KRAFT

--	--	--	--	--

 GUTT
KJØKKEN

TANN
TIME

--	--	--	--	--

 FIBER
MANET

SOVE
VAFFEL

--	--	--	--	--	--

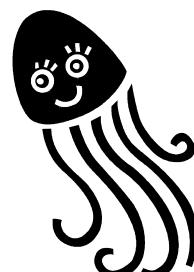
 LAG
SUKK

BRILLE
RÅD

--	--	--	--

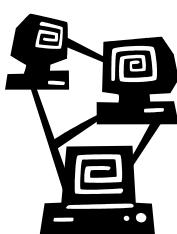
 ARREST
HAI

DATO
LUFT

--	--	--	--	--

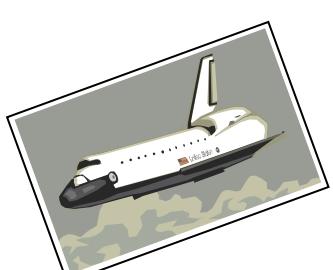
 DOMMER
SKIFT

GATE
INTER

--	--	--	--

 BUTIKK
VERK

FRONT
SKOLE

--	--	--	--

 FLY
PAPIR

FORLEDD OG ETTERLEDD

På norsk kan vi lett danne nye ord ved å setje saman to gamle ord til eit nytt. Til dømes kan vi setje saman dei to orda «hytte» og «bok» til ordet «hyttebok». Da kallar vi «hytte» for forledd og «bok» for etterledd i det nye ordet.

Nedanfor har vi gjort den første oppgåva for deg. Her vart dei samansette orda «snøball», «tullball», «ballfølse» og «ballkjole». Klarer du å lage fleire samansette ord ved å fylle ut leddet som manglar? Orda til venstre skal vere forledd i dei nye orda, medan orda til høgre skal vere etterledd.

PS: Kanskje klarer du også å forklare kva dei nye orda tyder?

NYNORSK

NETT
VEGG

A	V	I	S
---	---	---	---

 AND
BOD

SKOT
FJORD

--	--	--

 HOLE
SLAG

JULE
SKRIVE

--	--	--	--

 SKIKK
TENNIS

BALL
LAUV

--	--	--

 KANT
KRONE

GRUNN
SNAU

--	--	--	--	--

 KJEDE
VETT

GRAV
DRUE

--	--	--	--	--

 ANSIKT
RØYS

FLYTTE
TALE

--	--	--

 NOTE
SVEITTE

SAND
TOALETT

--	--	--	--	--

 PENGAR
TIGER

DOM
TALAR

--	--	--	--

 HEIS
BEIN

ORD
HAND

--	--	--

 HØGDE
RENNE

ANTONYM ELLER SYNONYM?

Nedenfor er fire og fire ord plassert ved siden av hverandre i femten ordgrupper. I hver ordgruppe finnes to og to ord som hører sammen, **enten** fordi de to ordene betyr det motsatte av hverandre (antonymer), **eller** fordi de to ordene betyr omrent det samme (synonymer). Sett firkant rundt synonymene – og runding rundt antonymene. Marker også om ordparene er synonymer eller antonymer helt til høyre på arket. Etterpå sjekker du kontrollordene nederst.

BOKMÅL

	FØRSTE KOLONNE	ANDRE KOLONNE	TREDJE KOLONNE	FJERDE KOLONNE		
1	maskulin	gløgg	lærenem	dømmesyk	A _{ntonym}	S _{ynonym}
2	hoggestabbe	syndebukk	hespetre	mellommann	A _{ntonym}	S _{ynonym}
3	avvise	hypnotisere	prestere	godta	A _{ntonym}	S _{ynonym}
4	gretten	bardus	surmaget	mosegrodd	A _{ntonym}	S _{ynonym}
5	labil	baufil	mobil	stabil	A _{ntonym}	S _{ynonym}
6	hasteparagraf	bygdesnakk	ablegøyer	jungeltelegraf	A _{ntonym}	S _{ynonym}
7	tam	eksotisk	vill	syk	A _{ntonym}	S _{ynonym}
8	svartsynt	vidsynt	transsynt	kortsynt	A _{ntonym}	S _{ynonym}
9	kasko	gjenlyd	ekko	kompis	A _{ntonym}	S _{ynonym}
10	arrogant	respektfull	autodidakt	bitter	A _{ntonym}	S _{ynonym}
11	sugemerke	floskler	hasard	visdomsord	A _{ntonym}	S _{ynonym}
12	hjernespinn	falkeblikk	laksetrapp	luftslott	A _{ntonym}	S _{ynonym}
13	torturist	dumpekandidat	eventyrer	lykkejeger	A _{ntonym}	S _{ynonym}
14	ragnarok	birkebeiner	dommedag	sursild	A _{ntonym}	S _{ynonym}
15	mismodig	husvarm	munnrapp	håpefull	A _{ntonym}	S _{ynonym}

FØRSTE KONTROLLORD:

Skriv den første bokstaven i alle antonymene som du har merket av i den første kolonnen. Stokker du bokstavene, får du navnet på et land:

ANDRE KONTROLLORD:

Skriv den første bokstaven i alle synonymene som du har merket av i den tredje kolonnen. Stokker du bokstavene, får du navnet på en by:

SYNONYM ELLER ANTONYM?

Nedanfor ser du femten ordgrupper med fire og fire ord. I kvar av desse ordgruppene finst to ord som høyrer saman, **anten** fordi dei to orda har lik tyding (synonym), **eller** fordi dei to orda har motsett tyding (antonym). Du skal lage ein firkant rundt antonyma – og ein runding rundt synonyma. Marker òg heilt til høgre på arket om ordpara er synonym eller antonym. Da blir det lettare for deg finne kontrollorda nedst på arket.

NYNORSK

**FØRSTE
KOLONNE**

**ANDRE
KOLONNE**

**TREDJE
KOLONNE**

**FJERDE
KOLONNE**

1	gjennomsiktig	livleg	provisorisk	permanent	Synonym	Antonym
2	sjøpiggsvin	avlsgris	eksosrype	kråkebolle	Synonym	Antonym
3	irritabel	ironisk	oppriktig	handlekraftig	Synonym	Antonym
4	tåkeleggje	frikjenne	domfelle	pendle	Synonym	Antonym
5	tvang	smuss	kjærteikn	valfridom	Synonym	Antonym
6	trufast	fredeleg	snevande	vag	Synonym	Antonym
7	takke	erkjenne	pugge	fornekte	Synonym	Antonym
8	brunst	kjetteri	vranglære	rovdrift	Synonym	Antonym
9	tevling	konkurranse	nytenking	sikleduk	Synonym	Antonym
10	fingernæm	lettsindig	ansvarsfull	molefonken	Synonym	Antonym
11	treffe	krepare	reparere	bomme	Synonym	Antonym
12	mottakar	donator	ættegranskjar	åtsel	Synonym	Antonym
13	fanatikar	humorist	magnat	ekstremist	Synonym	Antonym
14	berrbeint	nær	dement	intim	Synonym	Antonym
15	positiv	negativ	primitiv	genitiv	Synonym	Antonym

FØRSTE KONTROLLORD:

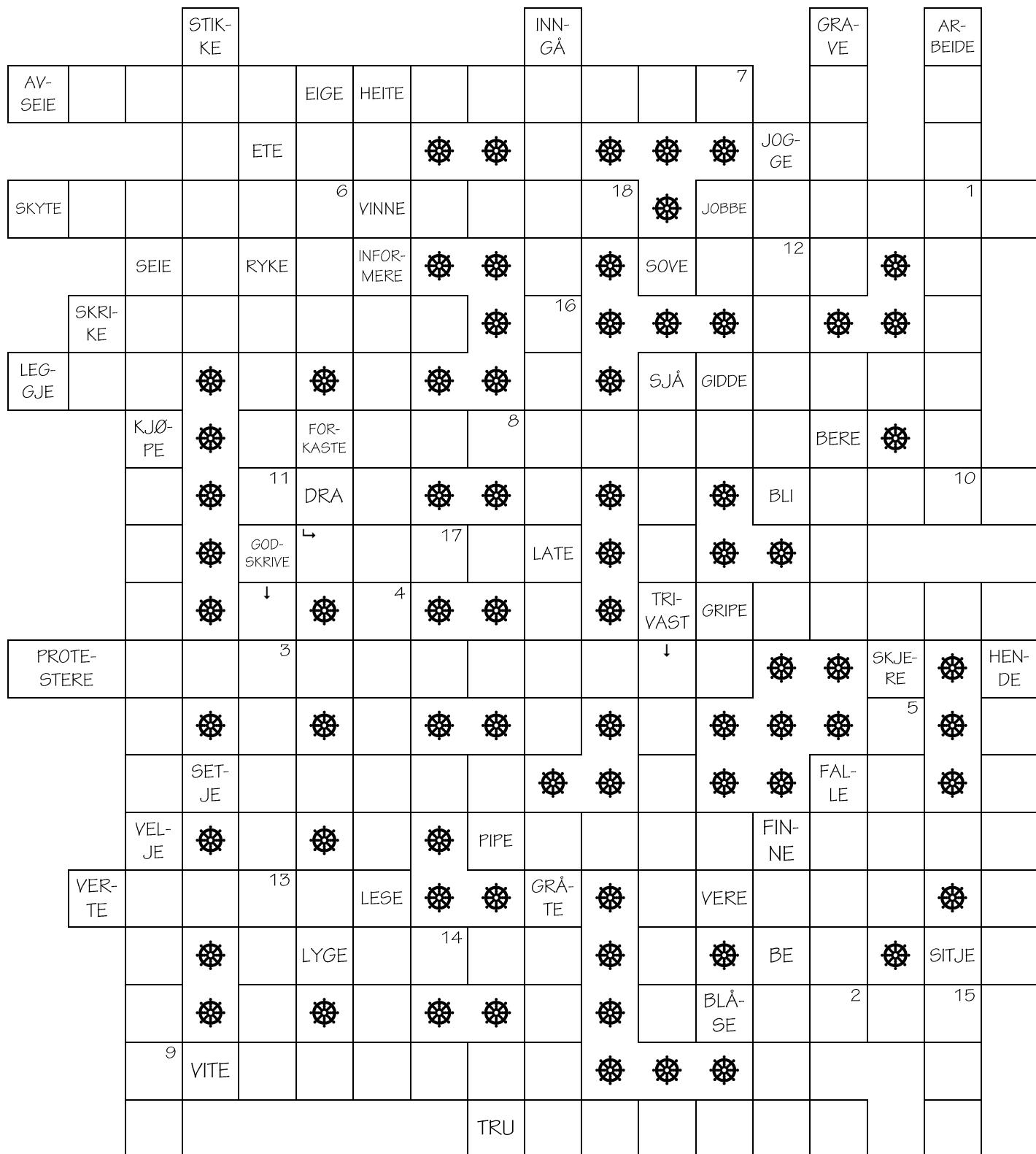
Skriv den første bokstaven i alle antonyma som du har merkt av i den andre kolonna.
Stokkar du bokstavane, får du namnet på eit pattedyr:

ANDRE KONTROLLORD:

Skriv den første bokstaven i alle synonyma som du har merkt av i den fjerde kolonna.
Stokkar du bokstavane, får du namnet på ein by:

PRETERITUMSKRYS 1

I dette kryssordet er alle stikkorda eit verb i infinitivsform, medan løysingsordet er det same verbet i preteritum. Eit døme: Dersom stikkordet er «dette», skal løysingsordet vere «kom».

Kontrollord:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----

PRETERITUMSKRYSSEN 2

I dette kryssordet er alle stikkorda eit verb i infinitivsform, medan løysingsordet er det same verbet i preteritum. Eit døme: Dersom stikkordet er «dra», skal løysingsordet vere «drog».

				DET-TE																
DØY																				
ØNSKJE				SKJEL-VE	●		SVIK-TE													
SJÅ	●	VERE			●			3		●	KRY-PE	●	●	●					13	
TRI-VAST	●				6	●	●			DAN-SÉ		●	STELE						1	
SKINE										DEL-TA	●									
ETE		↓	●		●	●				14					●	MEI-NE		GJE-RE		
GRA-VE					HJEL-PE	●			●	LATE										
DRIK-KE	●	↓								12	●	●	●	●	●	●	●	8		
OVER-SETJE								5							LE				10	
SYN-AST		●			●	●					SMY-GE	●							TYGG-JE	
STIK-KE						KON-STRU-ERE									18					
FRY-SE	●				HEN-DE	●	●	SPRIN-GE	●			●			●	●	●			
	●			11		●	SLEP-PE								LIG-GJE					
TORE		15				●	●				●				●	●	●	SIT-JE		
	●				DRA			16						●	●	BE	●	TA		
SPØR-JE			9				●					●	●	●	BRY-TE			7		
	4											●	●	●	●	●				
							GREIE							17						

Kontrollord:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----

Motsetningskryssord 1

I dette kryssordet betyr løsningsordene det motsatte av stikkordene. Hvis stikkordet er «minus», kan løsningsordet være «pluss». Hvis stikkordet er «jente», kan løsningsordet være «gutt» ... Nederst på siden finner du 48 ord. Blant disse 48 ordene finner du alle løsningsordene, men også noen ord som ikke hører hjemme i kryssordet. Lykke til!!!

		NASJO-NALISERE						LIKE-STRØM				LIKEGYLDIG	STÅ		
		NEGA-TIV							ENIG				↓		
NORD										FOR-NAVN		SOVE			
UBE-STRIDELIG	DI-REK-TE														
FREDS-STIF-TER	↓					INN-STRAMMING							GLE-DELIG		
					PRI-VAT		↓							HARDHENDT	MYN-DIG
														DIAGNOSE	↳
SMAL				URO-VEK-KENDE										↓	
	ENTU-SI-ASME	FAST-LAND			LAS-TE					SØLV					
HØY			INN			FAR-GER-RIK									
IDE-FATTIG															
MULTI-PLI-SERERE										OPPRØRSK			VANN		

APATI
ARVEORD
BRED
DISKUTABEL
DIVIDERE
DUM
DØ
ENKEL

ETTERNAVN
FANTASIFULL
FARGELOS
FRISLIPP
GRØNN
GULL
HARD
HER

ILD
ILLEVARSLENDE
INDIREKTE
IVRIG
JÅLETE
KOMPLETT
KRIGSHISSER
LAV

LOSSE
LYDIG
MINDREÅRIG
NYSGJERRIG
OFFENTLIG
OG
ONDSKAPSFULL
OPPMUNTRENDE

OVERTRØTT
POSITIV
PRIVATISERE
PROGNOSÉ
RIS
RØYK
SVENSK
SØR

TAFATT
TÅ
UENIG
UT
VEKSELSTRØM
VÅKE
ØM
ØY

Motsetningskryssord 2

I dette kryssordet betyr løsningsordene det motsatte av stikkordene. Hvis stikkordet er «minus», kan løsningsordet være «pluss». Hvis stikkordet er «rik», kan løsningsordet være «fattig» ... Nederst på siden finner du 42 ord. Blant disse 42 ordene finner du alle løsningsordene, men også noen ord som ikke hører hjemme i kryssordet. Lykke til!!!

PLUSS	KJØ-LIG	TA-FATT	RIS	PRO	VISE
			ORDEN		
	AV-VISE				
	BRÅK	KONTOR-ARBEID			
OVER-SKUDD		↓		BE-FALE	LIGGE
	NATT-UGLE	INN-KJØP			HØYT-TALER
		OVER-SIKT-LIG			LITE
FUG-LE-PER-SPEK-TIV					
KOR-RUPT					GRÅ-TE
		FRI-VILLIG		BEIN	
U-SUNN		LUM-PEN			MØR-KE
	STYGG	IDIOT		VEST	FOLK
FJØ-RE			LIV		GI
			ELDO-RADO		
SJØ-FEL		INNE			

ARM
AVSETNING
BY
DØD
EDEL
FE
FIN

FLO
FROSKEPERSPEKTIV
FÅ
GENI
GODTA
HANDLEKRAFTIG
INFERNO

KAOS
KONTRA
KROPPSARBEID
LE
LYS
MASSE
MIKROFON

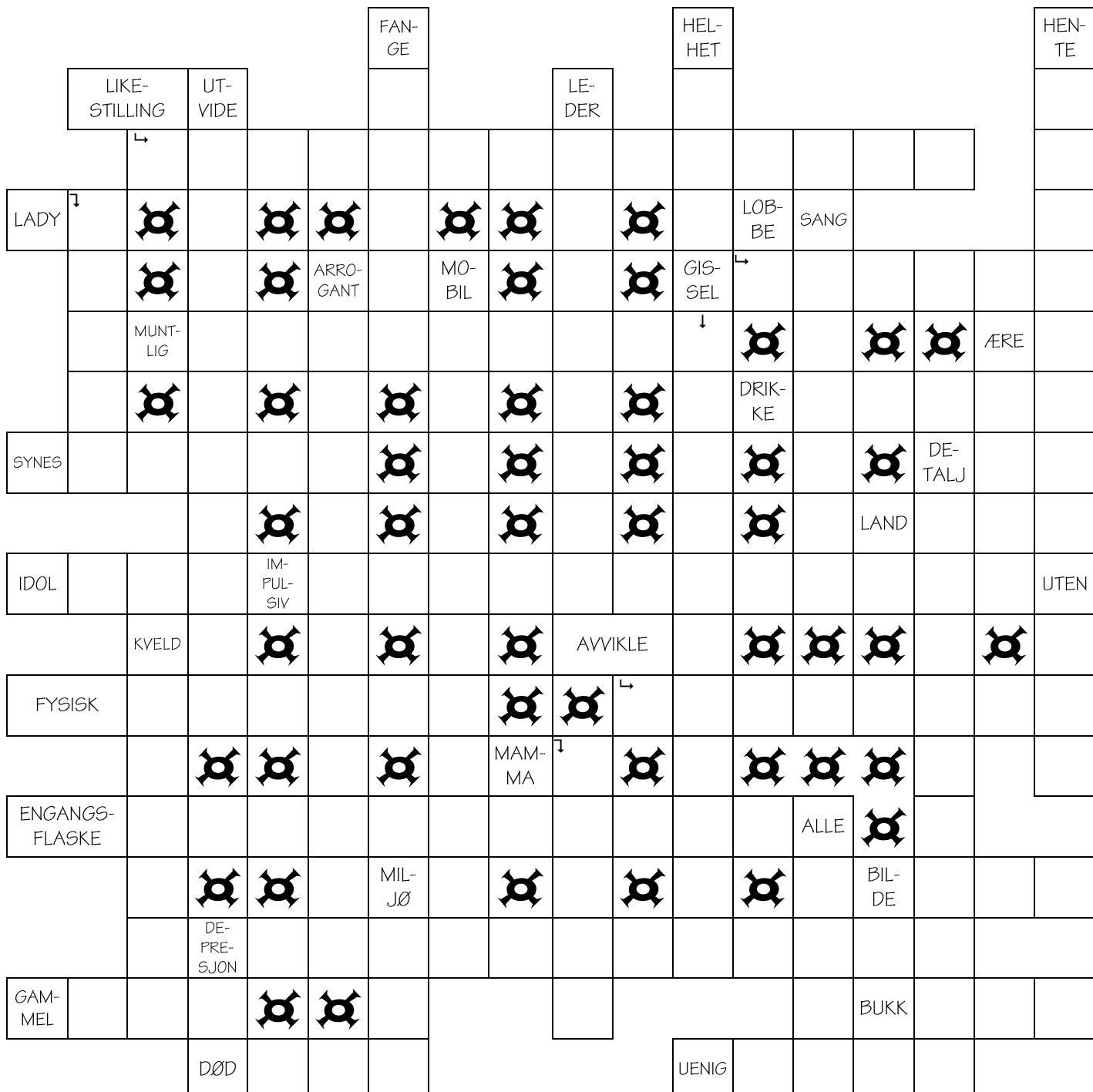
MILDT
MINUS
MONO
MORGENGUFL
NOBEL
OBLIGATORISK
PARTIPOLITIKER

PRIVAT
RETTSKAFFEN
ROS
ROTETE
SIVILISASJON
SKJULE
STÅ

SUNN
TRANG
TÅLMODIG
ULTRAKONSERVATIV
UNDERSKUDD
UTE
ØST

Motsetningskryssord 3

I dette kryssordet betyr løsningsordene det motsatte av stikkordene. Hvis stikkordet er «foran», kan løsningsordet være «bak». Hvis stikkordet er «fugl», kan løsningsordet være «fisk» ... Nederst på siden finner du 42 ord. Blant disse 42 ordene finner du alle løsningsordene, men også noen ord som ikke hører hjemme i kryssordet. Lykke til!!!

ARG
BITCH
BLANK
DEL
DISKRIMINERING
ENIG
ESTABLERE

ETTERTENKSOM
FAN
FASTTELEFON
FRIGI
FØRSTERANGS
GISSELTAKER
GLANSPERIODE

HAV
HOVEDPOENG
HØRES
INNSKRENKE
ISOLATOR
LEVERE
LIKBLEIK

JUBLE
KRØLLTOPP
LIV
MED
MENTAL
MORGEN
MUSIKK

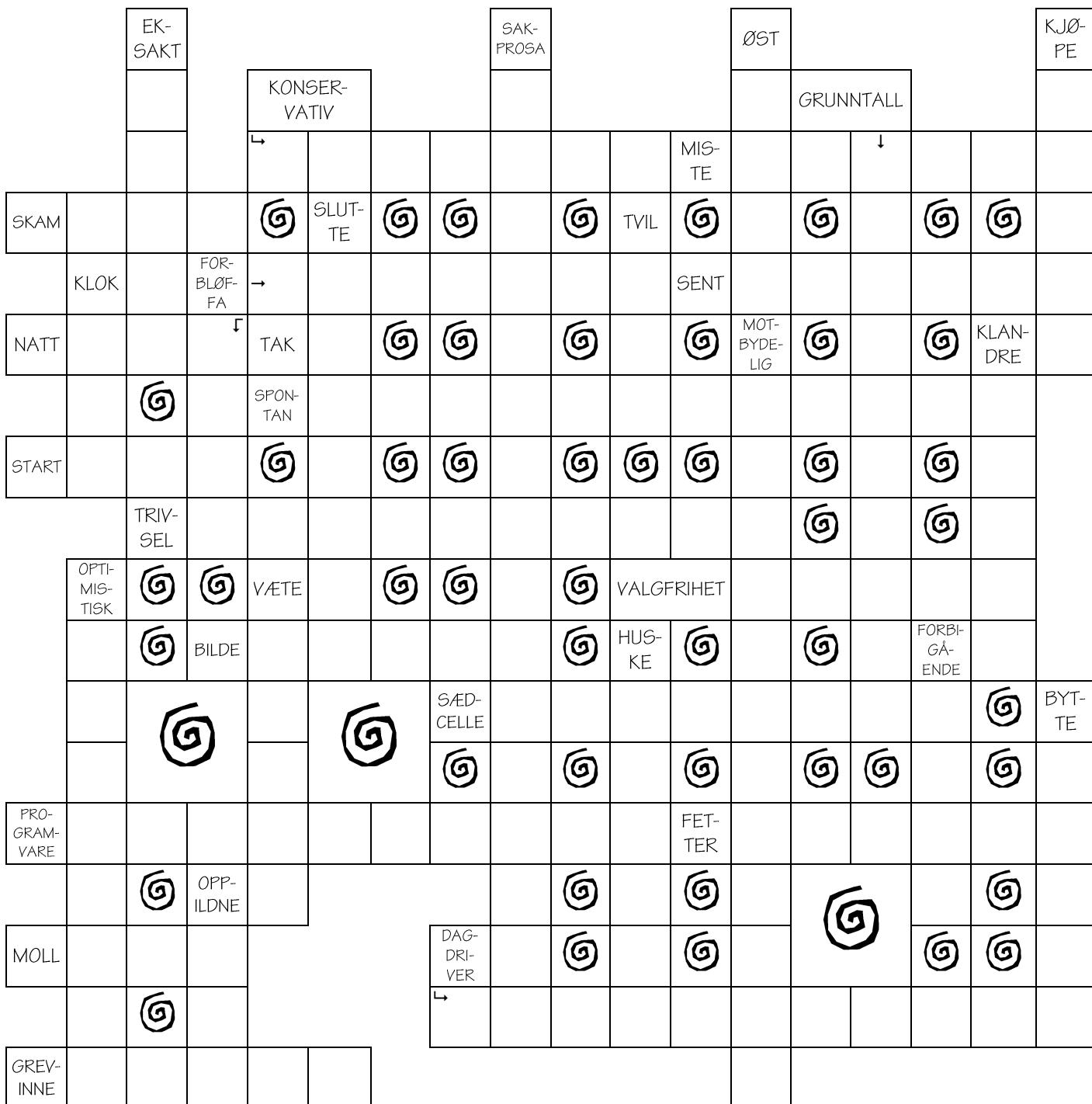
NEDBØRFATTIG
NEI
NEVENYTTIG
ORD
PAPPA
RESPEKTFULL
RETURFLASKE

SKAM
SKRIFTLIG
SMASHE
SNEKRE
SPISE
TALENTSPEIDER
UNG

Motsetningskryssord 4

I dette kryssordet betyr løsningsordene det motsatte av stikkordene. Hvis stikkordet er «minus», kan løsningsordet være «pluss». Hvis stikkordet er «jente», kan løsningsordet være «gutt» ...

Nederst på siden finner du 50 ord. Blant disse 50 ordene finner du alle løsningsordene, men også noen ord som ikke hører hjemme i kryssordet. Lykke til!!!

ARBEIDSMAUER
AVTA
BARON
BEGYNNE
CIRKA
DAG
DREKTIK

DUM
DUR
EGGCCELLE
EROBRE
EVIG
GJENNOMTENKT
GLEMMEE

GREVE
GULV
JEGER
KUSINE
MASKINVARE
MISMODIG
MÅL

NORD
ORDENSTALL
RADIKAL
ROE
SAMMENFØYE
SELGE
SKJØNNLITTERATUR

TEKST
TIDLIG
TILGI
TILTREKKENDE
TJENESTEDYKTIG
TREMENNING
TRO

TVANG
TØRKE
UBERØRT
VANTRIVSEL
VEST
ØVERST
ÆRE

MOTSETNINGSKRYSS 1

I dette kryssordet tyder løysingsorda det motsette av stikkorda. Dersom stikkordet er «minus», kan løysingsordet vere «pluss». Dersom stikkordet er «mann», kan løysingsordet vere «kvinne» ...

Nedst på sida finn du 42 ord. Blant desse 42 orda finn du alle løysingsorda, men også nokre ord som ikkje høyrer heime i kryssordet. Kva for nokre ord står att til slutt? Lykke til!!!

	DÅR- LEG		SVIKE- FULL	OF- FER	UN- DER		ARVE- ORD	
	FOR- SVA- RAR	↗	★	TRI- UMF	★	★	IGNO- RERE	
INKLU- DERE							RIVAL	★
FJÆ- RE		★	★	★	★	★	SENT- RUM	GLO- HEIT
ORIGI- NAL		★	★	★	★	★	★	★
	★	★	★	★	★	★	TØRST	↖
	FOR- SPEL	INN		★	★	★		↓
		★	★	★	★	★	★	★
	FOR- BRUKE			★	★	★	★	GJENG
HER		★	★	★	★	★	★	↓
LEDD- SET- NING								

AKTOR
BETALINGSNEKT
BYRJE
DÅ
DER
DYKTIG
EKSKLUDERE

ELD
ETTERSPEL
EVIG
FLO
FORFATTAR
FORFALSking
GJERNINGSMANN

GODTRUEN
GUDLAUS
GÅ
HEILSETNING
HELSE
HÅNE
IDOL

ISKALD
JA
JOVIAL
KAMERAT
KANT
KATASTROFE
KONSERVATIV

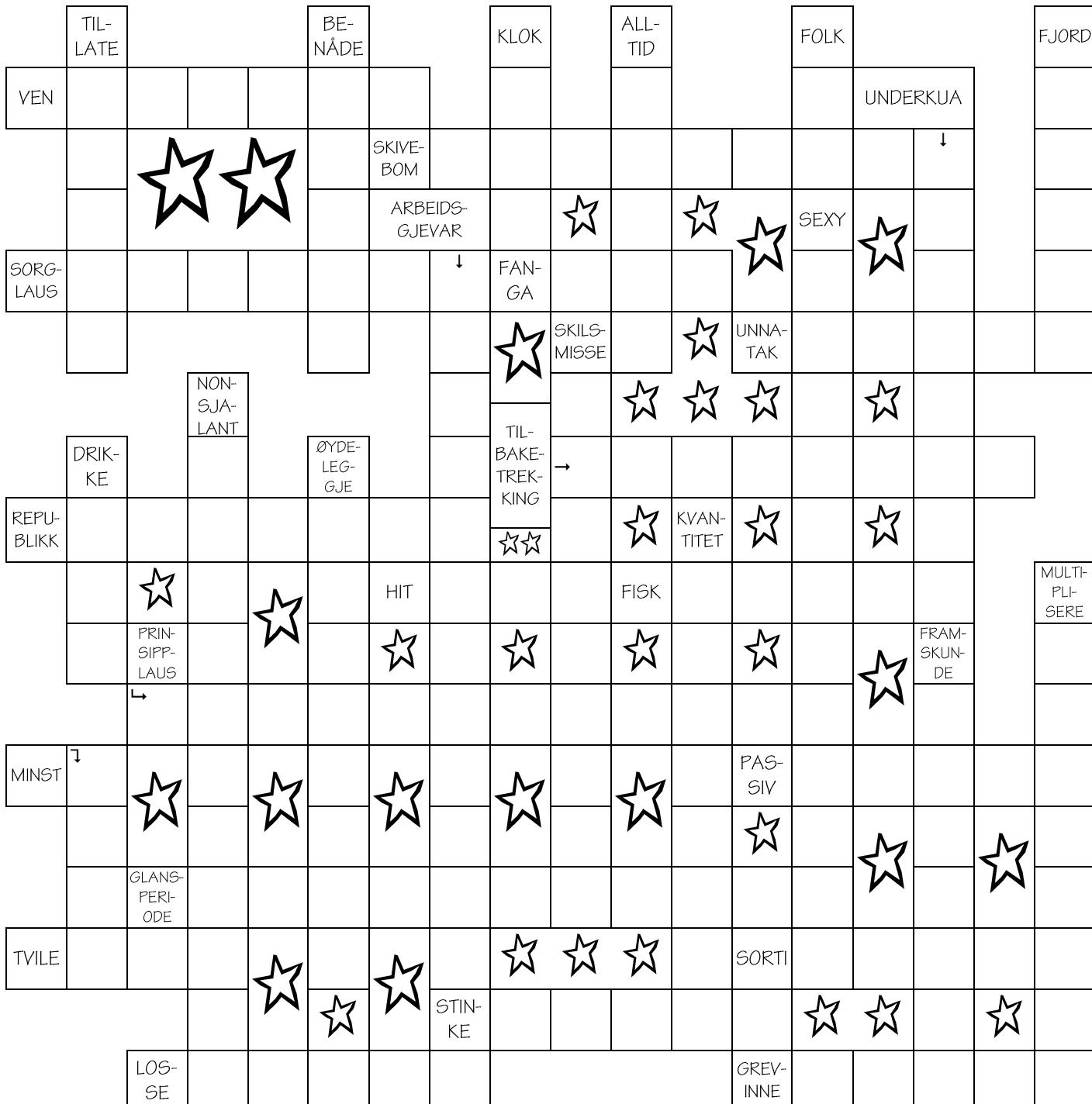
KONGSUMERE
LETTLURT
LÅNORD
OG
OVER
ROS
RAMPETE

SVOLTEN
SØKKVÅT
TAUS
BIKKJE
TRUFAST
UT
UVANLEG

MOTSETNINGSKRYSS 2

I dette kryssordet tyder løysingsorda det motsette av stikkorda. Dersom stikkordet er «minus», kan løysingsordet vere «pluss». Dersom stikkordet er «mann», kan løysingsordet vere «kvinne» ...

Nedst på sida finn du 42 ord. Blant desse 42 orda finn du alle løysingsorda, men óg nokre ord som ikkje høyrer heime i kryssordet. Kva for nokre ord står att til slutt? Lykke til!!!

AKTIV

DIVIDERE

FJELL

FULLTREFF

KJØTT

REGEL

ALDRI

DUFTE

FORBY

GIFTARMÅL

KVALITET

REPARERE

ANSVARSFULL

DUM

FORFALLSTID

GREVE

LASTE

SKYTTRAGAV

ARBEIDSTAKAR

DØMME

FRI

INVASJON

MAT

SJALU

BEKYMRA

ENTRE

FRIGJORT

KARAKTERFAST

MEST

TRU

DIT

FIENDE

FRÅSTØYTANDE

KONKURRENT

MONARKI

UTSETJE

MOTSETNINGSKRYSS 3

I dette kryssordet tyder løysingsorda det motsette av stikkorda. Dersom stikkordet er «minus», kan løysingsordet vere «pluss». Dersom stikkordet er «mann», kan løysingsordet vere «kvinne» ...

Nedst på sida finn du 42 ord. Blant desse 42 orda finn du alle løysingsorda, men óg nokre ord som ikkje høyrer heime i kryssordet. Kva for nokre ord står att til slutt? Lykke til!!!

PERMANENT		SIM-PEL	FRAM-PÅ	MIL-JØ	PO-RØS	SETEL	ORDEN
PRIN-SESSE					↖		
		★	★ LUFT			★ ★	
		★ ★		★ FRUS-TRERT		SOSIALISME	
RE-KRUTT				★ ★	★ BILETE	↓	
		★ ★	★	DØD	GJEN-NOM-FØRE	★ ★	★ SELJE
MÅNE		SUK-SESS	★	★ ★	★ AL-VOR		
		★ ★	★ REDD-HARE			★	
LÆRAR				LIKE-GYL-DIG	★	★ ★	
		★ ★	★ ★	↖			
		★ AUKE	★ GOD-TA	↑	★	★ ★	
BEIN-HARD							HAND
VARM	★	★ ★	★	MUNK	★ ★	★	
PRIN-SIPP-LAUS					★	★	YTST
	★	★ ★			★ SKAM	TYNN	
FAT-TIG-DOM					★	★ ★ ★ ★	
		★ ★			★	KRYM-PE	
OM-KOME							

ARV	FORSTÅSEGPAAR	KAPITALISME	MINSKE	OVERLEVE	TEKST
BEGEISTRA	FOT	KOMPAKT	MYNT	PRINS	TILFREDSD
ELEV	INNSTILLE	KOMPROMISSVILLIG	NATT	PROVISORISK	TØFFING
ELITE	INST	KONSEKVENT	NOBELFORKASTE	SELJE	VEKSE
FEIT	JORD	LIV	NONNE	SOL	VETERAN
FLOPP	KAOS	LUKSUS	OPPVARMING	SPØK	ÆRE

MOTSETNINGSKRYSS 4

I dette kryssordet tyder løysingsorda det motsette av stikkorda. Dersom stikkordet er «minus», kan løysingsordet vere «pluss». Dersom stikkordet er «mann», kan løysingsordet vere «kvinne» ...

Nedst på sida finn du 42 ord. Blant desse 42 orda finn du alle løysingsorda, men også nokre ord som ikkje høyrer heime i kryssordet. Kva for nokre ord står att til slutt? Lykke til!!!

		SKUG- GE	SPORADISK		DRIKK	DIVI- DERE	STØT- TE	
MIN- DRE		GLE- DE		↓		PAP- PA		
FEMI					TVILE →		★	★
	★	★	VAN- LEG		OPP- TATT ↑	★ ★	VILL	
VATN			ROLEG				★	★
	NATT				★ ★	LIKE- GYL- DIG		KON- DO- LERE
MARE- RITT	AV- SLØRE				FLOKK- DYR	IN- HABIL	★	
	★		★				★	★
		★	SØR	AV- SLUT- TE	★	★	★	★
NA- TUR- LEG				SKREM- ME →				★
	★		★		★	★	★	
			LÅG		PRAK- SIS ↗			
SNAR- TENKT					↓	★ ★	★ ★	START
		★						
FULL- VER- DIG		★	★	LO- KAL			★	
ARM BREISKULDRA DAG DESPERAT DYR EINSTØNGAR ET	ETTERPÅ FETTER GLOBAL GRATULERE GULL HABIL HANSKE	HEMMELEGHALDE HIMMELFALLEN HØG INNLIEIE INSPIRERE IVRIG KUNSTIG	LEDIG MACHO MAKELAUS MAMMA MEIR MINDREVERDIG MOTARBEIDE	MULTIPLISERE MÅL NORD REGELMESSIG RÅDVILL SAMLINGSFIGUR SOL	SORG STRESSA TAM TEORI TIDLEG TRU ØNSKEDRAUM			

ARM
BREISKULDRA
DAG
DESPERAT
DYR
EINSTØNGAR
ET

ETTERPÅ
FETTER
GLOBAL
GRATULERE
GULL
HABIL
HANSKE

HEMMELEGHALDE
HIMMELFALLEN
HØG
INNLIEIE
INSPIRERE
IVRIG
KUNSTIG

LEDIG
MACHO
MAKELAUS
MAMMA
MEIR
MINDREVERDIG
MOTARBEIDE

MULTIPLISERE
MÅL
NORD
REGELMESSIG
RÅDVILL
SAMLINGSFIGUR
SOL

SORG
STRESSA
TAM
TEORI
TIDLEG
TRU
ØNSKEDRAUM

MOTSETNINGSKRYSS 5

I dette kryssordet tyder løysingsorda det motsette av stikkorda. Dersom stikkordet er «minus», kan løysingsordet vere «pluss». Dersom stikkordet er «mann», kan løysingsordet vere «kvinne» ...

Nedst på sida finn du 42 ord. Blant desse 42 orda finn du alle løysingsorda, men óg nokre ord som ikkje høyrer heime i kryssordet. Kva for nokre ord står att til slutt? Lykke til!!!

		BRUD-GOM		EN-KEL		NEK-TE		HEL-DIGVIS		TUN-NEL		VILL		ÅTAK
ABBE-DISSE							SORTI							
	FY-ROP	★		★	RØ-VAR					★	★			
VÅR						★		★			OR-DENS-TAL			
		★	KATT	★		★		DRIKK		★		PROTEK-SJONISME		
BRÅK		★		★		FØR LÄNER				DEM-NING			↓	
	PI-PING					PÄ-DRI-VAR		SUPER		IL-LEGAL	★	★		
		★ ★		★		★		UT-VAN-DRAR						
STEIKT			LITEN →					↓	★		★	★		
	SOFA-SLITAR	↑	★	PUS-LING	★	U-SAMD					★	★		
KON-TRA				DREG					★	★	★	★		
	NO			★		UNIFORMERT								BE-VARE
SOLO			RUND			★ ★		★	★ ★ ★ ★	LYT-TE				
	KJØT	★	★		★ ★		★		★ ★ ★					
LIKE-GYL-DIG					ÆR-LEG									
		★		★ ★		★		★	★ ★ ★					

ABBED

BEKLAGE

BREMSEKLOSS

BRU

BRUD

DEBUT

DIGER

DIVERRE

DOBBEL

DUO

DÅ

EIG

EINIG

ELENDIG

ENDRE

ET

ETTER

FIRKANTA

FISK

FLUKT

FRIHANDEL

GRUNNTAL

GRØFT

HAUST

HUND

HURRAROP

INTERESSERT

JUBEL

KJEM

KORRUPT

KRAFTKAR

KRØLLETE

LEGAL

MANGE

MOSJONIST

POLITI

PRO

RO

RÅ

SIVILKLEDD

TALE

TAM

MOTSETNINGSKRYSS 6

I dette kryssordet tyder løysingsorda det motsette av stikkorda. Dersom stikkordet er «minus», kan løysingsordet vere «pluss». Dersom stikkordet er «mann», kan løysingsordet vere «kvinne» ...

Nedst på sida finn du 42 ord. Blant desse 42 orda finn du alle løysingsorda, men óg nokre ord som ikkje høyrer heime i kryssordet. Kva for nokre ord står att til slutt? Lykke til!!!

	GAV	SORG			VITE		SUNN			TVANG	BE-FALE	
VID												MONO-LOG
		★	★	★		MOT-BYDE-LEG						
DRON-NING					★	★	★	URE-GJER-LEG	★	★	★	
SVI-KAR	★	FRI-GJE	HEIL-TID						★	DJUP		
	VITE			AMA-TØR-AKTIG	★		★		★	★	★	
	★		★	SEN-SUR								
LYN				★		★	★	★	★	★	★	
	★		STA-TIST									
	★		★	★	★	STYGG	★	★	★	★	LEIAR	
	VIN-NNE				FANGA				★	PÅSKE	★	
	DØM-ME		★	★	★		★		VERT			UN-DER-GANG
KJER-RING	↑	★	DØY	★	★	TAK	★	★	★	★	★	★
	★	★	POSI-TIV							RYGG		
	BUE				★		★	DI	★	★	GAM-MAL	
	★	★		★	EDEL							
IN-EFFEKTIV												

ANE

ARRESTERE

BE

BLIND

DISIPLINERT

EFFEKTIK

FASTSLÅ

FIN

FLAT

FRELSE

FRI

FRIKJENNE

GJEST

GJETTE

GLEDE

GOLV

GUBBE

HEIE

HEITID

HELSEFARLEG

HOVUDPERSON

ISOLATOR

JUL

KONGE

KRISETID

LEVE

LUMPEN

MAGE

MI

NEGATIV

PATRIOT

PRESSEFRIDOM

PROFESJONELT

REKNEMEISTER

SJARMERANDE

TAPE

TETT

TOK

TORE

TRAURIG

TRONG

VALFRIDOM

EIN-SKAL-UT-OPPGÅVER

OPPGÅVE 1

Alarmerande	☐
Motstånde	☒
Skremmende	☐
Urovekkjande	☐
Aning	☐
Eksil	☐
Kjensle	☐
Mistanke	☐
Heider	☐
Irettesetjing	☐
Ros	☐
Ære	☐
Eksamens	☐
Kommentar	☐
Merknad	☐
Retting	☐
Digresjon	☐
Innskot	☐
Rekordhopp	☐
Sidesprang	☐
Annonse	☐
Inkassobyrå	☐
Kunngjering	☐
Lysing	☐

OPPGÅVE 2

Bastant	☐
Nervøs	☐
Oppkava	☐
Spent	☐
Brakande	☐
Nyttig	☐
Rimeleg	☐
Tenleg	☐
Audiens	☐
Folkeskikk	☐
Sømd	☐
Ærekjensle	☐
Kyrkjelyd	☐
Moro	☐
Tidtrøyte	☐
Underhaldning	☐
Hard	☐
Kresen	☐
Slitsam	☐
Tung	☐
Distré	☐
Eigenrådig	☐
Ukonsentrert	☐
Åndsfråverande	☐

OPPGÅVE 3

Angst	☐
Otte	☐
Plunder	☐
Redsle	☐
Agn	☐
Hint	☐
Vink	☐
Ymt	☐
Akta	☐
Lettlurt	☐
Omtykt	☐
Respektert	☐
Attest	☐
Bløff	☐
Falskspel	☐
Humbug	☐
Avsanne	☐
Nekte for	☐
Stadfeste	☐
Tilbakevise	☐
Avvisande	☐
Kjølig	☐
Sjuk	☐
Uvennleg	☐

OPPGÅVE 4

Endring	☐
Forandring	☐
Trykking	☐
Variasjon	☐
Do	☐
Epidemi	☐
Pissoar	☐
Toalett	☐
Avgrensa	☐
Bakvendt	☐
Forkjært	☐
Rangsnudd	☐
Avventande	☐
Nølande	☐
Roleg	☐
Trist	☐
Annleis	☐
Einsam	☐
Forskjellig	☐
Ulik	☐
Avløysar	☐
Fullmektig	☐
Rådmann	☐
Vikar	☐

OPPGÅVE 5

Berr	☐
Heit	☐
Naken	☐
Snau	☐
Anegalleri	☐
Flisespikkeri	☐
Ordkløyveri	☐
Pedanteri	☐
Irettesetje	☐
Klandre	☐
Nekte	☐
Refse	☐
Dårleg	☐
Grov	☐
Skjemd	☐
Øydelagt	☐
Avgjere	☐
Granske	☐
Inspisere	☐
Synfare	☐
Frakte	☐
Ri	☐
Skysse	☐
Transportere	☐

OPPGÅVE 6

Dyktig	☐
Evnerik	☐
Flink	☐
Lettfatteleg	☐
Forlis	☐
Havari	☐
Infeksjon	☐
Skipsbrot	☐
Dra	☐
Fare	☐
Kome	☐
Reise	☐
Bedageleg	☐
Halvhjarta	☐
Roleg	☐
Sein	☐
Hendingsrik	☐
Interessant	☐
Spennande	☐
Utilgiveleg	☐
Bøn	☐
Oppmoding	☐
Søksmål	☐
Ønske	☐

OPPGÅVE 7

Favorisere	☐
Hjelpe	☐
Misunne	☐
Tilgodesjå	☐
Byrjing	☐
Førstning	☐
Innleiing	☐
Utgang	☐
Hyggeleg	☐
Koseleg	☐
Skummel	☐
Triveleg	☐
Behandle	☐
Drøfte	☐
Eliminere	☐
Handsome	☐
Forsvarleg	☐
Høveleg	☐
Rimeleg	☐
Utruleg	☐
Dødstrøytt	☐
Morgenfrisk	☐
Sprengd	☐
Utmatta	☐

På denne sida finn du oppgåver med grupper på fire og fire ord. I kvar av gruppene finn du tre ord som tyder om lag det same, medan det fjerde ordet stikk seg ut. Den første bokstaven i ord som stikk seg ut, skriv du inn i sirkelen som høyrer til. Dersom du vel riktig bokstav sju gonger, kjem dei loddrette løysingsorda til syne. Tips: Alle dei sju løysingsorda viser til eit slags hus eller byggverk!

EIN-SKAL-UT-OPPGÅVER

OPPGÅVE 1

Kraft	☐
Mot	☐
Sjølvinniskskt	☒
Viljestyrke	☐
Arbeid	☐
Jobb	☐
Kollega	☐
Sysselsetting	☐
Beskrive	☐
Jatte	☐
Omtale	☐
Skildre	☐
Edru	☐
Resolutt	☐
Snarrådig	☐
Uredd	☐
Bestilling	☐
Ordre	☐
Rubrikk	☐
Tinging	☐
Besøkje	☐
Fri	☐
Gjeste	☐
Vitje	☐

OPPGÅVE 2

Gripen	☐
Mållaus	☐
Overveldra	☐
Segneferdig	☐
Atterhald	☐
Føresetnad	☐
Motiv	☐
Vilkår	☐
Bevisst	☐
Engsteleg	☐
Klar	☐
Medvitnen	☐
Funksjonshindra	☐
Kapabel	☐
Rørslehemma	☐
Ufør	☐
Bileteleg	☐
Konkret	☐
Overført	☐
Symbolsk	☐
Ekstase	☐
Forbitring	☐
Harme	☐
Misnøye	☐

OPPGÅVE 3

Blauthjarta	☐
Hardhuda	☐
Snill	☐
Vennleg	☐
Angerfull	☐
Blåøygd	☐
Godtruen	☐
Truskuldig	☐
Bu	☐
Nes	☐
Skur	☐
Uthus	☐
Brotstykke	☐
Del	☐
Fragment	☐
Sum	☐
Brysam	☐
Innpåsliten	☐
Klysete	☐
Plagsam	☐
Champion	☐
Ekspert	☐
Meister	☐
Vinnar	☐

OPPGÅVE 4

Danne	☐
Lage	☐
Skipe	☐
Telje	☐
Gild	☐
Nydeleg	☐
Vakker	☐
Øm	☐
Dekning	☐
Ly	☐
Ringveg	☐
Vern	☐
Døyve	☐
Klaske	☐
Roe	☐
Svekkje	☐
Bank	☐
Denge	☐
Lindre	☐
Pryle	☐
Demring	☐
Ettermiddag	☐
Grålysing	☐
Morgongry	☐

OPPGÅVE 5

Bodskap	☐
Dialekt	☐
Målfore	☐
Talemål	☐
Dimensjon	☐
Indikator	☐
Omfang	☐
Storleik	☐
Djervskap	☐
Karisma	☐
Mot	☐
Vågemot	☐
Dumskap	☐
Feilgrep	☐
Innspel	☐
Toskeskap	☐
Dorsk	☐
Lat	☐
Nådelaus	☐
Slapp	☐
Ivrig	☐
Påliteleg	☐
Sannferdig	☐
Ærleg	☐

OPPGÅVE 6

Ekte	☐
Hjarteleg	☐
Inderleg	☐
Trufast	☐
Djupsindig	☐
Ettertenksam	☐
Tankefull	☐
Underleg	☐
Dulsmål	☐
Løynd	☐
Restaurant	☐
Smug	☐
Blodig	☐
Dømmesjuk	☐
Fordomsfull	☐
Kritisk	☐
Arbeidsmaur	☐
Edderkopp	☐
Kongro	☐
Vevkjerring	☐
Dominerande	☐
Eigenmektig	☐
Nærtakande	☐
Sjølvrådig	☐

OPPGÅVE 7

Eggje	☐
Hisse	☐
Oppmuntre	☐
Stagge	☐
Eigne	☐
Høve	☐
Kaste	☐
Passe	☐
Ekkel	☐
Jålete	☐
Motbydeleg	☐
Ufyseleg	☐
Elende	☐
Fattigdom	☐
Plage	☐
Ørken	☐
Elskhug	☐
Kjærleik	☐
Lidenskap	☐
Rettvise	☐
Elskverdig	☐
Hjelsam	☐
Offervillig	☐
Tolmodig	☐

På denne sida finn du oppgåver med grupper på fire og fire ord. I kvar av gruppene finn du tre ord som tyder om lag det same, medan det fjerde ordet stikk seg ut. Den første bokstaven i ord som stikk seg ut, skriv du inn i sirkelen som høyrer til. Dersom du vel riktig bokstav sju gonger, kjem dei loddrette løysingsorda til syne. Tips: Alle dei sju løysingsorda viser til eit klesplagg!

EIN-SKAL-UT-OPPGÅVER

NYNORSK

OPPGÅVE 1

Arbeid	☐
Leveveg	☒
<u>Produkt</u>	☐
Yrke	☐
P	☐

OPPGÅVE 2

Dødsredd	☐
Fiendtleg	☐
Hatefull	☐
Uvennleg	☐
E	☐
Ertelysten	☐
Omsynsfull	☐
Skånsam	☐
Taktfull	☐
F	☐
Følsam	☐
Kjenslevar	☐
Lukkeleg	☐
Nærtakande	☐
G	☐
Fredlaus	☐
Listig	☐
Snedig	☐
Utkropen	☐
H	☐
Firskoren	☐
Grovbygd	☐
Inngrodd	☐
Kraftig	☐
I	☐
Forakt	☐
Nytenking	☐
Respektløse	☐
Vanvørtnad	☐
J	☐

OPPGÅVE 3

Bevis	☐
Grunn	☐
Motiv	☐
Årsak	☐
A	☐
Angst	☐
Forargning	☐
Harme	☐
Irritasjon	☐
B	☐
Forbigående	☐
Kortvarig	☐
Mellombels	☐
Vedvarande	☐
C	☐
Auke	☐
Idyll	☐
Styrking	☐
Vekst	☐
D	☐
Arrest	☐
Brottsverk	☐
Lovbrot	☐
Udåd	☐
E	☐
Arg	☐
Forbitra	☐
Nøgd	☐
Sint	☐

OPPGÅVE 4

Harmoni	☐
Strid	☐
Twist	☐
Usemje	☐
G	☐
Godlynt	☐
Omgiendelege	☐
Tolerant	☐
Uvennleg	☐
F	☐
Forelda	☐
Gamaldags	☐
Snøgg	☐
Umoderne	☐
D	☐
Driftig	☐
Initiativrik	☐
Munnrapp	☐
Tiltaksam	☐
R	☐
Forførar	☐
Kvinnejeger	☐
Rundbrennar	☐
Urostiftar	☐
S	☐
Bot	☐
Førelegg	☐
Mulkt	☐
Sjekk	☐

OPPGÅVE 5

Fortvila	☐
Maktsjuk	☐
Nedfor	☐
Sorgfull	☐
H	☐
Hylle	☐
Ofre	☐
Prise	☐
Rose	☐
A	☐
Avslå	☐
Forkaste	☐
Svikte	☐
Vrake	☐
E	☐
Eksaminere	☐
Forhøyre	☐
Korrigere	☐
Spørje ut	☐
H	☐
Hånn	☐
Krenking	☐
Spott	☐
Usmak	☐
F	☐
Forlating	☐
Orsaking	☐
Skulddeling	☐
Tilgiving	☐

OPPGÅVE 6

Blodbad	☐
Fryd	☐
Gaman	☐
Moro	☐
D	☐
Dømmekraft	☐
Fornuft	☐
Vett	☐
Ørneblikk	☐
F	☐
Fortvilt	☐
Glad	☐
Nøgd	☐
Tilfreds	☐
J	☐
Fjellkam	☐
Grop	☐
Hol	☐
Søkk	☐
E	☐
Ekspedere	☐
Forsegla	☐
Lukke	☐
Plombere	☐
D	☐
Desertør	☐
Forrædar	☐
Landeplage	☐
Svikar	☐

OPPGÅVE 7

Gråsprengd	☐
Idérik	☐
Oppfinnsam	☐
Rådsnar	☐
G	☐
Differanse	☐
Etterskot	☐
Forskjell	☐
Skilnad	☐
I	☐
Idé	☐
Framlegg	☐
Påbod	☐
Utkast	☐
A	☐
Avskjedsfest	☐
Forspel	☐
Overtyre	☐
Preludium	☐
R	☐
Forstokka	☐
Ribba	☐
Sta	☐
Ubøyleg	☐
S	☐
Detaljstyre	☐
Mishandle	☐
Radbrekke	☐
Skamfare	☐

På denne sida finn du oppgåver med grupper på fire og fire ord. I kvar av gruppene finn du tre ord som tyder om lag det same, medan det fjerde ordet stikk seg ut. Den første bokstaven i ord som stikk seg ut, skriv du inn i sirkelen som høyrer til. Dersom du vel riktig bokstav sju gonger, kjem dei loddrette løysingsorda til syne. Tips: Alle dei sju løysingsorda viser til eit pattedyr!

EIN-SKAL-UT-OPPGÅVER

NYNORSK

OPPGÅVE 1

Bryllaup	☐
Framferd	☐
Oppførsel	☐
Veremåte	B
Atypisk	☐
Rådande	☐
Utbreidd	☐
Vanleg	☐
Frimodig	☐
Gøyal	☐
Openhjarta	☐
Trygg	☐
Dunk	☐
Geisp	☐
Hikst	☐
Stønn	☐
Avhengig	☐
Frittståande	☐
Sjølvstendig	☐
Ubunden	☐
Arbeid	☐
Disiplin	☐
Gjeremål	☐
Oppgåve	☐

OPPGÅVE 2

Gateuro	☐
Opptøyar	☐
Tumultar	☐
Åndskamp	☐
Fjols	☐
Lathans	☐
Sau	☐
Tosk	☐
Borgarleg	☐
Geistleg	☐
Kyrkleleg	☐
Åndeleg	☐
Dogg	☐
Fukt	☐
Oase	☐
Væte	☐
Bidragsytar	☐
Donator	☐
Givar	☐
Rentenist	☐
Forkasteleg	☐
Gledestålande	☐
Nedbrytande	☐
Øydeleggjande	☐

OPPGÅVE 3

Gjengjeld	☐
Motyting	☐
Namnebytte	☐
Vederlag	☐
Adventstid	☐
Gjentaking	☐
Oppattaking	☐
Repetisjon	☐
Gjesteheim	☐
Herberge	☐
Pyramide	☐
Vertshus	☐
Framifrå	☐
Glimrande	☐
Ordinært	☐
Ypparleg	☐
Godjharta	☐
Hjelsam	☐
Lusen	☐
Raus	☐
Godkjening	☐
Innskrenking	☐
Ratifikasjon	☐
Stadfesting	☐

OPPGÅVE 4

Fengslande	☐
Gripande	☐
Misvisande	☐
Rørande	☐
Avslått	☐
Farefull	☐
Halsbrekkande	☐
Risikabel	☐
Heile	☐
Lækje	☐
Kurere	☐
Nekte	☐
Forførande	☐
Intim	☐
Sjamerande	☐
Yndefull	☐
Hemn	☐
Gjengjeld	☐
Lovord	☐
Revansj	☐
Arr	☐
Blemme	☐
Heving	☐
Kul	☐

OPPGÅVE 5

Behov	☐
Glød	☐
Lengt	☐
Trong	☐
Fødeland	☐
Heimland	☐
Jylland	☐
Opphavsland	☐
Hardjharta	☐
Kjenslelaus	☐
Rå	☐
Ør	☐
Husgeråd	☐
Inventar	☐
Kjøkenutstyr	☐
Vinkeljarn	☐
Eksil	☐
Innesperring	☐
Landsforvising	☐
Utledd	☐
Eldstad	☐
Grue	☐
Kjøken	☐
Peis	☐

OPPGÅVE 6

Distré	☐
Inneslutta	☐
Tagal	☐
Utilnærmeleg	☐
Innbu	☐
Lausøyre	☐
Møblar	☐
Utklipp	☐
Bøller	☐
Flokk	☐
Gruppe	☐
Klyngje	☐
Kjelde	☐
Lagune	☐
Oppkome	☐
Utspring	☐
Godkjening	☐
Innvending	☐
Løyve	☐
Samtykke	☐
Innløkt	☐
Naudsynt	☐
Problematisk	☐
Vanskeleg	☐

OPPGÅVE 7

Annleis	☐
Einsformig	☐
Keisam	☐
Trøyttande	☐
Fortviling	☐
Nostalgi	☐
Sorg	☐
Vonløyse	☐
Ansvarsløyse	☐
Kristentru	☐
Lettsinn	☐
Tankeløyse	☐
Avskrive	☐
Femne om	☐
Omfatte	☐
Romme	☐
Berg	☐
Fjell	☐
Knaus	☐
Rev	☐
Avslappa	☐
Kvilelaus	☐
Rastlaus	☐
Uroleg	☐

På denne sida finn du sju oppgåver med grupper på fire og fire ord. I kvar av gruppene finn du tre ord som tyder om lag det same, medan det fjerde ordet stikk seg ut. Den første bokstaven i ord som stikk seg ut, skriv du inn i sirkelen som høyrer til. Dersom du vel riktig bokstav sju gonger, kjem dei loddrette løysingsorda til syne. Tips: Alle dei sju løysingsorda er namnet til en kjent by!

EIN-SKAL-UT-OPPGÅVER

NYNORSK

OPPGÅVE 1

Høgdepunkt	☐
Oppleving	☒
Storhending	☐
<u>Tidtrøyte</u>	☐
Betaling	☐
Løn	☐
Oblast	☐
Vederlag	☐
Blank	☐
Førebu	☐
Klar	☐
Parat	☐
Artikel	☐
Forteljing	☐
Historie	☐
Soge	☐
Berykta	☐
Illgjeten	☐
Kortsynt	☐
Mislikt	☐
Kritisere	☐
Lovprise	☐
Rose	☐
Skyte av	☐

OPPGÅVE 2

Bitemerke	☐
Hinne	☐
Lag	☐
Skorpe	☐
Anonym	☐
Berømt	☐
Namngjeten	☐
Vidgjeten	☐
Blyg	☐
Livleg	☐
Smålåten	☐
Tilbakehalden	☐
Hjelpelaus	☐
Opprådd	☐
Rådvill	☐
Snartenkt	☐
Allmenning	☐
Einerett	☐
Monopol	☐
Særrett	☐
Engsteleg	☐
Makeleg	☐
Redd	☐
Uroleg	☐

OPPGÅVE 3

Amatørmessig	☐
Eineståande	☐
Framifrå	☐
Makelaus	☐
Avtale	☐
Forlik	☐
Namnestrid	☐
Semje	☐
Annleis	☐
Einstyndande	☐
Identisk	☐
Jamgod	☐
Nøysam	☐
Rettskaffen	☐
Skikkeleg	☐
Ærleg	☐
Avsanne	☐
Erkjenne	☐
Innsjå	☐
Vedgå	☐
Erfaring	☐
Innsikt	☐
Røynsle	☐
Stå-på-vilje	☐

OPPGÅVE 4

Ernære	☐
Fø	☐
Gulpe	☐
Livnære	☐
Erstatning	☐
Godtgjersle	☐
Underslag	☐
Vederlag	☐
Enno	☐
Framleis	☐
Likevel	☐
Stadig	☐
Erstatte	☐
Framstille	☐
Produsere	☐
Skape	☐
Fortøyning	☐
Line	☐
Oljelense	☐
Tau	☐
Faktum	☐
Kjensgjerning	☐
Røyndom	☐
Teori	☐

OPPGÅVE 5

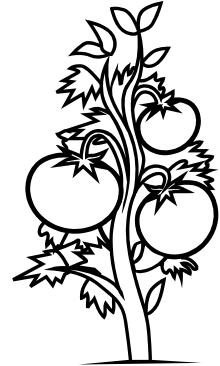
Forunderleg	☐
Kjærkomen	☐
Merkeleg	☐
Overraskande	☐
Anke	☐
Fornærme	☐
Krenkle	☐
Såre	☐
Forsøpling	☐
Kuvending	☐
Tilgrising	☐
Ureining	☐
Framsynt	☐
Klok	☐
Smart	☐
Tvilande	☐
Endre	☐
Forvandle	☐
Omskape	☐
Utforme	☐
Fråstøytande	☐
Motbydeleg	☐
Sjarmerande	☐
Vemmeleg	☐

OPPGÅVE 6

Born	☐
Ektefelle	☐
Partnar	☐
Sambuar	☐
Lyte	☐
Misdanning	☐
Risiko	☐
Skavank	☐
Apartheid	☐
Einskap	☐
Raseskilje	☐
Segregasjon	☐
Avundsjuke	☐
Gallestein	☐
Misunning	☐
Sjalusi	☐
Bunke	☐
Haug	☐
Neve	☐
Stabel	☐
Einetalé	☐
Kjekling	☐
Munnhoggeri	☐
Trette	☐

OPPGÅVE 7

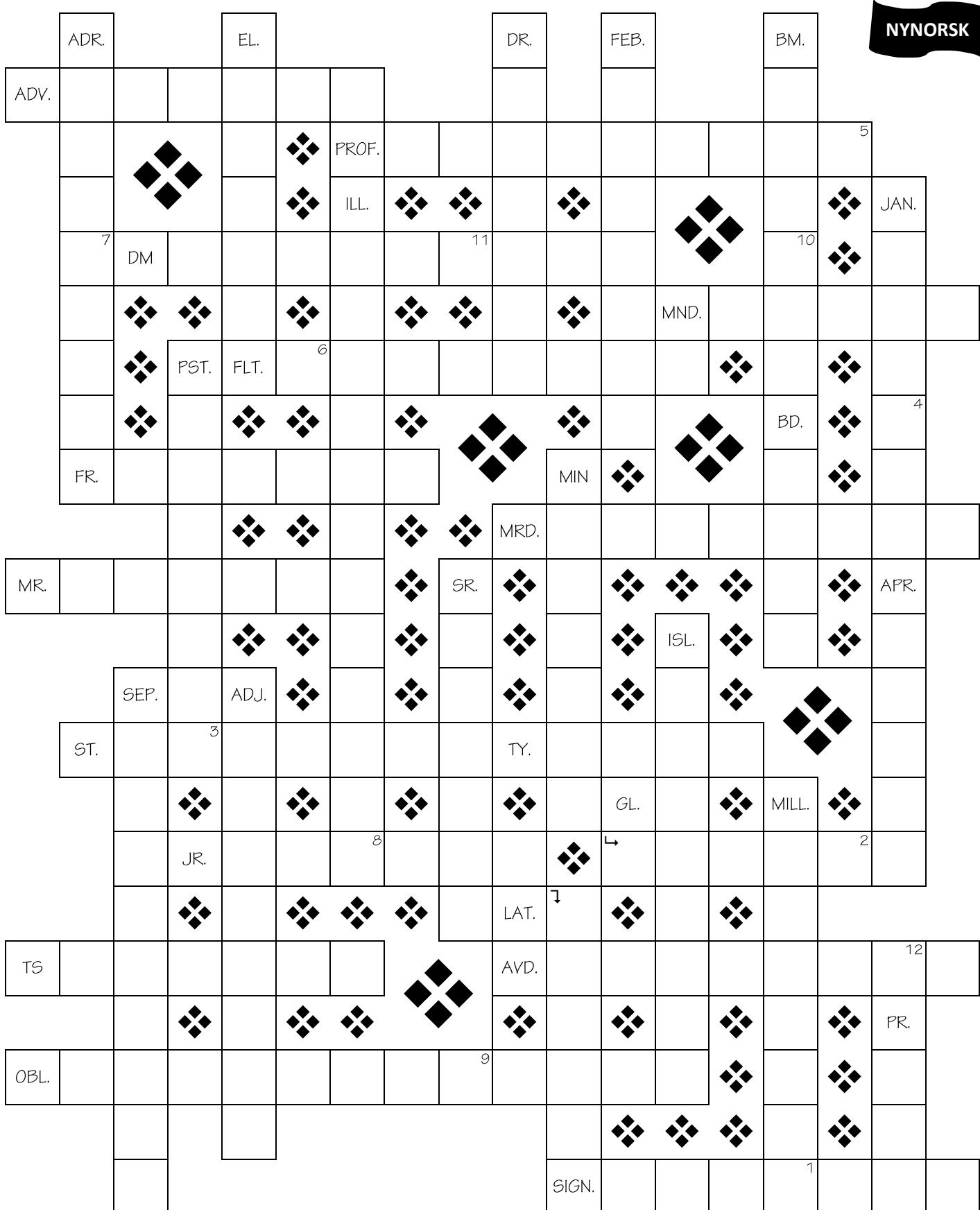
Behageleg	☐
Krevjande	☐
Mødesam	☐
Slitsam	☐
Frekk	☐
Lun	☐
Nasevis	☐
Uforskamma	☐
Hårsår	☐
Nærtakande	☐
Ømtolig	☐
Årvaken	☐
Blankofullmakt	☐
Innvending	☐
Motseiing	☐
Protest	☐
Gyldig	☐
Kurant	☐
Valid	☐
Ærleg	☐
Nøyaktig	☐
Omhyggeleg	☐
Rotete	☐
Samvitfull	☐

På denne sida finn du sju oppgåver med grupper på fire og fire ord. I kvar av gruppene finn du tre ord som tyder om lag det same, medan det fjerde ordet stikk seg ut. Den første bokstaven i ord som stikk seg ut, skriv du inn i sirkelen som hører til. Dersom du vel riktig bokstav sju gonger, kjem dei loddrette løysingsorda til syne. Tips: Alle dei sju løysingsorda namnet på ei plante!

FORKORTINGSKRYSS 1

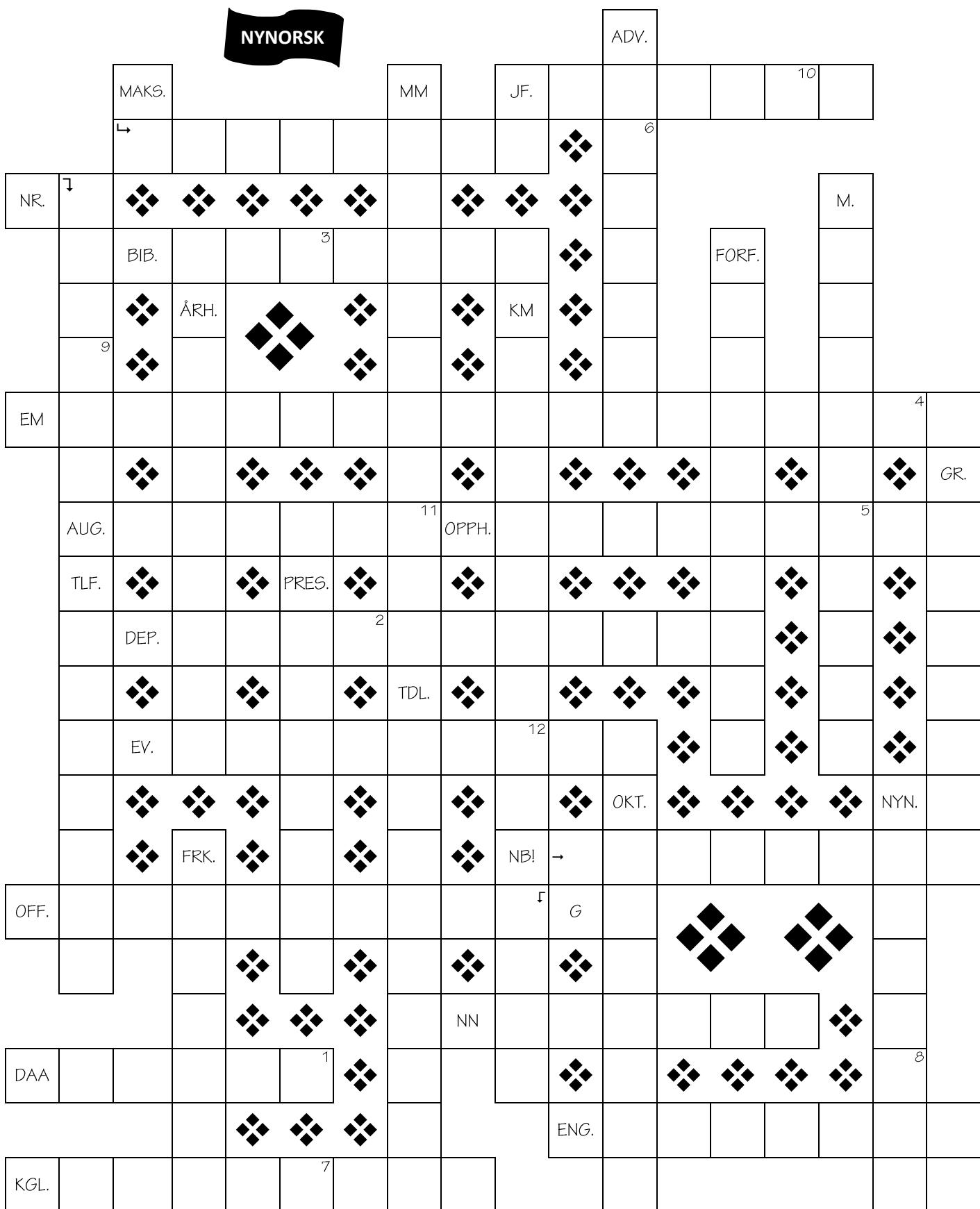
NYNORSK

LØYSINGSORD

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----

FORKORTINGSKRYSS 2

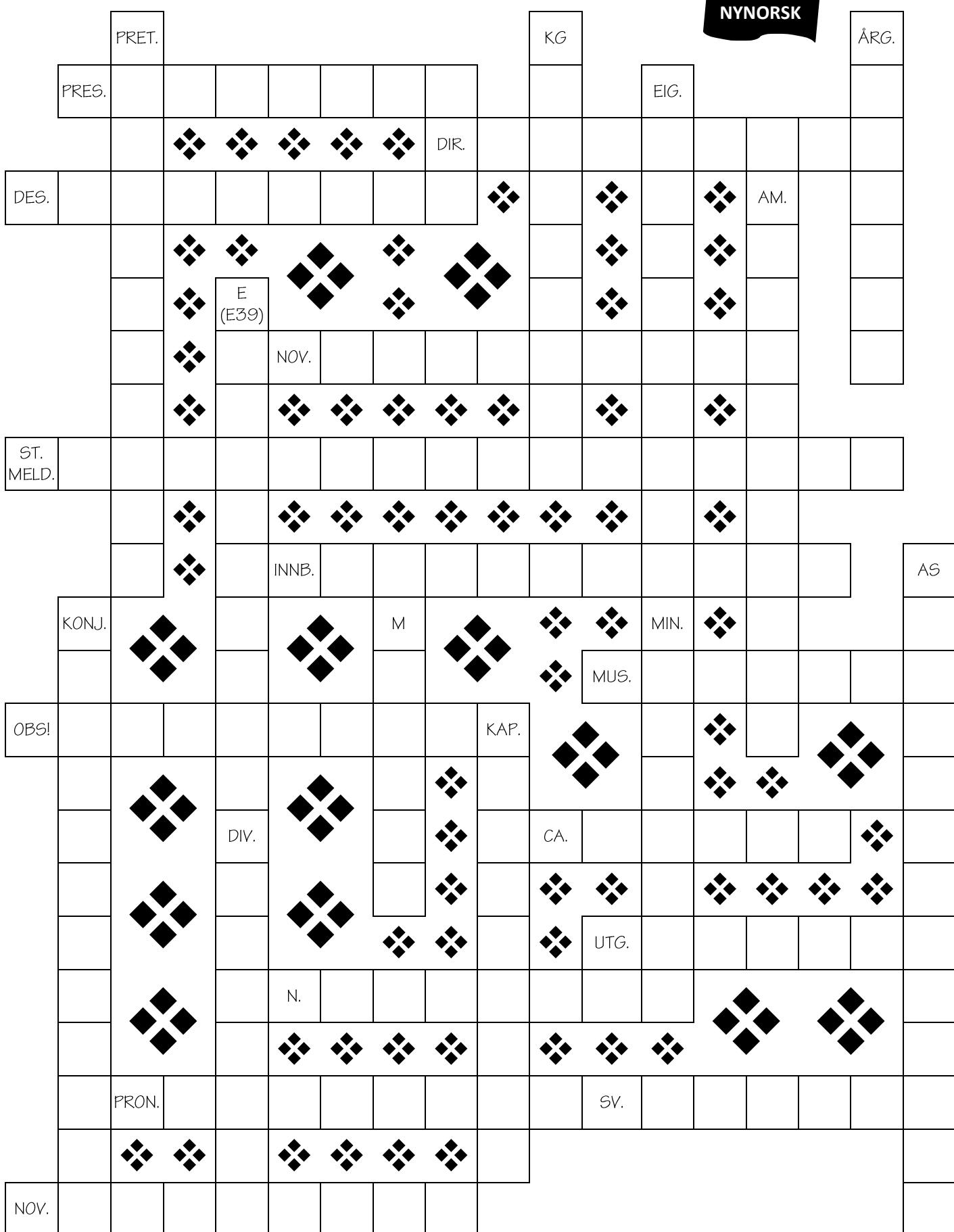
LØYSINGSSORD

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----

FORKORTINGSKRYSS 3

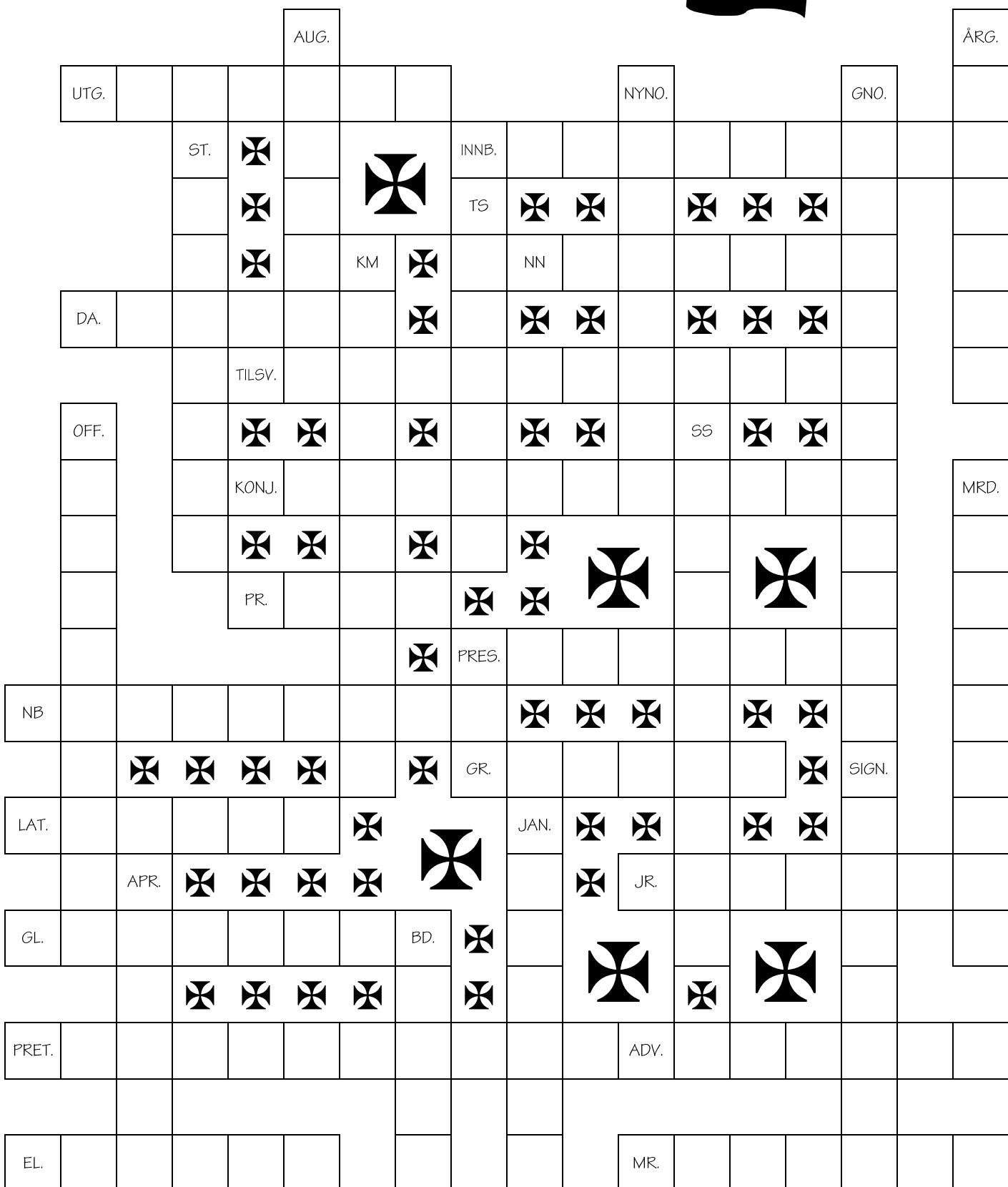
NYNORSK

ÅRG

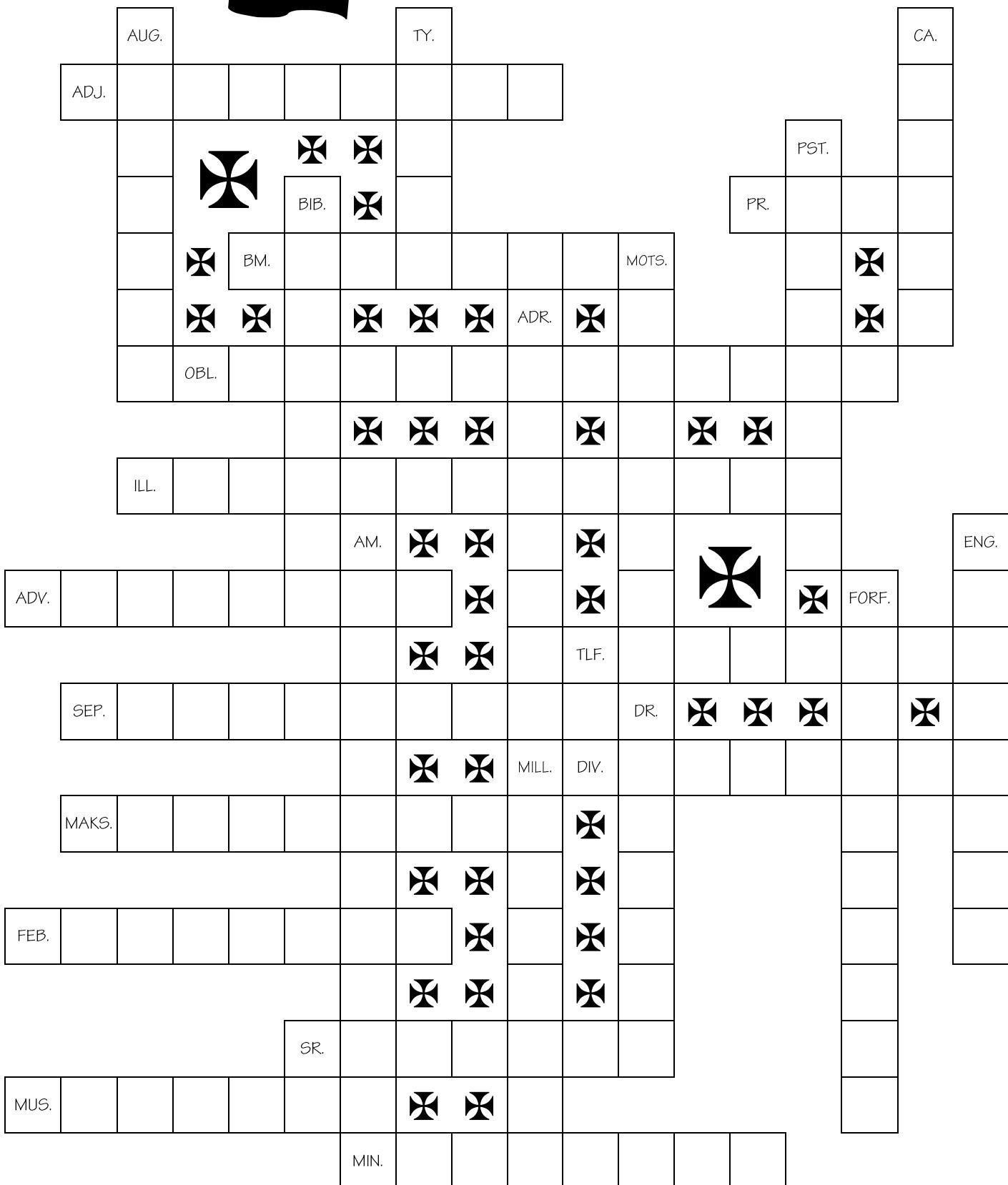
FORKORTELSESKRYSSORD 1

BOKMÅL

FORKORTELSESKRYSSORD 2

BOKMÅL

FORKORTELSESKRYSSORD 3

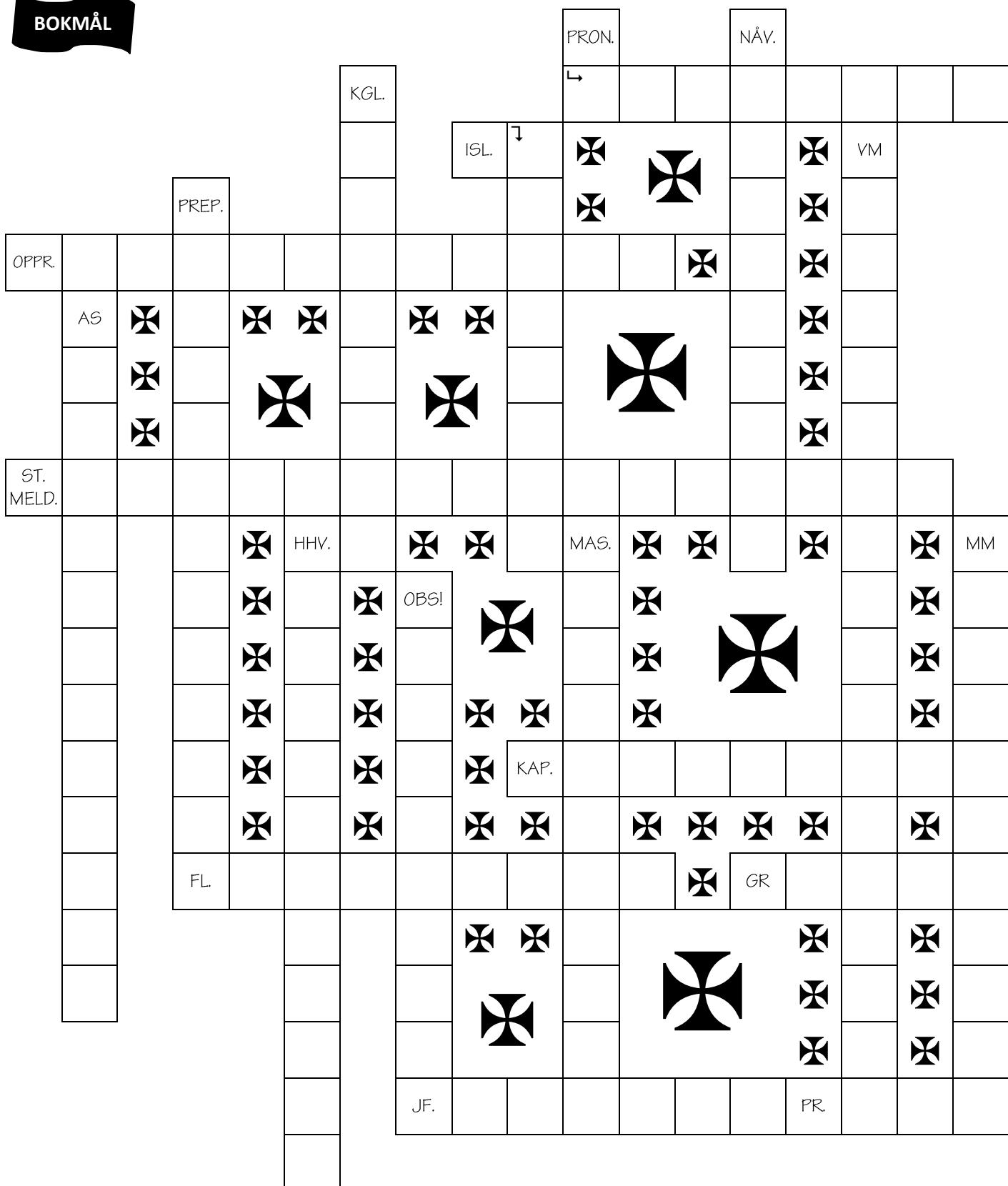
The crossword grid contains several words and symbols:

- FR.**: Top-left corner word.
- NR.**: Top center word.
- ÅRH.**: Top-right corner word.
- DM**: Top-right corner word.
- GEN. DIR.**: Vertical word on the left.
- MND.**: Word in the middle-left area.
- DIR.**: Word in the top-middle area.
- NOV.**: Middle-left corner word.
- TY.**: Middle-left word.
- DAA**: Middle-left word.
- AVD.**: Middle-right word.
- DEP.**: Middle-right word.
- FRK.**: Middle-right word.
- MILL.**: Middle-right word.
- DES.**: Middle-left corner word.
- PROF.**: Middle-left word.
- E (E6)**: Middle-left word.
- TIDL.**: Middle-right word.
- NØYT.**: Middle-right word.
- KG**: Middle-left corner word.
- EV.**: Middle-right word.
- MIN**: Middle-right word.
- FEM.**: Middle-right word.
- OKT.**: Bottom-left corner word.
- EG.**: Bottom center word.

Large black iron-cross symbols are placed at the intersections of several words, including **DIR.**, **NOV.**, **PROF.**, **E (E6)**, **TIDL.**, **NØYT.**, **KG**, **EV.**, **MIN**, **FEM.**, and **OKT.**.

FORKORTELSESKRYSSORD 4

BOKMÅL

Språksjekken 1 – side 13

- ble: G (blei), R (betre: bla), G (blei)
- brett: G (breitt), R, R
- brøyt: R, G (braut), G (braut)
- de: G (dei), G (dei), R
- dekka: G (dekte), R, R
- disse: G (desse), G (desse), R
- dokke: G (de), R, R
- dom: R, R, G (dei)

Språksjekken 2 – side 14

- eiter: G (etter), R, R
- en: R, G (ein), G (ein)
- et: G (eit), R, G (eit)
- falt: G (fall), G (fall), R (korrupt)
- fant: R, G (fann), G (fann)
- flaut: G (flautt), R, R
- fløy: G (flaug), G (flaug), R
- frem: G (fram), R, G (fram)

Språksjekken 3 – side 15

- funnet: G (funne), G (funne), R
- gang: R, R, G (gong)
- gleda: R, G (gledde), R (kløyvd infinitiv)
- ham: G (han), R, G (han)
- heit: R, R, G (heitte)
- holde: G (halde), G (halde), R
- hove: G (hovudet), R, G (hovudet)
- hun: G (ho), R, G (ho)

Språksjekken 4 – side 16

- huskar: R, R, G (hugsar)
- høy: G (høg), R, R
- kjem: G (kom), R, G (kom)
- komma: R, G (komen), R
- kviste: G (visste), R, R
- lata: G (late), G (lét), R
- lav: G (låg), G (låg), R
- leda: R, G (leidde), G (leidde)

Språksjekken 5 – side 17

- lekte: R, G (leikte), R
- leste: G (las), R, G (las)
- lette: G (leita), R, R
- lærer: R, G (lærar), R
- løp: R, G (sprang), G (sprang)
- løyp: R, G (løp), G (sprang)
- løys: R, G (laus), G (laus)
- man: G (ein), R, G (ein)

Språksjekken 6 – side 18

- mitt: R, G (midt), G (midt)
- nesa: G (nasen), R, G (nasen)
- pleiar: R, G (pleier), G (pleier)
- regnar: R, G (reknar), R
- rekna: R, R, G (regna)
- sank: G (sokk), G (sokk), R
- sat: R, G (sette), G (sette)
- savne: G (sakne), G (sakne), R

Språksjekken 7 – side 19

- si: R, G (sei), G (seie)
- sida: G (sia/sidan), R, G (sia/sidan)
- skaua: G (skogen), G (skogen), R
- skule: G (skulle), R, R
- skvetta: G (skvatt!), R, G (skvatt)
- spille: R, G (spele), R
- spist: G (ete), R, R
- sto: G (stod), R, G (stod)

Språksjekken 8 – side 20

- så: R, R, G (såg)
- tel: R, G (til), R
- trette: G (trøytte), R, G (trøytte)
- tro: R, G (tru), G (tru)
- tross: G (trass), G (trass), R
- turte: G (torde), R, R
- vart: R, G (var), R
- veske: R, R, G (væske)

Språksjekken 9 – side 21

- virka: G (verka), G (verka), R
- viste: R, R, G (visste)
- vokse: G (vakse), R, G (vekse)
- vær: G (kvar), G (ver), R
- vårast: R, G (våre), G (våre)
- øst: G (aust), R, G (aust)
- øyane: G (auga), R, G (auga)
- årane: G (åra), R, R

Forledd og etterledd – side 38

BIL, BLOD, GATE, GLASS, HJERTE,
HUS, LINJE, NETT, RUTE

Forledd og etterledd – side 39

ARM, BORD, TRE, FJELL, STEIN, FOT,
PAPIR, STOL, TAK

Antonym eller synonym – side 40

- 1) gløgg og lærenem (s)
- 2) hoggestabbe og syndebukk (s)
- 3) avvise og godta (a)
- 4) gretten og surmaget (s)
- 5) labil og stabil (a)
- 6) bygdesnakk og jungeltelegraf (s)
- 7) tam og vill (a)
- 8) vidsynt og transsynt (a)
- 9) gjenlyd og ekko (s)
- 10) arrogant og respektfull (a)
- 11) floskler og visdomsord (a)
- 12) hjernespinn og luftslott (s)
- 13) eventyrer og lykkejeger (s)
- 14) ragnarok og dommedag (s)
- 15) mismodig og håpefull (a)

Kontrollord: MALTA OG LEEDS

Synonym eller antonym – side 41

- 1) provisorisk og permanent (a)
- 2) sjøpiggsvin og kråkebolle (s)
- 3) ironisk og oppriktig (a)
- 4) frikjenne og domfelle (a)
- 5) tvang og valfridom (a)
- 6) svevande og vag (s)
- 7) erkjenne og fornekte (a)
- 8) kjetteri og vranglære (s)
- 9) tevling og konkurranse (s)
- 10) lettsindig og ansvarsfull (a)
- 11) treffte og bomme (a)
- 12) mottakar og donator (a)
- 13) fanatikar og ekstremist (s)
- 14) nær og intim (s)
- 15) positiv og negativ (a)

Kontrollord: DELFIN OG KIEV

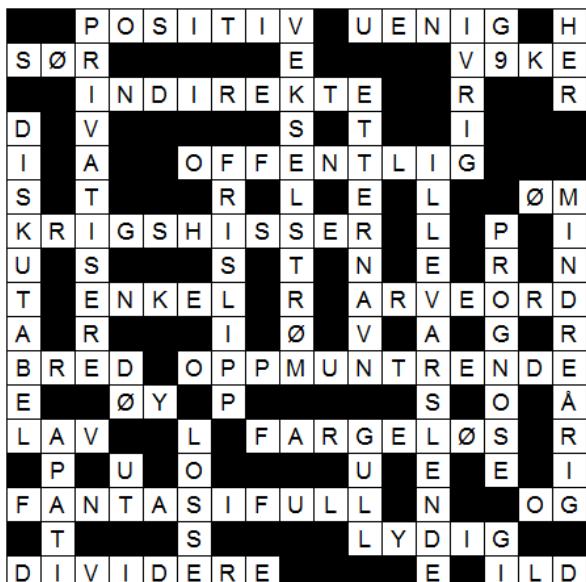
Preteritumskryss 1 – side 42

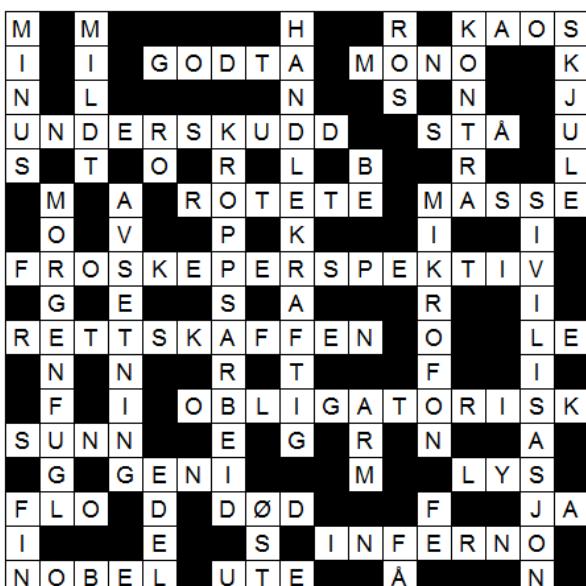
Preteritumskryss 2 – side 43

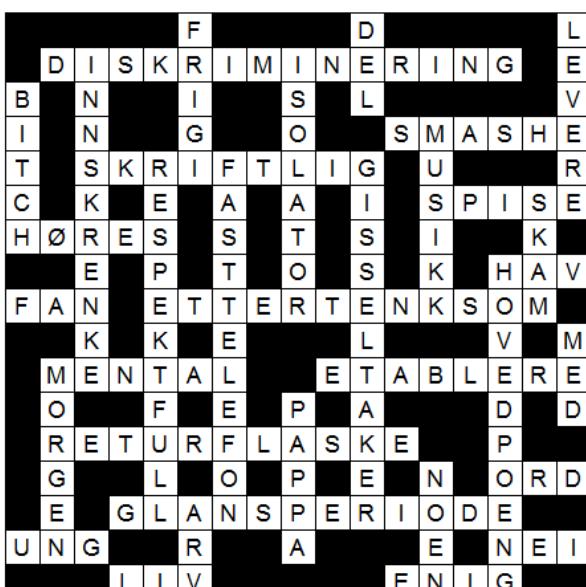
Motsetningskryss 1 (BOKMÅL) – side 44

Motsetningskryss 2 (BOKMÅL) – side 45

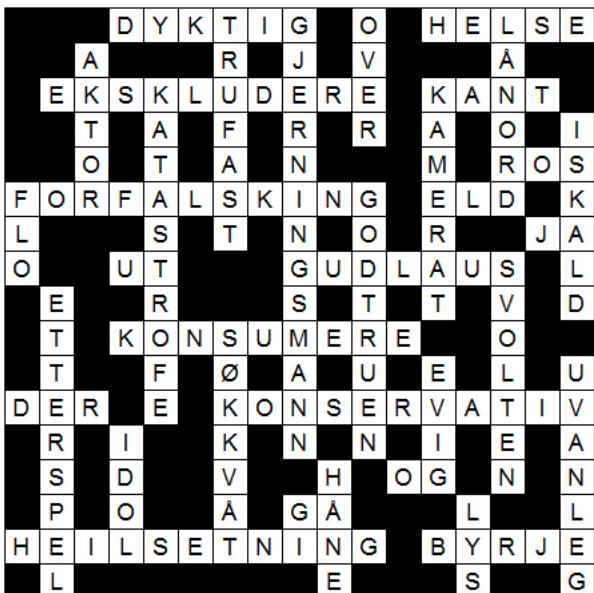
Motsetningskryss 3 (BOKMÅL) – side 46

Motsetningskryss 4 (BOKMÅL) – side 47

Motsetningskryss 1 (NYNORSK) – side 48

Motsetningskryss 2 (NYNORSK) – side 49

Motsetningskryss 3 (NYNORSK) – side 50

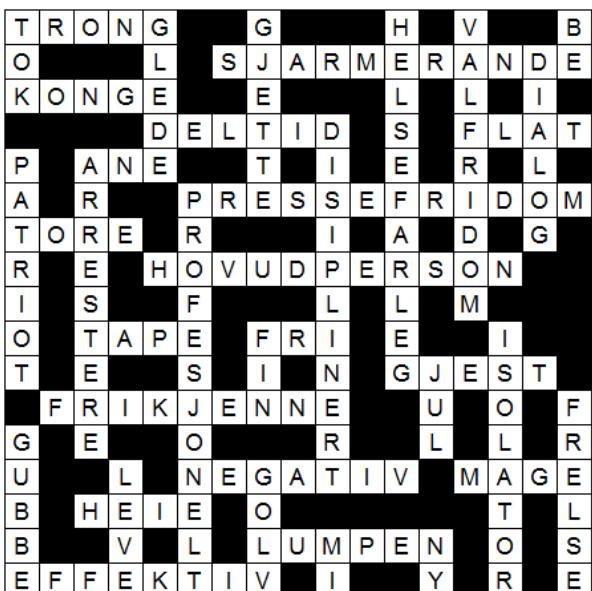
Motsetningskryss 4 (NYNORSK) – side 51

Motsetningskryss 5 (NYNORSK) – side 52

Motsetningskryss 6 (NYNORSK) – side 53

Ein-skal-ut-oppgåver 1 – side 54

Meieri, brakke, palass, teater, hangar, likhus, museum

Ein-skal-ut-oppgåver 2 – side 55

Skjerf, smekke, hanske, tørkle, bikini, turban, skjørt

Ein-skal-ut-oppgåver 3 – side 56

Panter, delfin, bavian, husmus, moskus, bøffel, gepard

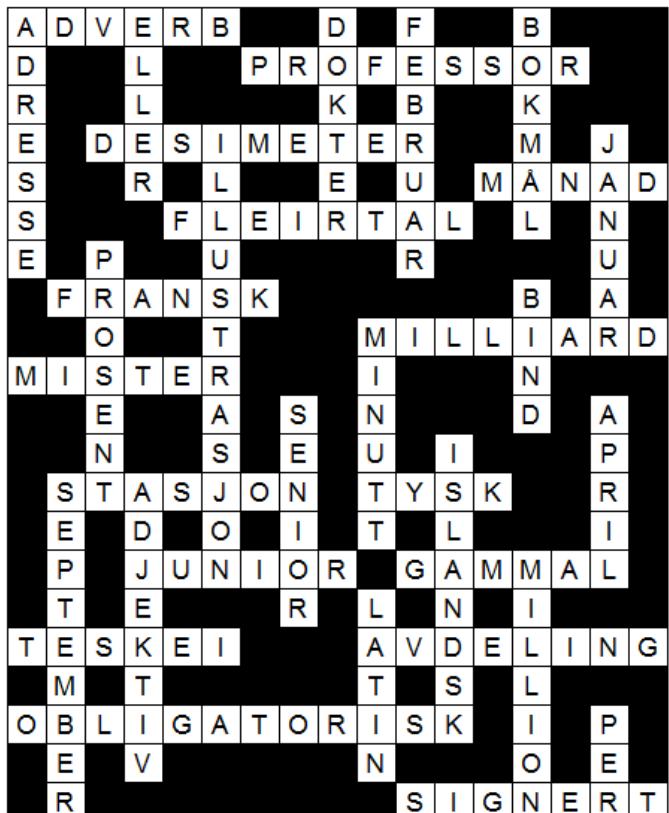
Ein-skal-ut-oppgåver 4 – side 57

Bagdad, Ålborg, Napoli, Manila, Gjøvik, Dublin, Ankara

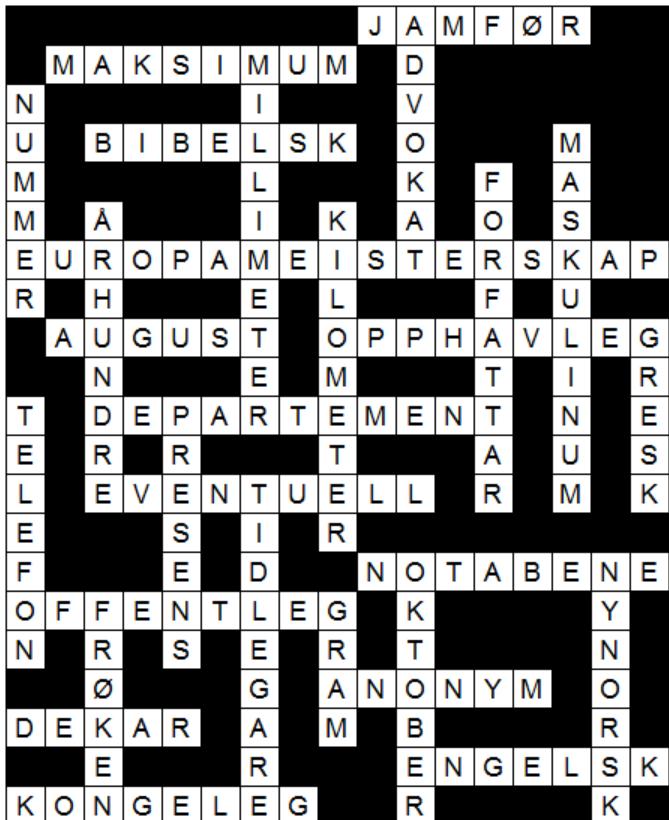
Ein-skal-ut-oppgåver 5 – side 58

Tobakk, balsam, ananas, gulrot, kaktus, bregne, blåbær

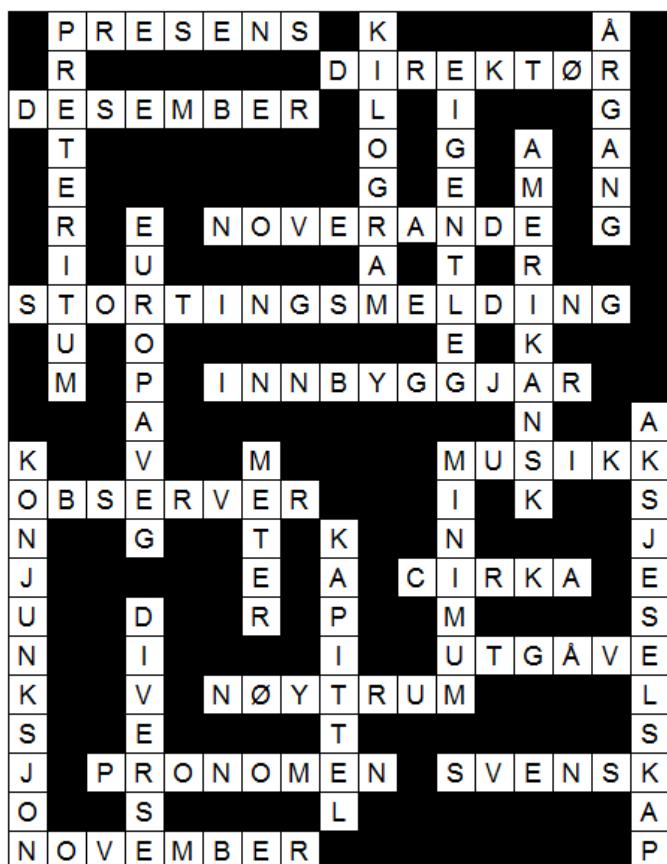
Forkortingskryss 1 (nynorsk) – side 59

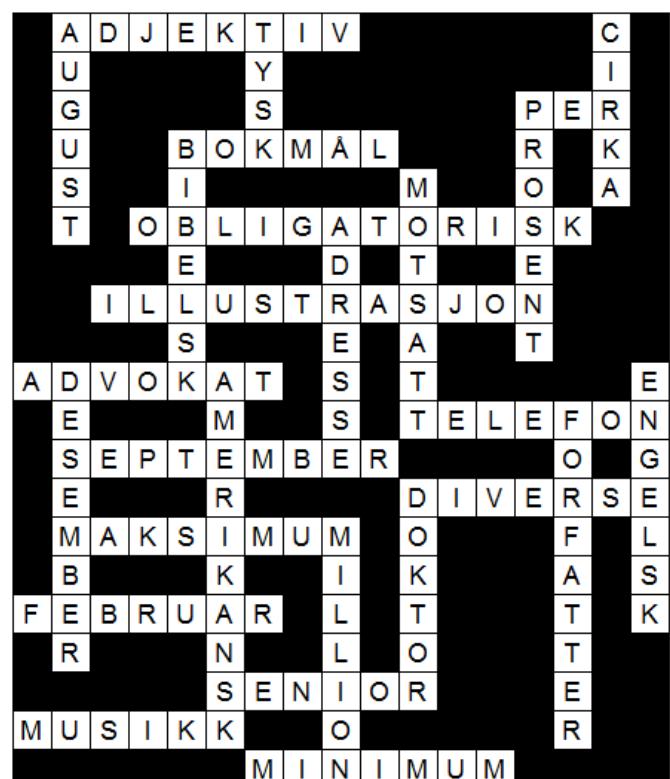
Forkortingskryss 2 (nynorsk) – side 60

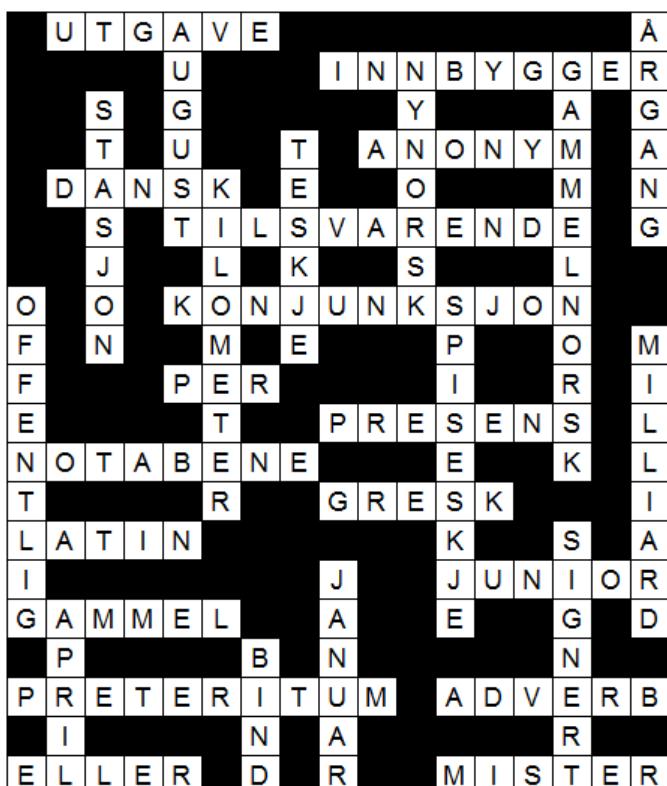
Forkortingskryss 3 (nynorsk) – side 61

Forkortelseskryss 2 (bokmål) – side 63

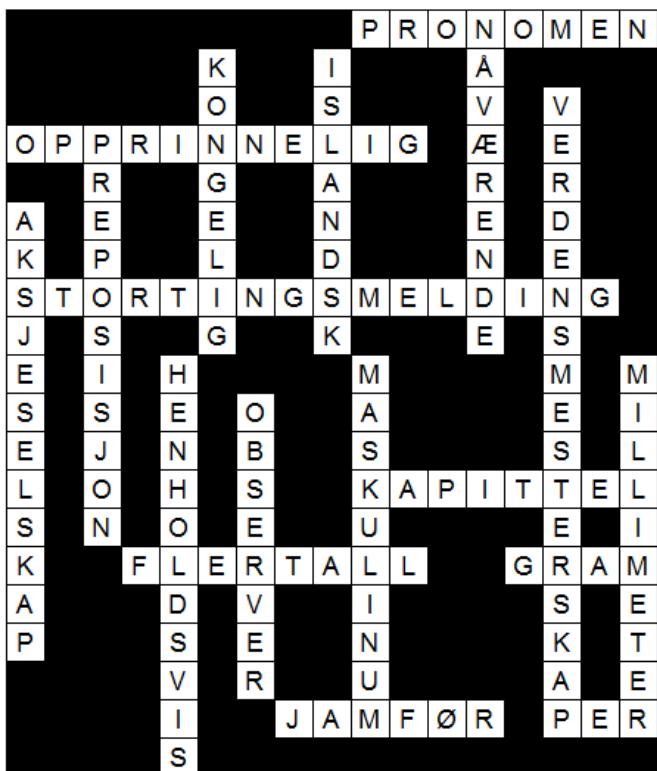
Forkortelseskryss 1 (bokmål) – side 62

Forkortelseskryss 3 (bokmål) – side 64

Forkortelseskryss 4 (bokmål) – side 65

ANNONSE:

Sjangerboksen Norsk 8-10

Eit multifunksjonelt verktøy til hjelp i differensieringsarbeidet. Med norskfaglege spel og lystvekkande aktivitetar får elevane øve på sjangrane forteljingar og noveller, drama, kåseri og argumenterande tekstar.

I boksen ei rekke hjelpemiddel: Ressursbok og metodisk rettleiing, CD med fagtekstar og eksempeletekstar, kopioriginalar og utstyr til alle spela.

Utgitt med støtte frå Læringsdirektoratet.
Forfattar: Øystein Jetne.

I handelen i oktober

Det Norske
Samlaget

Returadresse:
Norsknytt
Postboks 303
7601 LEVANGER

Norsknytt

Norsknytt nummer 1/2-2009

- 4 Kraftig innstramming: Færre får fritak fra karakter i sidemålet
- 5 Ny veileitung til læreplanen
- 6 Lokale korrektuoppdrag
- 7 Med dataen som rettehjelp
- 8 Nynorsk rettenøkkel
- 9 Søk-og-erstatt-lister
- 12 Om språksjekken
- 13 Språksjekken
- 22 Avsnittets byggeklosser
- 23 Hamburgeravsnitt
- 24 Den gode starten – ulike innledninger
- 26 Skriveråd – bokmål
- 27 Skriveråd – nynorsk
- 28 Bokomtale: Nynorsk på nytt
- 29 Slik lager du en kildeliste
- 30 Muntlige ferdigheter – fire former
- 31 Muntlige ferdigheter – par
- 32 Muntlige ferdigheter – grupperoller
- 33 Muntlige ferdigheter – rollekort
- 34 Muntlige ferdigheter – sammendrag
- 35 Muntlige ferdigheter – møtekultur
- 36 Karakterbeskrivelser – norsk muntlig
- 38 Forledd og etterledd
- 40 Antonym eller synonym
- 42 Nynorsk preteritumskryss
- 44 Motsetningskryss på bokmål
- 48 Motsetningskryss på nynorsk
- 54 Ein-skal-ut-oppgåver
- 59 Forkortingskryss (nynorsk)
- 62 Forkortelseskryss (bokmål)